

๗๙๖.๐๙๓

๙ ๑๙ ๓

๙ ๓

คณะกรรมการวิชาชีพของบัณฑิตวิทยาลัยภาคศิลปตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ
อาจารย์ นันทิต และผู้บังคับบัญชา

ปริญญานิพนธ์

ของ

รจนา ลุนทรานนท์

๔ ๓.๓. 2537

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการอุดมศึกษา

กุมภาพันธ์ 2537

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปฏิญานี้ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

..... ประธาน

(ผศ.ดร. วิจิตร สิ้นสิริ)

..... กรรมการ

(ผศ.ดร. สุธาตา สุธรรมรักษ์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(ผศ.ดร. วิจิตร สิ้นสิริ)

..... กรรมการ

(ผศ.ดร. สุธาตา สุธรรมรักษ์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ดร. สมสุข จีระพิจิตร)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานี้ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการอุดมศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร. ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่ ๕ เดือน มีนาคม พ.ศ. 2537

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความเมตตาอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร สิ้นสิริ ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ สุธรรมรักษ์ กรรมการ และดร.สมสุข อีระพิจิตร กรรมการสอบ ปากเปล่า ตลอดจนคณาจารย์สาขาวิชาเอกการอุดมศึกษาทุกท่าน ที่ได้ให้ความ ช่วยเหลือและแนะนำในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ และขอขอบพระคุณอาจารย์คุณแม่ อนงค์ สิ้นสิริ ที่กรุณาให้กำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์ตลอดมา

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล หวังพานิช ดร.สมสุข อีระพิจิตร อาจารย์ปราณี ลำราญวงศ์ อาจารย์จรี ทรงสกุล อาจารย์ปฐมรัตน์ ถิ่นธรณี อาจารย์ประคอง ชลาบุภาพ อาจารย์วณิ ลัดดาภิบาล อาจารย์ประเมษฐ์ บุญยะชัย และอาจารย์สันทนา วิริยะกุล ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้ไขแบบสอบถาม ที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ ผู้บังคับบัญชา อาจารย์ และบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ กรมศิลปากรและผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ ที่อนุญาตให้ ผู้วิจัยได้ลาศึกษาต่อในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์สวัสดิ์ ปิยะกาญจน์ อาจารย์ปราณี ลำราญวงศ์ อาจารย์ประนิศพรณ ศรีเพ็ญ อาจารย์จตุรงค์ มนตรีศาสตร์ อาจารย์ประไพศรี สงวนวงศ์ ที่กรุณาให้สัมภาษณ์และให้คำปรึกษาในการทำปริญญานิพนธ์

ขอขอบพระคุณคุณแม่อ้วน ตันพานิช พี่ ๆ คุณคำรณ สุนทรานนท์ และขอใจ ด.ญ.วาทินี สุนทรานนท์ ที่ให้การสนับสนุนและกำลังใจแก่ผู้วิจัยในการทำปริญญานิพนธ์

ขอขอบคุณพี่ ๆ และเพื่อน ที่ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยในการทำวิจัยฉบับนี้เสมอมา

รจนา สุนทรานนท์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	6
ความสำคัญของการวิจัย	7
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
การดำเนินงานและการจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์	11
โครงสร้างหลักสูตรระดับปริญญาตรีสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	13
คุณลักษณะของครูและศิลปิน	15
คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์	18
คุณลักษณะของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์เพื่อความเป็นครูและศิลปินหรือ ศิลปินครู	23
สมมติฐานของการวิจัย	42
3 วิธีดำเนินการวิจัย	43
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	43
เกณฑ์การเลือกผู้เชี่ยวชาญ	45
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	46

การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
การจัดกระทำข้อมูล	50
การวิเคราะห์ข้อมูล	51
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	51
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	54
การวิเคราะห์ข้อมูล	54
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	87
ความมุ่งหมายของการวิจัย	87
กลุ่มตัวอย่าง	87
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	88
การวิเคราะห์ข้อมูล	89
สรุปผลการวิจัย	90
อภิปรายผล	98
ข้อเสนอแนะ	122
ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย	123
บรรณานุกรม	124

ภาคผนวก	133
ภาคผนวก ก หนังสือแนบแบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญ	134
ภาคผนวก ข หนังสือแนบแบบสอบถามสำหรับอาจารย์ นักเทิด และ ผู้บังคับบัญชา	148
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ	162
ภาคผนวก ง ประวัติผู้เชี่ยวชาญ	166
ภาคผนวก จ คุณภาพของแบบสอบถาม	192
ประวัติย่อของผู้วิจัย	195

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	จำนวนและร้อยละของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ .	44
2	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพและสาขา	45
3	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนและสมบูรณ์ จำแนกตามสถานภาพ	50
4	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของผู้เชี่ยวชาญต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมีของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่ใช้เป็นเกณฑ์ และค่าเฉลี่ยค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของอาจารย์ บัณฑิต และผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ด้านความเป็นครู	57
5	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของผู้เชี่ยวชาญต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมีของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่ใช้เป็นเกณฑ์ และค่าเฉลี่ยค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของอาจารย์ บัณฑิต และผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ด้านความเป็นศิลปิน	64
6	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของอาจารย์ต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์กับเกณฑ์ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญรวม 2 ด้าน คือ ด้านความเป็นครู และด้านความเป็นศิลปิน	69
7	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของบัณฑิตต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์กับเกณฑ์ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญรวม 2 ด้าน คือ ด้านความเป็นครู และด้านความเป็นศิลปิน	71

8	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะของ ผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิตวิทยาลัย นางศิลปกับเกณฑ์ทักษะของผู้เชี่ยวชาญรวม 2 ด้าน คือ ด้านความ เป็นครูและด้านความเป็นศิลปิน	73
9	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะของผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ บัณฑิต และผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมีและที่ได้ปฏิบัติจริง ของบัณฑิตวิทยาลัยนางศิลปเฉพาะสาขานางศิลปไทยหรือสากล	75
10	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะของผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ บัณฑิต และผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมีและที่ได้ปฏิบัติจริง ของบัณฑิตวิทยาลัยนางศิลปเฉพาะสาขาดูริยางค์ไทยหรือสากล	78
11	ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะของผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ บัณฑิต และผู้บังคับบัญชา ต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมีและที่ได้ปฏิบัติจริง ของบัณฑิตวิทยาลัยนางศิลปเฉพาะสาขาคิดศิลป์ไทยหรือสากล	81

บทนำ

ภูมิหลัง

สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันที่ให้การศึกษาระดับวิชาชีพชั้นสูง มีภารกิจ 4 ประการ คือ ผลิตบัณฑิต วิจัย บริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม (ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2524 : 6 - 9) ภารกิจหลักที่เป็นหัวใจสำคัญของสถาบันอุดมศึกษา คือ การผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถ ความรับผิดชอบงานในหน้าที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อสนองความต้องการของประเทศในทุกสาขาวิชา สร้างความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง การที่ผลผลิตของสถาบันมีความสามารถที่จะสร้างและพัฒนาความเจริญให้แก่ประเทศดังกล่าวนั้น บัณฑิตจะต้องเป็นผู้ที่มีความเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ มีความรู้ ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพหรือดำเนินชีวิต มีความเป็นผู้นำ มีความชำนาญในการประกอบอาชีพ มีพัฒนาการทางกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความเสมอภาคและยุติธรรม มีคุณธรรมและมีความเข้าใจสภาพความเป็นจริงของสังคม อันเป็นผลดีต่อการสนับสนุนให้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติประสบความสำเร็จ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2525 : 25 - 27) การที่เศรษฐกิจและสังคมจะพัฒนาบรรลุเป้าหมายดังกล่าว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาการศึกษา เพื่อให้สถาบันการศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมสอดคล้องกับความต้องการของสังคม นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาถึงคุณลักษณะที่เป็นกำลังคนที่ตลาดต้องการ เช่น ความรู้ความสามารถในการทำงาน ความรับผิดชอบ ชื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงาน สามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีมนุษยสัมพันธ์ เป็นต้น คุณลักษณะเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นคุณภาพในการผลิตบัณฑิต เพราะถ้าสถาบันการศึกษาผลิตบัณฑิตที่ด้อยคุณภาพ หรือไม่ได้มาตรฐานตามที่ตลาดต้องการ ก็อาจเกิดปัญหา

การวางแผนตามมา (กรมการฝึกหัดครู. 2529 : 8) ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะปลูกฝัง เสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่นักศึกษาเพื่อจะได้เป็นบัณฑิตของสถาบันที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาเพื่อผลิตบัณฑิตครู เพื่อออกไปปฏิบัติหน้าที่พัฒนาบุคคลชั้นมัธยมศึกษาของประเทศไทยให้สามารถสร้างสรรค์ประโยชน์แก่สังคม เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในวิชาชีพ มีคุณธรรม จรรยาบรรณ ศรัทธาในวิชาชีพครู พัฒนาปรับปรุงตนเองเพื่อนำความรู้ไปใช้ในการเรียนการสอนและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ พุทธทาสภิกขุ (2521 : 17 - 18) ได้ให้ความเห็นว่า บัณฑิตครูที่มีจิตใจสูง มีวิจารณญาณสูง ก็เป็นแบบอย่างทางด้านคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของนิสิตนักศึกษา ให้เป็นบัณฑิตที่มีลักษณะเป็นผู้มีจิตใจสูงและมีวิจารณญาณสูง และสร้างคนให้มีความสามารถในสาขาวิชาต่าง ๆ และสร้างชาติให้พัฒนาให้ก้าวหน้าในอนาคต ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่มีบทบาทสำคัญในการผลิตบัณฑิตครู จึงควรจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิทยาลัยนาฏศิลป์ ซึ่งมีการกิจหลักในการผลิตบัณฑิตครูที่สามารถอนุรักษ์ สร้างสรรค์ พัฒนา และเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรม อันเป็นเอกลักษณ์ของชาติแก่ชนรุ่นหลัง

วิทยาลัยนาฏศิลป์เป็นสถาบันอุดมศึกษา สังกัดกองศิลปศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เปิดสอนครั้งแรกเมื่อปีการศึกษา 2477 เดิมมีชื่อว่า โรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2488 นายกรัฐมนตรี จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้มีบัญชาให้แก้ไขปรับปรุงการศึกษาและเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนนาฏศิลป์ ในปีการศึกษา 2519 ได้รับการยกฐานะให้เป็นวิทยาลัยนาฏศิลป์ โดยจัดแบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับนาฏศิลป์ขั้นต้น นาฏศิลป์ขั้นกลาง นาฏศิลป์ขั้นสูง และขยายการศึกษาถึงระดับปริญญาตรีโดยสมทบกับสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กระทรวงศึกษาธิการในปีเดียวกัน กรมศิลปากรได้ขยายสถานการศึกษาในส่วนภูมิภาคอีก 9 แห่ง คือ วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง และ

วิทยาลัยนาฏศิลปจันทบุรี โดยจัดการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ ระดับนาฏศิลป์ขั้นต้น นาฏศิลป์ชั้นกลาง และนาฏศิลป์ชั้นสูง วิทยาลัยนาฏศิลป์ทั้ง 10 แห่ง มีเป้าหมายในการผลิต ครุภัณฑ์ศิลปะและศิลปินสาขานาฏศิลป์ ครุภัณฑ์ คีตศิลป์ทั้งไทยหรือสากล ให้มีประสบการณ์ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม สำนึกในจรรยาบรรณแห่งอาชีพ สามารถอนุรักษ์ สร้างสรรค์ พัฒนาและเผยแพร่ ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ (วิทยาลัยนาฏศิลป์. 2528 : 9 - 14) ผลการวิจัยเรื่อง ความต้องการบุคลากรทางดนตรีและนาฏศิลป์ไทยของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในวงการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าหมวดวิชาศิลปศึกษา และผู้เกี่ยวข้องในวงการศึกษา เห็นด้วยกับการพัฒนาการศึกษาที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ สร้างสรรค์ พัฒนา และเผยแพร่ศิลปะ และวัฒนธรรม (กองศิลปศึกษา. 2528 : 59 - 61) วิทยาลัยนาฏศิลป์มีบทบาทสำคัญในการผลิตบัณฑิตครูและศิลปิน และสืบทอดศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ ผลการปฏิบัติงานของ นักคิดที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน และผลการวิจัย เกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และระดับปริญญาตรี ของ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ปรากฏว่า นักศึกษา อาจารย์ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปริญญาตรี และนายจ้าง ต้องการผู้สำเร็จการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถทั้งทางด้าน ทฤษฎีและปฏิบัติ และเพียงพอที่จะประกอบอาชีพได้ในระดับที่มีไหวพริบพอที่จะแก้ปัญหา เฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน มีความรู้ความสามารถตามความต้องการของตลาด ทันสมัย ทนต่อเหตุการณ์ ฝ่าฝืนความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ สามารถปฏิบัติงานเป็นทีมและ ปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความรู้เชิงวิชาการและวิชาชีพ มีทักษะและประสบการณ์พิเศษ มีทักษะเชิงประยุกต์และมีมนุษยสัมพันธ์ดี รับผิดชอบต่อหน้าที่และสังคม ตรงต่อเวลา มีระเบียบวินัย ขยันหมั่นเพียร อดทน ปรับตัวได้ดี มีความยุติธรรม มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ เลี่ยงสละแก่ประโยชน์ส่วนรวม กระตือรือร้น ค้นหาสิ่งใหม่ รู้จักวางแผนใน การทำงาน และรักในงานที่ทำ (สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. 2532 : 101 - 124) มีความรู้ทั้งด้านนาฏศิลป์ ดนตรี และดนตรีพื้นเมือง (กองศิลปศึกษา. 2528 : 61)

สามารถปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่วทันตามกำหนดเวลา ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความซื่อสัตย์ มีความเชื่อมั่นในตนเองและมีมนุษยสัมพันธ์ (สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. 2532 : 86)

วิทยาลัยนาฏศิลป์ นอกจากจะเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีหน้าที่สำคัญในการผลิตบัณฑิตครูและศิลปินด้านศิลปะออกสู่สังคมแล้ว ยังมีหน้าที่ในการอนุรักษ์ พัฒนา สร้างสรรค์ และเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ ดังนั้นบัณฑิตของสถาบันจะต้องมีความรู้ความสามารถทั้งทางวิชาชีพครูและศิลปินสาขานาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตกศิลป์ ทั้งไทยหรือสากลแล้ว ยังต้องเป็นผู้ที่สามารถบำรุงรักษาศิลปะเหล่านั้น โดยถ่ายทอดศิลปะแก่ชนรุ่นหลังตามแบบแผนเดิม พัฒนา และสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะแก่สังคม และเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติแก่ชนรุ่นหลัง แต่ผู้บริหารวิทยาลัยนาฏศิลป์ (สวัสดี ปิยะกาญจน์. 2534 : สัมภาษณ์) ให้ความเห็นว่า บัณฑิตของวิทยาลัยนาฏศิลป์มีความรู้ ความชำนาญในการจัดการแสดงน้อย เนื่องจากได้รับการฝึกฝนทักษะ ความรู้ และประสบการณ์ด้านการแสดงในขณะที่เรียนไม่เพียงพอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการแสดงส่วนใหญ่เป็นการจัดการแสดงของสถาบันเพื่อเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อสนองนโยบายของกรมศิลปากร และเป็นการแสดงร่วมกับกองการสังคีต กรมศิลปากร นักศึกษาจึงมีประสบการณ์ในฐานะผู้แสดงเท่านั้น เมื่อสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิต จึงมีความรู้ความสามารถในการจัดการแสดงไม่เพียงพอ และไม่อาจสร้างสรรค์การแสดงที่หลากหลายได้ นอกจากนี้ระบบการปกครองในวิทยาลัยนาฏศิลป์มีลักษณะที่เน้นปลูกฝังให้นักศึกษาเคารพผู้อาวุโส เคารพครู อาจารย์ และรุ่นพี่ ดังนั้นนักศึกษาส่วนใหญ่จึงมักไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือสร้างสรรค์ศิลปะแปลกใหม่ออกไป เพราะเกรงว่าจะเป็นการลบหลู่ครู อาจารย์ และเกรงว่าจะเป็นการกระทำนอกครู คือการกระทำที่นอกเหนือจากครูสอน พฤติกรรมดังกล่าวจึงเป็นกิจนิสัยติดตัวนักศึกษา เมื่อสำเร็จการศึกษาไปปฏิบัติงาน จึงมีความสามารถในการสร้างสรรค์ศิลปะน้อย นอกจากนี้ บัณฑิตของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ยังมีความสามารถในการนำหลักจิตวิทยาและเทคนิคการสอนต่าง ๆ มาใช้ประกอบการถ่ายทอดวิชาศิลปะน้อย ส่วนใหญ่บัณฑิตจะถ่ายทอดวิชาศิลปะโดย

ยึดวิธีการถ่ายทอดความรู้จากครู อาจารย์ของตนเป็นหลัก ซึ่งการถ่ายทอดวิชาศิลปะมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและใช้เทคนิควิธีการสอนต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ และพัฒนาศักยภาพของตนให้ถึงขีดสุด ส่วนการยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่นด้านศิลปะ (ปราณี สำราญวงศ์. 2534 : สัมภาษณ์) พบว่า บัณฑิตไม่ยอมรับความรู้จากบุคคลอื่นเนื่องจากมีความขัดแย้งกับความรู้ที่ตนได้รับจากครูของตน และหากยอมรับจะเป็นการผิดครู และการเรียนการสอนวิชาศิลปะในวิทยาลัยนาฏศิลป์ ไม่มีการบันทึกเป็นตำราเพียงพอที่จะเป็นหลักให้นักศึกษามีความเข้าใจตรงกันได้ นักศึกษาบางส่วนจะบันทึกช่วยความจำตามความเข้าใจของตน นอกจากนั้นบัณฑิตของวิทยาลัยนาฏศิลป์ส่วนใหญ่มีความขยันหมั่นเพียรในการฝึกฝนทักษะด้านศิลปะน้อย เพราะมีความเข้าใจว่าการเรียนวิชาศิลปะจะจบลงพร้อม ๆ กับการเรียนในชั้นเรียน การเรียนการสอนวิชาศิลปะจึงอาศัยความจำเป็นสำคัญ ดังนั้นเมื่อขาดการฝึกทักษะที่กระทำโดยสม่ำเสมออย่างต่อเนื่อง จึงทำให้เกิดการลืม ประกอบกับไม่มีตำราทางศิลปะหรือมีเพียงบันทึกช่วยความจำตามความเข้าใจของผู้บันทึกแต่ละคน เมื่อบัณฑิตไปปฏิบัติงาน จึงถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะตามความจำของแต่ละคน โดยยึดความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดจากครูของตนหรือจากบันทึกช่วยความจำตามความเข้าใจของตนเป็นหลัก ทำให้ความรู้ที่ถ่ายทอดคลาดเคลื่อนไปจากแบบแผนเดิม จึงไม่อาจอนุรักษ์ศิลปะนั้น ๆ ไว้ได้ และเกิดความขัดแย้งในการปฏิบัติงานกับเพื่อนร่วมงานเกี่ยวกับความรู้ด้านศิลปะ บัณฑิตส่วนใหญ่มีความอดทนในการถ่ายทอดความรู้น้อย ขาดเมตตาต่อผู้เรียนในบางครั้ง ในการเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรม บัณฑิตมีความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารกับบุคคลอื่นน้อย (ประนิตพรรณ ศรีเพ็ญ. 2534 : สัมภาษณ์) ซึ่งภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มีความสำคัญในการเผยแพร่ความรู้ด้านศิลปะและวัฒนธรรม ในการต้อนรับอาคันตุกะจากต่างประเทศ การเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมในต่างประเทศ บัณฑิตมีจรรยาบรรณของความเป็นครูและศิลปินไม่เพียงพอ เช่น มีความขยันหมั่นเพียรฝึกฝนตนเองน้อย บางครั้งเขื่อยห้อยและหลงตัวเอง มีความล้าเมื่อยกับเพื่อนร่วมงานน้อย เพราะบัณฑิตจะยึดถือความสามารถของตนเป็นหลัก ไม่ยอมรับความสามารถของบุคคลอื่น จึงเกิดความขัดแย้งในการปฏิบัติงาน

จากสภาพปัญหาทางวิชาชีพของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้บัณฑิตของสถาบันมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมน้อย ผลที่ตามมาคือ การว่างงาน อันเป็นความสูญเสียค่าทางการศึกษาและขาดผู้อนุรักษ์ พัฒนา สร้างสรรค์ และเผยแพร่ ศิลปะและวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะทางวิชาชีพของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ ตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ ผู้บังคับบัญชา อาจารย์และบัณฑิต ผลของการวิจัยนี้ จะได้นำเสนอให้ผู้บริหารและอาจารย์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนด้านศิลปะสาขานาฏศิลป์ คุรียางค์ และคีตศิลป์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ให้อาจารย์ผู้สอนใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของตน และให้ผู้บริหารและอาจารย์ใช้เป็นแนวทางในการจัดสภาพแวดล้อมของวิทยาลัย ให้เหมาะสม เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณลักษณะทางวิชาชีพที่เหมาะสมแก่นักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ

1. ศึกษาทัศนะของผู้เชี่ยวชาญต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมีของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์เพื่อใช้เป็นเกณฑ์
2. ศึกษาทัศนะของอาจารย์ บัณฑิต และผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์
3. เปรียบเทียบทัศนะของอาจารย์ บัณฑิต และผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ กับเกณฑ์ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ

ความสำคัญของการวิจัย

ผลวิจัยนี้มีประโยชน์สำหรับ

1. ผู้บริหารและอาจารย์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนด้านศิลปะสาขานาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตศิลป์ ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
2. อาจารย์ผู้สอนใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน
3. ผู้บริหารและอาจารย์ใช้เป็นแนวทางในการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะทางวิชาชีพแก่นักศึกษาวิทยาลัยนาฏศิลป์

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 25 คน อาจารย์ซึ่งทำหน้าที่สอนในวิทยาลัยนาฏศิลป์ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน 147 คน นักจิตวิทยาวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2520 - 2533 รวม 14 รุ่น จำนวน 606 คน และผู้บังคับบัญชาของนักจิตวิทยาวิทยาลัยนาฏศิลป์ในหน่วยงานหรือสถาบันทั้งของรัฐและเอกชน จำนวน 316 คน รวมทั้งหมด 1,094 คน

2. เนื้อหาสาระ คุณลักษณะทางวิชาชีพของนักจิตวิทยาวิทยาลัยนาฏศิลป์ เป็นคุณลักษณะที่ศึกษาได้จากการสอบถามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ นักจิต และผู้บังคับบัญชา 2 ด้าน คือ ด้านความเป็นครู และด้านความเป็นศิลปิน

3. ตัวแปรที่ศึกษา แบ่งเป็น

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของประชากร แบ่งเป็น ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ นักจิต และผู้บังคับบัญชาของนักจิตวิทยาวิทยาลัยนาฏศิลป์ ใน 3 สาขาวิชา คือ สาขานาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตศิลป์ไทยหรือสากล

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพของบัณฑิตวิทยาลัย
นาฏศิลป์ของผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ นักคิด และผู้บังคับบัญชา 2 ด้าน คือ คุณลักษณะด้าน
ความเป็นครู และคุณลักษณะด้านความเป็นศิลปิน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณลักษณะทางวิชาชีพ หมายถึง เครื่องชี้หรือสิ่งชี้ให้เห็นความดีหรือลักษณะ
ทางวิชาชีพประจำบุคคล ในวิจัยนี้หมายถึง พฤติกรรม ลักษณะท่าที อุปนิสัย คุณสมบัติ ความ
สามารถ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติทางวิชาชีพของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่ง
คุณลักษณะทางวิชาชีพออกเป็น 2 ด้าน คือ

1.1 คุณลักษณะด้านความเป็นครู หมายถึง เครื่องชี้หรือสิ่งชี้ให้เห็นความดี
หรือลักษณะของครูที่ดี ในวิจัยนี้หมายถึง พฤติกรรม ลักษณะท่าที อุปนิสัย คุณสมบัติ ความ
สามารถ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติทางวิชาชีพครูของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ในสาขานาฏศิลป์
ดุริยางค์ คีตศิลป์ ทั้งไทยและสากล สามารถสร้างผลงานด้านศิลปะจนเป็นที่ยอมรับของบุคคล
ทั่วไป มีความสามารถด้านการจัดการแสดง มีความชำนาญในการอธิบายและสาธิตในการ
ถ่ายทอดศิลปะจนผู้รับสามารถปฏิบัติได้ นำหลักจิตวิทยาและเทคนิควิธีสอนมาใช้ในการถ่ายทอด
ความรู้ด้านศิลปะ สามารถเขียนตำราหรือเอกสารประกอบการถ่ายทอดด้านศิลปะ สามารถ
จัดหลักสูตรและบทเรียนตามวุฒิภาวะของผู้เรียน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ มี
จรรยาบรรณของความเป็นครู คือ มีความอดทน ยืนยันเน้นย้ำในการฝึกฝนทักษะอย่าง
สม่ำเสมอ เมตตากรุณาต่อผู้เรียน ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา เสียสละ อุทิศตนและเวลาในการ
ถ่ายทอดและเผยแพร่ศิลปะเพื่อบริการทางวิชาการแก่สังคม

1.2 คุณลักษณะด้านความเป็นศิลปิน หมายถึง เครื่องชี้หรือสิ่งชี้ให้เห็น
ความดีหรือลักษณะของศิลปินที่ดี ในวิจัยนี้หมายถึง พฤติกรรม ลักษณะท่าที อุปนิสัย คุณสมบัติ
ความสามารถ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติทางวิชาชีพศิลปินของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ ใน
สาขานาฏศิลป์ ดุริยางค์ และคีตศิลป์ดีเด่น จนเป็นที่ยอมรับของสังคม ให้บริการทางวิชาการ

แก่สังคมโดยอุทิศตนและเวลาแก่สังคม ถ่ายทอดศิลปะและเผยแพร่ศิลปะแก่บุคคลอื่นด้วยความชำนาญ อนุรักษ์และผดุงไว้ซึ่งศิลปะแต่ละแขนงโดยการฝึกฝนทักษะอย่างสม่ำเสมอ มีความเชี่ยวชาญในศิลปะแต่ละสาขา สามารถประดิษฐ์ สร้างสรรค์ พัฒนาผลงานด้านศิลปะอย่างถูกหลักวิชา มีคุณธรรมและรักในวิชาชีพศิลปะ ไม่นำศิลปะไปในทางอนาจาร ตรงต่อเวลา ยอมรับความผิดพลาดของตนและนำส่วนดีของบุคคลอื่นมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงตนเอง สามารถควบคุมอารมณ์ของตนในการปฏิบัติงาน และมีความกตัญญูทักท้วงต่อครูทางศิลปะ

2. บัณฑิต หมายถึง ผู้ทรงความรู้ ผู้มีปัญญา นักปราชญ์ ผู้สำเร็จการศึกษานั้น ปรินญา ผู้มีความสามารถพิเศษโดยกำเนิด เป็นผู้ทำดี นุติ คิตติ ในวิจัยนี้หมายถึง บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ซึ่งเป็นผู้สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ ซึ่งวิทยาลัยนาฏศิลป์ขอสมทบกับสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ เป็นผู้สำเร็จการศึกษาดังแต่ปีการศึกษา 2520 - 2533 จำนวน 14 รุ่น ,

3. วิทยาลัยนาฏศิลป์ หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาที่จัดหลักสูตรการสอนเพื่อผลิตบุคลากรทางศิลปะ สาขานาฏศิลป์ ดุริยางค์ และคีตศิลป์ทั้งไทยและสากล ในวิจัยนี้หมายถึง วิทยาลัยนาฏศิลป์ ซึ่งตั้งอยู่ ณ ท่าช้างวังหน้า กรุงเทพมหานคร สังกัดกองศิลปศึกษา กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจัดแบ่งการศึกษาออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับนาฏศิลป์ขั้นต้น นาฏศิลป์ขั้นกลาง นาฏศิลป์ขั้นสูง และปริญญาตรี โดยสมทบกับสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2519

4. ทักษะ หมายถึง ความรู้สึก ความเห็น เครื่องรู้เห็น สิ่งที่เห็น การแสดงของบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์และความเชื่อมั่น ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงลักษณะใดลักษณะหนึ่งคือ ความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจ ชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ซึ่งอาจเป็นไปได้ทั้งทางบวกหรือทางลบ ในวิจัยนี้หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้บังคับบัญชา อาจารย์ และบัณฑิตต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์

5. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ มีความสามารถ ความถนัด มีประสบการณ์สูง และเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ในวิจัยนี้หมายถึง ผู้มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งหมดดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญทางสาขานาฏศิลป์ ดุริยางค์ไทย หรือสากลและการละคร เป็นผู้มีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เป็นผู้เขียน แต่งเรียบเรียงตำรานาฏศิลป์และดุริยางค์ไทย เป็นผู้มีความเข้าใจทฤษฎี หลักวิชา คุณภาพมาตรฐานวิชาชีพนาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตศิลป์ทั้งไทยและสากล เป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการสอนนาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตศิลป์ทั้งไทยและสากล ณ วิทยาลัยนาฏศิลป์ไม่น้อยกว่า 10 ปี และเป็นผู้บังคับบัญชาหรือผู้ใช้นับถือจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

6. อาจารย์ หมายถึง ผู้ทำหน้าที่สอนประจำในสถาบันการศึกษา ในวิจัยนี้ หมายถึง ผู้ปฏิบัติการสอนวิชาศิลปะสาขานาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตกศิลป์ทั้งไทยและสากล ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค รวม 10 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลป์ซึ่งตั้งอยู่ ณ ท่าช้างวังหน้า กรุงเทพมหานคร วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ วิทยาลัยนาฏศิลป์พนบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง และวิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี

7. ผู้บังคับบัญชา หมายถึง ผู้ควบคุมดูแล ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานหรือสถาบันทั้งของรัฐและเอกชน ในวิจัยนี้หมายถึงผู้บังคับบัญชาชั้นต้นและชั้นกลางของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ในหน่วยงาน หรือสถาบันทั้งของรัฐ และเอกชน ที่บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ปฏิบัติงานประจำ

8. เกณฑ์ หมายถึง หลักที่กำหนดไว้หรือหลักวินิจฉัย ในวิจัยนี้หมายถึงระดับคุณลักษณะทางวิชาชีพของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่ควรมี ได้มาโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความเข้าใจในทฤษฎี หลักวิชา คุณภาพมาตรฐานวิชาชีพและประสบการณ์ด้านศิลปะสาขานาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตศิลป์ทั้งไทยและสากล แล้วหาค่าเฉลี่ยทักษะเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ ในวิจัยนี้เกณฑ์ดังกล่าวใช้สำหรับเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทักษะของผู้บังคับบัญชา อาจารย์และนิสิตต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่มีว่าสูงหรือต่ำกว่าเกณฑ์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ ผู้วิจัยได้แบ่งสารสำคัญออกเป็น 5 ตอน ตามลำดับคือ การดำเนินงานและการจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ โครงสร้างของหลักสูตรระดับปริญญาตรีคณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล คุณลักษณะของครูและศิลปิน คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ เพื่อความเป็นครูและศิลปินหรือศิลปินครู

การดำเนินงานและการจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์

วิทยาลัยนาฏศิลป์ เปิดสอนเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พุทธศักราช 2477 เดิมชื่อว่า โรงเรียนนาฏดุริยางคศาสตร์ ผู้ก่อตั้งคือ พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ อธิบดีกรมศิลปากร ต่อมากรมศิลปากรได้จัดการศึกษาของโรงเรียนให้เป็นแผนกหนึ่งของโรงเรียนศิลปากร เรียกชื่อเฉพาะแผนกว่า โรงเรียนศิลปากรแผนกนาฏดุริยางค์ และได้เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนสังคีตศิลป์ในปีพุทธศักราช 2485 ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 การศึกษาของโรงเรียนได้หยุดชะงักไประยะหนึ่ง ภายหลังเมื่อสงครามสิ้นสุดลง จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีได้รับปรุงการศึกษาและเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนนาฏศิลป์ ได้มีการยกฐานะจากโรงเรียนนาฏศิลป์ เป็นวิทยาลัยนาฏศิลป์ ในวันที่ 1 มกราคม พุทธศักราช 2515 เปิดสอน 8 สาขา คือ โขน ละคร ดุริยางค์ไทย (ปี่พาทย์) เครื่องสาย คีตศิลป์ไทย นาฏศิลป์สากล (บัลเลต์) คีตศิลป์สากลและดุริยางค์สากล และในปีการศึกษา 2519 ได้ขยายการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยสมทบกับวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ในคณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ (กองศิลปศึกษา. 2528 : 3)

วิทยาลัยนาฏศิลป์ได้จัดแบ่งการศึกษาเป็น 4 ระดับ (วิทยาลัยนาฏศิลป์. 2531 :

4) คือ

1. ระดับนาฏศิลป์ขั้นต้น รับผู้เรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใช้ระยะเวลาเรียน 6 ภาคเรียน หรือ 3 ปีการศึกษา มีหน่วยการเรียนรู้รวมทั้งสิ้น 120 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย

วิชาสามัญที่เรียน ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา พลานามัย ทักษะศิลปศึกษา

วิชาชีพศิลปะที่เรียน แบ่งเป็น 6 สาขา คือ

1. นาฏศิลป์ไทย
2. นาฏศิลป์สากล
3. ดุริยางค์ไทย
4. ดุริยางค์สากล
5. คีตศิลป์ไทย
6. คีตศิลป์สากล

ผู้จบหลักสูตรนาฏศิลป์ขั้นต้น ได้รับประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ขั้นต้น (เทียบเท่า ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนต้นทางสายสามัญ)

2. ระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง รับผู้เรียนที่จบนาฏศิลป์ขั้นต้น หรือมัธยมศึกษาตอนต้น ใช้ระยะเวลา 6 ภาคเรียน หรือ 3 ปีการศึกษา ต่อจากขั้นต้น มีหน่วยการเรียนรู้รวมทั้งสิ้น 110 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วยวิชาสามัญและวิชาชีพศิลปะ 6 สาขา เช่นเดียวกับ นาฏศิลป์ขั้นต้น ผู้จบหลักสูตรนี้จะได้รับประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นกลาง (เทียบเท่า ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลายทางสายสามัญ)

3. ระดับนาฏศิลป์ขั้นสูง เป็นหลักสูตรต่อเนื่องจากระดับนาฏศิลป์ชั้นกลาง ใช้ระยะเวลาเรียน 4 ภาคเรียนหรือ 2 ปีการศึกษา มีหน่วยการเรียนรู้รวมทั้งสิ้น 85 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย วิชาสามัญ วิชาการศึกษา วิชาศิลปะ 6 สาขา เช่นเดียวกับระดับ

นาฏศิลป์ขั้นต้น และนาฏศิลป์ชั้นกลาง ผู้จบหลักสูตรนี้จะได้รับประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ขั้นสูง (เทียบเท่าประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง)

4. ระดับปริญญา รับผู้เรียนที่จบประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ขั้นสูง ใช้ระยะเวลาเรียน 4 ภาคเรียน หรือ 2 ปีการศึกษา มีหน่วยการเรียนรวมทั้งสิ้น 146 หน่วยการเรียน ประกอบด้วยวิชาพื้นฐาน วิชาการศึกษา วิชาชีพ และวิชาเลือกเสรี การศึกษาระดับนี้ กรมศิลปากรได้ขอสมทบกับสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ตั้งแต่ปีการศึกษา 2519 ผู้จบหลักสูตรนี้จะได้รับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.)

โครงสร้างหลักสูตรระดับปริญญาตรีสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

หลักสูตรระดับปริญญาตรีศึกษาศาสตร์ คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กระทรวงศึกษา พ.ศ. 2527 เป็นหลักสูตร 2 ปีการศึกษา มีจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. 2529 : ค) ดังนี้

1. เพื่อพัฒนากำลังคนด้านศิลปกรรม สายนาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตศิลป์ทั้งไทยและสากล ให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ที่จะนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความชำนาญในการปฏิบัติงานเฉพาะสาขา ได้แก่ นาฏศิลป์ไทย นาฏศิลป์สากล ดุริยางค์ไทย ดุริยางค์สากล คีตศิลป์ไทย คีตศิลป์สากล และโขน

2. เพื่อฝึกอบรมให้นักศึกษามีความคิดริเริ่ม สามารถสร้างสรรค์ผลงานในวิชาชีพ มีกิจนิสัยในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ สามารถวางแผนและปฏิบัติงานด้วยหลักวิชาอย่างมีประสิทธิภาพ ประณีต ตระหนักในคุณค่าของศิลปะและวัฒนธรรม อันเป็นงานสร้างสรรค์ของมนุษยชาติ เผยแพร่และอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ตลอดจนสร้างเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ

3. ปลูกฝังและเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ความสามัคคี ความมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ สุจริต ความขยันหมั่นเพียร ความมานะอดทน ความสำนึกในจรรยาบรรณแห่งอาชีพ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

หลักสูตรระดับปริญญาตรีศึกษาศาสตร์ คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ได้พัฒนาจากปรัชญาการจัดการศึกษาของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในการที่จะผลิตกำลังคนด้านครูวิชาชีพ โดยมุ่งให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถประกอบอาชีพในสายวิชาที่ตนศึกษาได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้หลักสูตรยังวางแนวทางของแต่ละสาขาไว้ 2 แนวทางคือ แนวทางกว้างเพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้มีความรู้ ความสามารถที่จะนำไปประกอบอาชีพได้มากกว่า 1 สาขาวิชา โดยเลือกเรียนอีกสาขาวิชาเป็นนิชารอง หรืออาจเลือกรายวิชาต่าง ๆ ในลักษณะทั่วไปเป็นประการที่ 1 และประการที่ 2 แนวทางเฉพาะงาน เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาได้มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญเฉพาะงานนำไปประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดีในสาขางานเฉพาะ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เข้าศึกษาได้เลือกแผนการเรียนได้ 6 วิชาเอกคือนาฏศิลป์ไทยหรือโขน นาฏศิลป์สากล ดุริยางค์ไทย ดุริยางค์สากล คีตศิลป์ไทย และคีตศิลป์สากล แนวทางกว้าง แนวทางเฉพาะงานตามโครงสร้างหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (2532 : 15 - 16) ดังนี้

กลุ่มวิชาโครงสร้างหลักสูตรระดับปริญญาตรี แบ่งเป็น 4 กลุ่มวิชา ดังนี้

1. กลุ่มวิชาพื้นฐาน	ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต
1.1 วิชาสังคมศาสตร์	6 หน่วยกิต
1.2 วิชามนุษยศาสตร์	6 หน่วยกิต
1.3 วิชาภาษาศาสตร์	6 หน่วยกิต
1.4 วิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	6 หน่วยกิต
1.5 วิชาพลศึกษาหรือนันทนาการ	2 หน่วยกิต
2. กลุ่มวิชาการศึกษา	26 หน่วยกิต
2.1 วิชาการศึกษาพื้นฐาน	12 หน่วยกิต
2.2 วิชาการศึกษาเฉพาะสาขา	12 หน่วยกิต
2.3 วิชาการศึกษาเลือก	2 หน่วยกิต

3. กลุ่มวิชาชีพ	ไม่น้อยกว่า	78	หน่วยกิต
3.1 วิชาชีพพื้นฐาน	ไม่น้อยกว่า	36	หน่วยกิต
3.2 วิชาชีพเฉพาะสาขา	ไม่น้อยกว่า	18	หน่วยกิต
3.3 วิชาชีพเลือก	ไม่น้อยกว่า	18	หน่วยกิต
4. กลุ่มวิชาเลือกเสรี	ไม่น้อยกว่า	6	หน่วยกิต

หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร 146 หน่วยกิต

คุณลักษณะของครูและศิลปิน

วิทยาลัยนาฏศิลป์มีเป้าหมายในการผลิตครูด้านศิลปะและศิลปินด้านนาฏศิลป์ ดุริยางค์ และคีตศิลป์ทั้งไทยและสากล เพื่อให้เป็นผู้อนุรักษ์ สร้างสรรค์ พัฒนา ถ่ายทอดและเผยแพร่ ศิลปะและวัฒนธรรม ดังนั้นบัณฑิตของวิทยาลัยนาฏศิลป์จะต้องมีคุณลักษณะของความเป็นครู และความเป็นศิลปินที่ดี คุณลักษณะของครูเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนาความเป็นเลิศ ทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาและเสริมสร้างการปฏิบัติงานจนเกิดผลสัมฤทธิ์ คุณลักษณะ ของครูที่ดีมีหลายประการคือ มีความรู้ในเนื้อหาวิชาและมีประสบการณ์ในวิชาที่สอน มีการ วางแผนการสอนอย่างเป็นระบบ สามารถสอนให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์วิจารณ์ในวิชา ที่สอนต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักแหล่งข้อมูลที่จะศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม จัดให้ผู้เรียนแสดง ความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน ใช้สื่อการสอนได้อย่างเหมาะสม สามารถ ประเมินความรู้ ความเข้าใจของผู้เรียนในวิชาที่สอนอย่างถูกต้องหลักวิชา มีความสนใจความ ก้าวหน้าทางวิชาการอยู่เสมอ เป็นผู้ให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน ทำนุบำรุงศิลปะและ วัฒนธรรม มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงาน มีความเมตตากรุณา ยุติธรรม ปราศจาก อคติต่อผู้เรียน (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ม.ป.ป. : 1 - 3)

พระพุทธเจ้าได้กำหนดลักษณะของครูที่ดีไว้ 7 ประการ (พระราชนวณิ. 2527 : 62 - 64) ดังนี้

1. ปิโย คือ ทำตัวให้เป็นที่ยรักของศิษย์และบุคคลทั่วไป คือ รู้จักทำตัวเป็นกันเอง มีเมตตา อ่อนน้อม ยิ้มแย้มแจ่มใส ปราศรณาช่วยเหลือศิษย์ด้วยความเต็มใจ ครูที่เป็นที่รักมักมีพรหมวิหาร 4 อันได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา

2. ครู คือ มีความหนักแน่นในจิตใจ รู้ออบเรื่องการปกครอง ให้ศิษย์เคารพ ด้วยวิธีข่มขู่ ตักเตือน หรือยกย่องชมเชยให้เกิดกำลังใจ หรือทำตนให้เป็นแบบอย่าง

3. กาวนิโย คือ เป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้เจริญ การทำตนให้เป็นผู้เจริญโดยการอบรมตนให้เชี่ยวชาญทางวิชาการ ทางการปฏิบัติงาน และคุณธรรม

4. วัตตา คือ การอบรมสั่งสอนศิษย์ด้วยความเฉลียวฉลาด การชี้แนะ ชวนให้ปฏิบัติ กระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นและร่าเริง

5. วจนกขโม คือ อดทนต่อถ้อยคำ โดยมีเจตนาดีและขันติ

6. คัมภีร์รัฐจะ กถิงกัตตา คือ การสอนจากง่ายไปหายาก หรือจากรูปธรรมไปหานามธรรม

7. โนจัญฐาเน นิโยชเชเย คือ ไม่ชักนำศิษย์ไปในทางชั่ว หมายถึง การหลีกเลี่ยงจากอบายมุข

ยนต์ ชุ่มจิต (2531 : 64) ได้กล่าวถึงพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่ครูอาวุโส ประจำปีการศึกษา 2522 เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2523 เกี่ยวกับลักษณะของครูที่ดี คือ ครูที่แท้นั้นจะเป็นผู้ที่กระทำแต่ความดี คือ มีความเย็น อุตสาหะ พากเพียร เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ หนักแน่น อดกลั้น และอดทน รักษาวินัยและสำรวม ระวังความประพฤติของตนให้อยู่ในระเบียบแบบแผน มีจิตใจมั่นคงและแน่วแน่ ซื่อสัตย์ จริงใจ มีเมตตา มีความยุติธรรม และเฝ้าหาความรู้ให้เพิ่มเติมทั้งในด้านวิทยาการและความรอบรู้ในเหตุและผล

สำเร็จ นิลประดิษฐ์ (ไทยรัฐ. 2533 : 8) เลขาธิการคุรุสภา กล่าวถึงเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา มี 4 ประการ คือ

1. มีความรอบรู้เกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม พัฒนาการที่เกิดขึ้นในสังคม ความรอบรู้ในวิชาชีพของตน

2. สอนดี จะต้องทำการสอนอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของผู้เรียน ใช้สื่อการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสถานการณ์บ้านเมือง

3. มีคุณธรรมจรรยาบรรณ คือ มีศรัทธาในวิชาชีพครู ตั้งใจใช้ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ เพื่อให้บริการแก่ผู้เรียนและสังคม ซื่อสัตย์ต่อหลักอาชีพครู มีความรักเมตตาต่อผู้เรียน อุทิศตนและเวลาให้แก่ผู้เรียน

4. มุ่งพัฒนา คือ รู้จักสำรวจและปรับปรุงตนเอง ใฝ่ศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ เพิ่มพูนวิทยฐานะให้กับตนเอง เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการเรียนการสอน

ก๊อ สวัสดิทานิชย์ (2518 : 48) ได้กล่าวถึงลักษณะครูดีไว้ว่า

1. ครูต้องรักผู้เรียน เข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้เรียน
2. ครูต้องมีความรู้ในวิชาที่ตนสอนอย่างลึกซึ้ง
3. ครูต้องสามารถจัดหลักสูตรหรือบทเรียนให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียนได้
4. ครูต้องเชี่ยวชาญในการสอนวิชาประเภทต่าง ๆ เช่น ประเภทเนื้อหาวิชา

ทักษะ ฟังพอใจ และคุณค่า

5. ครูต้องเอาใจใส่ต่อผู้เรียน ดูแลสุขภาพ อารมณ์และสังคมของผู้เรียน
6. ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนในด้านวัฒนธรรม ศิลธรรม กิจนิสัย สุชนนิสัย และอุปนิสัย

จรรยาบรรณ 10 ประการของครูทั่วไปที่ นพพร พานิชสุข (2526 : 52 - 57) ได้รวบรวมไว้มีดังนี้

1. ครูควรตั้งใจฝึกสอนศิษย์ให้เป็นพลเมืองดีของชาติ
2. ครูควรใฝ่ใจศึกษาหาความรู้ความชำนาญอยู่เสมอ
3. ครูควรบำเพ็ญตนให้สมกับได้ชื่อว่าเป็นครู
4. ครูควรมีศรัทธาในอาชีพครูและให้เกียรติแก่ครูด้วยกัน
5. ครูควรรู้จักมีชัยสัจและพยายามสร้างฐานะของตนเอง

6. ครูควรรักษาชื่อเสียงของคณะครู
7. ครูควรร่วมมือกับผู้ปกครองในการอบรมสั่งสอนศิษย์อย่างใกล้ชิด
8. ครูควรรู้จักเสียสละและรับผิดชอบในการทำงานทั้งปวง
9. ครูควรยึดมั่นในศาสนาที่ตนนับถือและไม่ลบหลู่ศาสนาอื่น
10. ครูควรบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม

คุณสมบัติของศิลปินที่ควรได้รับการยกย่องเป็นศิลปินแห่งชาติ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ศูนย์วัฒนธรรม จังหวัดนครศรีธรรมราช (2531 : 21) ได้เสนอไว้เป็นเกณฑ์กว้าง ๆ มี 7 ประการ คือ

1. เป็นผู้มีสัญชาติไทยและยังมีชีวิตอยู่ในวันตัดสิน
2. เป็นผู้มีความดีเด่นจนเป็นที่ยอมรับของสังคม
3. เป็นผู้ให้บริการแก่สังคมเป็นอย่างดีเสมอมา
4. เป็นผู้อนุรักษ์และผดุงไว้ซึ่งศิลปะแขนงนั้น ๆ
5. เป็นผู้มีความสามารถเชี่ยวชาญในศิลปะ
6. เป็นผู้พัฒนาศิลปะแขนงนั้น ๆ ให้ดียิ่งขึ้น
7. เป็นผู้มีความดีและมีความรักในวิชาชีพของตน

คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาแตกต่างกันไปตามสาขา สาขาอาชีพ และความต้องการของผู้ใช้ จากการสัมมนาเรื่องคุณลักษณะของบัณฑิตตามความคาดหวังของผู้ใช้และผู้สอน เมื่อวันที่ 21 กันยายน พุทธศักราช 2525 ณ หอประชุมสารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สรุปลี้ นานานกุล (2525 : 35) ได้เน้นคุณลักษณะของบัณฑิตสาขาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ตามความต้องการของผู้ใช้มี 7 ประการ คือ

1. บัณฑิตต้องมีความรับผิดชอบต่องาน มีความขยัน
2. มีความสามารถในการเรียนรู้งานได้เร็ว มีมนุษยสัมพันธ์ รู้จักปรับตัวในการทำงาน
3. รู้จักวางแผนหาความรู้ใส่ตัว
4. มีความคิดริเริ่ม
5. รู้จักวินิจฉัยปัญหา มีการตัดสินใจที่ดี
6. มีความสามารถในการแสดงความคิดเห็น มีความเชื่อมั่นในตัวเอง
7. มีค่านิยม ศีลธรรม จรรยา และทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

จากการวิจัยเรื่องบทบาทและสัมฤทธิ์ผลของสถาบันอุดมศึกษาของไทยในการพัฒนาระดับมัธยมศึกษา ผลการศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตตามความต้องการของตลาดแรงงานและประเมินสมรรถภาพในการปฏิบัติงาน จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐระบบจำกักรับในปีการศึกษา 2526 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ วิทยาศาสตร์สุขภาพ เกษตรศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ จำนวน 930 คน (สำนักปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. 2530 : 121) พบว่าคุณสมบัติทั่วไปของบัณฑิตตามความต้องการของนายจ้างจากภาครัฐบาลและเอกชน มีข้อแตกต่างกันในด้านความรู้ ความสามารถ คือ ภาครัฐบาล มีความต้องการผู้ที่มีความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหา สามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ มีความรู้เรื่องกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ มีความสามารถในการวิจัยและบริหาร แต่บัณฑิตที่มีคุณสมบัติตามความต้องการของนายจ้างจากภาคเอกชนควรมีความสามารถการประยุกต์ความรู้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติเป็นอันดับแรก รองลงมาได้แก่ ความสามารถในการเรียนรู้งานใหม่ได้เร็ว ต้องการผู้มีประสบการณ์ในการทำงานมีความรู้ความสามารถด้านการบริหารด้านภาษาต่างประเทศและความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ ปันดดา โสมวงศ์ (2530 : 29) ได้เน้นคุณลักษณะของบัณฑิตสาขาวิทยาศาสตร์ตามความต้องการของผู้ใช้และผู้สอนว่าควรมีความสามารถในการปฏิบัติงานและเรียนรู้งาน

ได้เร็ว สามารถแสวงหาวิทยาการใหม่ ๆ อยู่เสมอ คิดและประดิษฐ์สิ่งใหม่ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีจรรยาวิชาชีพ คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2523 : 70 - 71) ได้รายงานผลการศึกษาคณะภานั้บัณฑิตที่พึงประสงค์ว่าคุณสมบัติของบัณฑิตที่นายจ้างต้องการคือ เป็นผู้มีความพยายามหาความรู้ใหม่ ๆ มีความรอบคอบในการปฏิบัติงาน มีความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย สามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น มีความรู้ในสาขางานและสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้

มัลลิกา บุณนาค และคนอื่น ๆ (2519 : 213 - 225) ได้วิจัยเรื่อง ทักษะคติของวงการธุรกิจต่อสถาบันการศึกษาธุรกิจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการของวงการธุรกิจเกี่ยวกับคุณลักษณะต่าง ๆ ของบัณฑิต โดยถามความคิดเห็นของหัวหน้างานในสถานประกอบการธุรกิจ 7,116 แห่ง ซึ่งมีผู้ได้บังคับบัญชาสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีพบว่า หัวหน้างานส่วนใหญ่มีความเห็นว่า บัณฑิตสำเร็จการศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จะมีความสามารถในการปฏิบัติงาน ความสามารถในการปรับตัวในการทำงาน ความสามารถปรับตัวในด้านสังคม ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ความสามารถในการศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเอง ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ความสามารถในการริเริ่ม ความกล้าในการแสดงความคิดเห็น ความสามารถในการวินิจฉัยปัญหา ความสามารถในการตัดสินใจและความเชื่อมั่นในตนเองทัดเทียมกันในระดับดีมาก และดี นอกจากนี้ยังพบว่า หลังจากบัณฑิตเข้าปฏิบัติงานแล้วหัวหน้างานส่วนใหญ่มีความเห็นว่าบัณฑิตมีความสามารถในด้านต่าง ๆ ในขั้นดีตามที่คาดหวังไว้

กฤษณะ ศิวกฤษณ์กุล (2525 : 15) ได้เน้นคุณลักษณะของบัณฑิต สาขาวิศวกรรมศาสตร์ ตามความต้องการของผู้ใช้ว่าบัณฑิตต้องมีคุณลักษณะความเป็นผู้นำ การรู้จักตัดสินใจ มีความคิดริเริ่ม รับผิดชอบต่องาน รับผิดชอบต่อสังคม รับผิดชอบต่อวิชาชีพ คิดชอบทำชอบ และคิดเป็นทำเป็น ส่วน อารีรัตน์ อุสหาวิริยะกุล (2528 : 1 - 2) ได้ระบุคุณลักษณะของบัณฑิตทางด้านบริหารธุรกิจที่ตลาดต้องการว่า ประกอบด้วย 3 ประการคือ มีความรู้ดี หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับวิชาการทางด้านบริหารธุรกิจ เช่น ความรู้พื้นฐานด้านการจัดการ

ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ การเงิน การบัญชี การตลาด การบริหารบุคคล ความรู้ทางสถิติ และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ มีความชำนาญหมายถึง มีความสามารถที่จะนำความรู้ไปใช้งานที่รับผิดชอบ เช่น ความสามารถในการวางแผน วิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ด้านการเงิน การบัญชี รู้จักนำความรู้ทางสถิติหรือตัวเลขไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ประการที่ 3 มีความรู้ที่จะวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไข มีความสามารถที่จะจูงใจให้บุคคลทำงานประสานกันด้วยดี มีบุคลิกภาพดี เช่น ความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม มีความเชื่อมั่น ขยัน มีไหวพริบ มีมนุษยสัมพันธ์ ให้ความร่วมมือกับหมู่คณะหรือเป็นผู้นำหมู่คณะได้ มีความรับผิดชอบ มีความคิดริเริ่ม และมีความอดทน ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะบัณฑิตสังคมศาสตร์ที่พึงประสงค์ที่ อรุณกร ตรีปัญญากรณ์ ผู้จัดการบริษัทเร่งพัฒนาประกันภัย จำกัด (เจ้ารงค์ อุดมไพจิตรกุล. 2532 : 25, 48 - 49) ได้กำหนดไว้ว่า บัณฑิตต้องเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับงานที่ทำ ต้องเป็นผู้มีบุคลิกภาพดี มีอุปนิสัยดี และมีความซื่อสัตย์ คุณลักษณะบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ที่พึงประสงค์ที่สัมพันธ์กับอาชีพและการพัฒนาประเทศ มี 12 ประการ คือ

1. ปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย
2. มีอารมณ์ขัน
3. ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
4. มีความรู้เฉพาะสาขาที่เรียน
5. มีความเชื่อมั่นในตนเองทางวิชาการ
6. มีความสามารถในการทำวิจัย
7. มีความสามารถในการให้คำปรึกษาทางวิชาการ
8. มีความรู้ภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ
9. มีการวางแผนในการทำงาน
10. มีการประเมินผลในการทำงาน
11. มีความคิดริเริ่ม
12. เป็นผู้มองการณ์ไกล

จากการสัมภาษณ์ดังกล่าว ชำรงค์ อุดมไพจิตรกุล (2532 : 28) ได้สรุปลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตในด้านวุฒิกับการประกอบอาชีพในทัศนะของนักธุรกิจและนักจัดรายการโทรทัศน์ และนักธุรกิจและนักการเมืองว่าบัณฑิตต้องมีความรู้ในเรื่องที่ทำ มีความรับผิดชอบต่องานที่ทำ มีความตั้งใจและทำจริง ตรงต่อเวลา มีความอดทน ขยัน รอบรู้ เชื่อมั่นในตนเอง ทะเยอทะยาน พอใจในงานที่ทำ สนุกกับงาน และมีความรู้พิเศษ

จันทร์ดา คลอดเพ็ง (2532 : 75 - 77) ได้วิจัยเรื่องคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาพลศึกษาในวิทยาลัยพลศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่ปฏิบัติจริงของอาจารย์ผู้สอนวิชาพลศึกษาในวิทยาลัยพลศึกษาด้านการสอน ด้านนิเทศการสอน ด้านการให้คำปรึกษา ด้านวิชาการ ด้านบริการสังคม และด้านบุคลิกภาพ ตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ผู้สอนวิชาพลศึกษา พบว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาพลศึกษามีทัศนะต่อคุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาพลศึกษาในด้านการสอน การนิเทศการสอนวิชาการ และบุคลิกภาพต่ำกว่าเกณฑ์ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ ส่วนด้านการให้คำปรึกษาและบริการสังคมมีระดับมากเท่ากับเกณฑ์ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ

รัชชริยา ใบลี (2534 : 101 - 103) ได้วิจัยเรื่องคุณลักษณะของอาจารย์วิทยาศาสตร์ในวิทยาลัยครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนะของอาจารย์ นักศึกษา และครูวิทยาศาสตร์ดีเด่นต่อคุณลักษณะของอาจารย์วิทยาศาสตร์ ตามที่เป็นจริงและคาดหวัง 5 ด้าน คือ ด้านวิชาการ บริการสังคม บุคลิกภาพ ความคิดสร้างสรรค์ และเจตคติเชิงวิทยาศาสตร์ พบว่า อาจารย์ นักศึกษา และครูวิทยาศาสตร์ดีเด่น มีทัศนะสอดคล้องกันว่า อาจารย์วิทยาศาสตร์ในวิทยาลัยครู มีคุณลักษณะตามที่เป็นจริงในแต่ละด้านและรวม 5 ด้านไม่แตกต่างกัน และมีทัศนะต่อคุณลักษณะตามที่คาดหวังในแต่ละด้านและรวม 5 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คุณลักษณะร่วมสำคัญ ๆ ของบัณฑิตตามความต้องการของผู้ใช้หรือนายจ้าง นิจารณาในด้านทักษะวิชาชีพ ได้แก่ มีความรู้ ความสามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในวิชาชีพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถด้านการวิจัย มีความรู้ด้านกฎหมาย

ระเบียบต่าง ๆ ภาษาต่างประเทศและคอมพิวเตอร์ รู้จักวางแผนงานและมีความสามารถพิเศษ มีความชำนาญในการประกอบอาชีพ รู้จักวิเคราะห์ตัดสินปัญหาต่าง ๆ มีเทคนิควิธีการถ่ายทอดความรู้ รู้จักประเมินผลงานของตนเอง ปรับปรุงการทำงานอยู่เสมอ เป็นผู้มองการณ์ไกล มีความเชื่อมั่นในตนเอง ขยันอดทน มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถตัดสินใจได้ถูกต้อง รู้จักปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่น เสียสละ มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต มีจรรยาบรรณในวิชาชีพ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และตรงต่อเวลาในการปฏิบัติหน้าที่

คุณลักษณะของนักศึกษาวชิรวิทยาลัทธิศิลป์เพื่อความเป็นครูและศิลปินหรือศิลปินครู

วิทยาลัยนาฏศิลป์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อผลิตบัณฑิตให้ไปประกอบอาชีพครูหรือศิลปินด้านนาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตกศิลป์ ทั้งไทยและสากล ให้เป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม พัฒนาทั้งทางกายสมอง อารมณ์และสังคม มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม 3 ลักษณะ (Bloom, 1964 : 16) คือ 1. นพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) 2. จิตพิสัย (Affective Domain) 3. ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ซึ่งในแต่ละลักษณะ มีรายละเอียดคือ

ด้านพุทธิพิสัย คือ มีความรู้ความเข้าใจถูกต้อง นำความรู้ไปใช้ได้จนถึงการตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด ครูนาฏศิลป์ที่ดีควรเป็นครูที่มีความรู้ทั้งวิชาการ ศึกษา ทฤษฎีศิลป์และมีความชำนาญในศิลปะ ซึ่งจะทำให้เป็นศิลปินครูที่มีความสามารถทางสมอง มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย มีพรสวรรค์ ซึ่งเป็นความสามารถเฉพาะตน สร้างสรรค์งานศิลปะและการศึกษาของไทย

ด้านจิตพิสัย คือ การรับรู้ทางอารมณ์จนไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ เช่น การยอมรับคุณค่า เกิดทัศนคติ จนสามารถเลือกคุณค่าและตัดสินความดีความชั่วด้วยตนเอง ด้วยการยอมรับค่านิยม การปฏิบัติตาม การปฏิเสธ การสนับสนุนด้วยเหตุผล การแสดงศรัทธาและความเชื่อ ครูศิลปะที่ดีจะต้องมีความเคารพเทยดาด้านศิลปะ ประมาจารย์ ครู อาจารย์ ทั้งที่ล่วงลับไปแล้วและยังมีชีวิตอยู่ มีความเมตตา เห็นอกเห็นใจผู้เรียน มี

ความอดทน เข้าใจผู้เรียน สุขุมรอบคอบ มีไมตรีจิต ขยันหมั่นเพียรในการทบทวนหลัก ทฤษฎีและปฏิบัติ สามารถปรับตัวเองและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นในการปฏิบัติงาน

ด้านทักษะพิสัย คือ มีทักษะที่ได้จากการฝึกประสาทสัมผัสและอวัยวะของร่างกาย เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ เช่น สามารถใช้ประสาทสัมผัสและอวัยวะต่าง ๆ อย่างคล่องแคล่ว ควบคุมอารมณ์ของตนเอง สำนวณกิริยาวาจา ให้อภัยคำให้ถูกต้องตามกาลเทศะ ครู ศิลปะสาขานาฏศิลป์ ดุริยางค์ และคีตศิลป์ จะต้องมีความชำนาญในการถ่ายทอดความรู้จน ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตนได้ มีความเชี่ยวชาญในการเผยแพร่ศิลปะแก่สังคมมีมนุษยสัมพันธ์ ที่ดี เสียสละตนและเวลาเพื่อส่วนรวม บำเพ็ญตนเพื่อประโยชน์แก่สังคม

จาก 3 ลักษณะดังกล่าว ครูนาฏศิลป์ที่ดีต้องมีคุณลักษณะ 3 ประการ คือ ต้อง อดยากสอน ต้องมีความรู้ในวิชาที่สอน และต้องสอนเป็น ดังนั้นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของครูนาฏศิลป์คือ มีความรู้ดี มีวิธีสอนดี มีความประพฤติดีและมีสุขภาพดี ครูสอนวิชา นาฏศิลป์จึงควรใช้หลักยึดถือปฏิบัติ 4 ประการ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2532 : 58) ดังนี้ คือ

1. เป็นผู้มีความรู้ดี มีความสามารถ จดจำทำซ้ำได้แม่นยำและเชื่อมั่นในตนเอง ไม่เปลี่ยนแปลงทำซ้ำบ่อยครั้งจนผู้เรียนเกิดความล้าสน ต้องทำตนเป็นแม่แบบที่ดี มีความ คล่องแคล่วว่องไว

2. ต้องพยายามปรับปรุงตนเอง ฝึกหัดทำซ้ำและท่วงที ลีลาให้อยู่ในระดับ มาตรฐานและถูกต้องในการวางอวัยวะต่าง ๆ

3. ไม่ปิดบังอำพรางวิชา มีความจริงใจและตั้งใจที่จะถ่ายทอดวิชาให้ศิษย์เต็ม ความสามารถ สอนอย่างไม่ปล่อยปละละเลย

4. ถ่ายทอดความรู้ทางนาฏศิลป์ให้แก่ผู้เรียนด้วยความสนุกสนาน โดยการทำ อารมณ์ของครูให้แจ่มใสอยู่เสมอ ใจเย็น หนักแน่นและอดทน

คุณลักษณะของครูดุริยางค์และคีตศิลป์ คือ ต้องมีความขยันหมั่นเพียร ใฝ่หาความรู้ และฝึกทักษะอย่างสม่ำเสมอ มีความสามารถในการแสดงออกถึงความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอด

มาและนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้ถูกต้องและสมควรแก่กาลและเทศะ มีวินัยโดยบังคับตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัย ไม่แสดงออกนอกกลุ่มนอกทาง ประมาจารย์ทางดนตรีไทย ได้กำหนดไว้ว่า ผู้ที่จะได้รับการถ่ายทอดเพลงหน้าพาทย์ หรือเพลงครุในพิธีไหว้ครู จะต้องเป็นผู้ที่เคยอุปสมบทในพระพุทธศาสนาแล้วหรือมีอายุนั้นจะต้องเป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป เพราะถือว่าเป็นผู้มีความเป็นผู้ใหญ่พอ รู้ผิด รู้ถูก (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2534 : 55) การเรียนศิลปะสาขาดุริยางค์และคีตศิลป์จะต้องมีครูหรือผู้แนะนำที่ดี ผู้ฝึกต้องตั้งใจฝึกหัดและปฏิบัติอย่างถูกต้องและมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง (ไม้ระนาดก้านทอง. 2532 : 58) และสามารถประพฤติตนสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานสาขาดนตรีและคีตศิลป์ไทย (ปรารพ เหล่าวานิช. 2535 : 2) ดังนี้คือ สามารถคิดค้น วิเคราะห์และวิจารณ์ด้านดนตรีและคีตศิลป์ สามารถบรรเลงดนตรีและบ่งบอกถึงความไพเราะของการบรรเลงแต่ละประเภท เช่น เครื่องเล็ก เครื่องใหญ่ สามารถพัฒนาศิลปะที่ได้ด้านดนตรีและคีตศิลป์ให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ อุทิศตนและเวลาในการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ สามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนตามความสามารถของผู้เรียนและตามเนื้อหา ให้บริการทางวิชาการและเผยแพร่ศิลปะแก่บุคคลทั่วไปและเข้าร่วมกับองค์กร สมาคม หรือสภาวิชาชีพด้านดนตรีและคีตศิลป์

ประเวช กุมท (2521 : 65 - 69) กล่าวถึงจริยวัตรของนักดนตรี 8 ประการ คือ

1. มีมรรยาทเรียบร้อย หมายถึง ทั้งเวลาบรรเลงและนอกเวลาบรรเลง กล่าวคือ ในเวลาบรรเลงควรนั่งในท่าเรียบร้อยให้สง่า ไม่แสดงกิริยาหลุหลุ โยกโคลงตัวหรือแสดงอาการรำเริงจนเกินควร นอกเวลาบรรเลงไม่ควรหยอกล้อเล่นหัวหรือแสดงอาการตลกคะนอง เอ้ออ ควรตั้งตนอยู่ในอาการสุภาพ สงบเรียบร้อย
2. ซื่อตรง นักดนตรีจะต้องปฏิบัติตามกฎหรือระเบียบที่วางไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือระเบียบปฏิบัติ การนัดหมายควรกระทำให้ตรงเวลา ไม่เพิกเฉย ละเลย ควรปฏิบัติตนให้เป็นที่เชื่อถือได้ทั้งบุคคลในหมู่คณะและบุคคลภายนอก

3. ขยันหมั่นเพียรและตั้งใจจริง การฝึกด้านดนตรีจำเป็นต้องฝึกให้เกิดความชำนาญยิ่งขึ้นอยู่เสมอ เป็นสิ่งที่ละเลยไม่ได้ ต้องหมั่นฝึกฝนหาความรู้เพิ่มเติม และทบทวนความรู้ใหม่อยู่เสมอ

4. รักษาความสามัคคี ความสามัคคีเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อหมู่คณะ เพื่อความเป็นปึกแผ่นของหมู่คณะ และควรอภัยเมื่อมีการผิดพลาด

5. เลียสละ นักดนตรีควรเลียสละเวลามาร่วมกันฝึกซ้อม เพื่อการร่วมบรรเลง และเพื่อช่วยเหลือในกิจการของกันและกัน

6. หน้าที่ในการบรรเลง การบรรเลงดนตรีได้แบ่งแยกหน้าที่ไว้แล้ว ดังนั้นเครื่องมือแต่ละชิ้นต้องปฏิบัติตามหน้าที่ ไม่ก้าวร้าวกัน กล่าวได้ว่านักดนตรีไทยต้องทำหน้าที่นักประพันธ์ไปในตัวในการคิดประดิษฐ์ลู่ทางของตนเองในขณะบรรเลงสุดแต่จะเห็นสมควร เพื่อความไพเราะพริ้งและแสดงถึงความแคล่วคล่องของแต่ละคน

7. มีน้ำใจนักกีฬา นักดนตรีควรทำให้เป็นนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ ไม่ถือตนว่าวิเศษเหนือผู้อื่น เมื่อผู้อื่นสามารถบรรเลงได้ดีกว่าก็ควรยกย่องและนำส่วนดีมาปฏิบัติ

8. รักษาเกียรติ นักดนตรีเป็นผู้มีเกียรติ ฉะนั้นพฤติกรรมของนักดนตรีบ่งบอกมาตรฐานของหมู่คณะนั้น ๆ ด้วยเหตุนี้พึงระวังในการรักษาชื่อเสียงของตนเองและหมู่คณะ

ทวณ ประสิทธิ์กุล (2525 : 40) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการขับร้องเพลงไทยว่า วิธีขับร้องเพลงไทยไม่มีโน้ต มีแต่หลักและวิธีเรียนเพลงไทยต้องอาศัยการท่องจำและอาศัยธรรมชาติของแต่ละคน เพราะการขับร้องเป็นวิธีใช้เสียงซึ่งไม่มีตัวตน จึงต้องอาศัยความตั้งใจจริงเป็นสิ่งสำคัญ ต้องมีใจรักและศรัทธาในการเรียน เพื่อหาความรู้ความชำนาญหาประสบการณ์ ต้องใช้สติ ต้องใช้สมอง ต้องใช้ความสุ่มรอบคอบ ผู้เรียนจะต้องมีเครื่องมือ 3 อย่างคือ มโนคติ ความสุ่มรอบคอบ และความเลื่อมใสศรัทธา ทั้ง 3 ประการนี้มีความสำคัญในการเรียนรู้ จะช่วยให้มีความชำนาญ สามารถใช้ความรู้ได้ถูกต้องกว้างขวาง เพราะศิลปะไม่มีการหยุดยั้งอยู่กับที่ จะต้องก้าวไปข้างหน้า

ประคอง ชลาบุภาพ (2525 : 108 - 112) กล่าวถึงหลักในการปฏิบัติขับร้องเพลงไทยให้ไพเราะ มีหลักใหญ่ ๆ 3 ประการคือ

1. เกิดจากธรรมชาติ ได้แก่ ผู้ขับร้องต้องมีเสียงไพเราะเพราะพริ้งตามธรรมชาติ เช่น เสียงแจ่มใส ไม่กระด้าง ไม่แหบเครือ น้ำเสียงมีกระแสไพเราะ สำเนียงนุ่มนวลอ่อนหวาน กระแสเสียงไพเราะเหมือนลมพัด นักร้องจะสามารถสร้างสรรค์บทเพลงโดยใช้อำนาจจิต ศิลปะแห่งการขับร้องเพลงไทยนั้น ไม่มีอุปกรณ์ช่วยเหลือเหมือนศิลปะประเภทอื่น อุปกรณ์สำคัญที่ใช้ในการขับร้องนั้นล้วนแต่เป็นสิ่งที่ธรรมชาติประทานให้ ฉะนั้นการขับร้องเพลงไทยจึงต้องมีหลักคุ้มครองทุกอิริยาบถ และไม่สามารถสัมผัสหรือแก้ไขอุปกรณ์แห่งการขับร้องได้ เพราะเป็นสิ่งละเอียดอ่อน และปราศจากรูปร่างตัวตน แต่นักร้องสามารถบังคับอุปกรณ์ได้ตามใจปรารถนาด้วยอำนาจพิเศษแห่งจิต

2. เกิดจากหลักการขับร้องเพลงไทย นักร้องเพลงไทยจะต้องได้รับการฝึกการสอนให้รู้จักและเข้าใจการหนักเบา ยาวสั้น ของการใช้เสียง จังหวะเรียบ ไม่หลบเสียงขึ้นลง วูบวาบ ลุกลี้ลุลน การผ่อนลมหายใจ การขับร้องให้ถูกต้อง การวางถ้อยคำชัดเจน จำเสียงได้มาตรฐาน เช่น การแบ่งสัดส่วน จังหวะวรรคตอน ตามบทประพันธ์ของเนื้อเพลง การทำเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ ให้ถูกต้องกับลีลาการประพันธ์ของท่านองเพลงในแต่ละเพลง และการเปล่งเสียงออกจากลำคอสู่ภายนอก เสียงจะต้องเข้ากับดนตรี การร้องเพลงให้ชัดเจนตามบทประพันธ์ นอกจากนี้จะต้องร้องให้ชัดเจน และการเปล่งเสียงหนักเบาในการร้อง

3. เกิดจากวิธีการ ได้แก่ ผู้ขับร้องจะต้องมีประสบการณ์มาก มีปฏิภาณ ไหวพริบ รู้จักใช้กลเม็ด กลวิธี และสอดแทรกเทคนิคได้ถูกต้องพอเหมาะพอดี นอกจากนี้จะต้องเอื้อนให้ถูกลักษณะของเสียง 7 เสียง ได้แก่ เสียง เออ เวย เงย เอ้ย อือ อื่อ หือ การร้องเพลงประกอบการแสดงโขน การขับร้อง ได้ถูกต้องแม่นยำ แล้วต้องรู้ที่ทำของตัวโขนและใส่อารมณ์เข้าไปในบทร้อง

สุรางค์ ดุริยพันธ์ (2525 : 346 - 353) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการขับร้องเพลงไทยว่า การขับร้องเพลงไทยที่เรียกว่า ร้องดี มีความไพเราะ ประกอบด้วยองค์ประกอบกว้าง ๆ คือ ความแม่นยำในการขับร้องได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ตามเนื้อเพลง การปรุงแต่งถ้อยคำทำนองที่ละเอียดประณีตให้ได้ความไพเราะและสามารถแทรกใส่อารมณ์

ให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์คล้อยตามได้ ดังนั้นการฝึกขับร้องเพลงไทย จะต้องฝึกหัดขับร้องอย่างถูกต้องตามวิธี และต้องมีครูที่ดีคอยแนะนำแก้ไขอย่างใกล้ชิด

วิธีการฝึกหัดขับร้องเพลงไทยตามหลักวิชาหรือหัวใจของการขับร้องเพลงไทย
มีวิธีการดังนี้

1. ควรจะเรียนรู้ถึงวิธีการเอื้อนทำนองเพลงเสียก่อน การเอื้อนทำนองเพลงไทย ที่ถูกต้องควรออกเสียงเออ เออ เอ็ง เงอ เงย เอย อือ อือ แล้วเปล่งเสียงเอื้อนไปตาม ท่วงทำนองของเนื้อเพลงตามแบบแผนของผู้ประพันธ์ได้ประดิษฐ์ขึ้น

2. เนื้อร้องในการร้องจะเรียกว่า "ถ้อยคำ" ต้องรู้จักตกแต่งถ้อยคำให้สละสลวย ร้องให้ชัดเจนตามบทประพันธ์ (โดยไม่ให้เกิดเพี้ยนไปจากความหมายเดิมของผู้ประพันธ์) รู้จักแบ่งวรรคตอนให้ถูกต้องกับวิธีการอ่านโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน และให้ถูกต้องตามอักขระวิธี อักษรควบกล้ำ

3. ระยะช่องไฟการหายใจ ต้องรู้จักวิธีการถอนหายใจให้ถูกที่ ในที่นี้ควรจะถอนหายใจทั้งในการเอื้อนทำนองเพลงและในเนื้อร้อง ไม่ควรหายใจสั้นเร็วหรือจนก่อให้เกิด ความรำคาญแก่ผู้ฟัง

4. ลีลาและอารมณ์ ต้องรู้จักตกแต่งลีลาและสอดแทรกอารมณ์เข้าไปในการขับร้อง เพื่อให้มีชีวิตชีวา ซึ่งขึ้นอยู่กับเทคนิคและความสามารถของแต่ละบุคคล

5. จังหวะ จังหวะเป็นหัวใจสำคัญในการขับร้อง ต้องร้องได้ถูกต้องแม่นยำตาม จังหวะบังคับของเพลง ไม่ใช้ร้องช้าบ้างเร็วบ้างตามใจชอบ ในขั้นแรกควรทราบเพียงจังหวะ ลึง ลึงเป็นจังหวะเบา ฉับเป็นจังหวะหนัก

6. เสียง เสียงต้องประกอบด้วยธรรมชาติ คือ มีคุณสมบัติของเสียงดี แจ่มใส ไม่แหบแห้ง ร้องเสียงไหนต้องเสียงนั้น ไม่สูงหรือต่ำไปจากเสียงของตนตรี

การขับร้องและตำแหน่งเสียง การเปล่งเสียงที่มีทำนองลำนนำ โดยอาศัยบทกวี เป็นบทเปล่งเสียงและเปล่งออกจากลำคอโดยตรงอย่างมีระเบียบ แบบแผนซึ่งเป็นศิลปะที่ ประณีตกว่าคำพูดธรรมดา แบ่งออกเป็น 2 อย่าง คือ

1. การขับ หมายถึง การเสียงไปตามบทกวี โดยยึดลำนํ้าเป็นสิ่งสำคัญและมีทำนองตนแต่งบ้างเพียงเล็กน้อย ส่วนเสียงสูงต่ำจะอนุโลมไปตามเสียงแห่งถ้อยคำโดยไม่กำหนดกฎเกณฑ์ว่าจะต้องมีความสั้นยาวเพียงไร จังหวะซึ่งไม่แน่นอน ประเภทของการขับ มีขับเลาฯ แผล่ ขับขอ (ลาว) แอ่ว ขับไม้ขัดเท้าฯ เป็นต้น

2. การร้อง หมายถึง การเปลี่ยนเสียงไปตามบทกวีที่มีทำนองลำนํ้า และมีจังหวะการดำเนินเสียงสูงต่ำ โดยยึดถ้อยเนื้อเพลงเป็นส่วนสำคัญ ถ้อยคำที่มีเสียงสูงต่ำต้องอนุโลมเข้าหาทำนองแห่งเสียงเพลงนั้น ส่วนความสั้นยาวของจังหวะก็ต้องอยู่ในบังคับของเพลงและเสียงที่ร้องนี้ คนตรีต้องสามารถดำเนินตามได้อย่างสมบูรณ์

การขับ การร้อง ย่อมต้องมีตำแหน่งส่งเสียงออกมาหลายแห่ง ทั้งนี้เพื่อให้การขับร้องนั้นเกิดความไพเราะถูกต้อง ชัดเจน ตำแหน่งที่ส่งเสียงมี 5 ตำแหน่ง คือ

1. คอ เป็นตำแหน่งที่ใช้ในการขับร้องที่มีเสียงต่ำ และใช้เป็นตำแหน่งออกเสียงสระบางสระ เช่น สระออ เป็นต้น เสียงทำนองที่เกิดจากคอก่อนโดยมากใช้ในการขับมากกว่าการร้อง

2. เพดาน เป็นตำแหน่งที่ใช้ประกอบกับตัวอักษรบางตัว เช่น ตัวอักษรในวรรค ก เป็นต้น

3. ปาก ตำแหน่งนี้ใช้ในการขับร้องเพลงไทยมากที่สุด เพราะวิธีการขับร้องเพลงไทย ต้องการเสียงที่ตั้งจากปากโดยตรง ถ้าจะใช้ประกอบกับอักษร ก็จะได้แก่ ตัวอักษรในวรรค ข, ป

4. ไรฟัน ตำแหน่งนี้รวมเรียกทั้งปุ่มเหงือก ภายในไรฟันด้วย เป็นตำแหน่งที่ใช้ประกอบกับตัวอักษรในวรรค จ เป็นต้น

5. จมูก ตำแหน่งนี้ในการขับร้องต้องระวังมิให้เสียงออกจากจมูกโดยตรง ควรเป็นการอนุโลมเท่านั้น เสียงที่เกิดจากจมูกนี้โดยมากจะประกอบอยู่ในวิธีเอื้อนและสระอือ

คุณลักษณะครุณาฏศิลป์และศิลป์ได้เป็นส่วนสำคัญที่จะใช้ในการนิจายกย่องเป็นผู้เชี่ยวชาญทางวัฒนธรรมด้วย ไพบูลย์ ปานประชา และสุทธินิ ยาวะประภา

(2535 : 9 - 10) กล่าวว่า ผู้ที่จะได้รับเลือกเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญทางวัฒนธรรมสาขาใดสาขาหนึ่งน่าจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นผู้สัญชาติไทย
2. เป็นผู้มียายุ 40 ปีบริบูรณ์และยังมีชีวิตอยู่
3. เป็นผู้ผลงานทางวัฒนธรรมดีเด่นถึงขนาดเป็นที่ยอมรับในวงการว่าเป็นเลิศในด้านนั้น ๆ อย่างแท้จริง
4. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญอย่างยิ่ง ในวัฒนธรรมแขนงนั้น ๆ อันเป็นที่ประจักษ์ชัดแก่บุคคลในวงการนั้น ๆ และวงการอื่น ๆ
5. เป็นผู้ที่ได้คิดค้นใหม่หรือคิดแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นเกี่ยวกับวัฒนธรรมสาขานั้น ๆ และได้เผยแพร่ ถ่ายทอดแก่บุคคลอื่นอย่างแพร่หลาย เป็นที่ทราบชัดแก่สาธารณชน
6. เป็นผู้ที่ใช้ความรู้ความสามารถอันยอดเยี่ยมแห่งตนให้บริการแก่สังคม และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ประเทศชาติเสมอมา
7. เป็นผู้ประกอบสัมมาอาชีพและประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง จนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลอื่น
8. เป็นผู้ไม่เคยมีความประพฤติเสื่อมเสียอย่างร้ายแรง และเป็นผู้ที่มีคุณธรรมและประพฤติในหลักแห่งประเพณีไทยอย่างสม่ำเสมอ

สำหรับเกณฑ์การคัดเลือกบุคคลที่ถือว่าเป็นผู้มีความยอดเยี่ยมทางวัฒนธรรม คือ ศิลปินแห่งชาติ ราชบัณฑิตยสถานก็คัดเลือกได้ ใช้หลักเกณฑ์ดังนี้

1. เกณฑ์ว่าด้วยสัญชาติไทย
2. เกณฑ์ว่าด้วยอายุและการมีชีวิตอยู่
3. เกณฑ์ว่าด้วยผลงานและลักษณะที่ถือว่าเป็นเลิศ
4. เกณฑ์ว่าด้วยการยอมรับของบุคคลในวงการนั้น ๆ
5. เกณฑ์ว่าด้วยเผยแพร่ นวัตกรรม และถ่ายทอด
6. เกณฑ์ว่าด้วยประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

7. เกณฑ์ว่าด้วยการประกอบอาชีพ

8. เกณฑ์ว่าด้วยความประพฤติที่เป็นแบบอย่างแก่บุคคลอื่น

หลักการนำเพื่อบุคคลของศิลปินมีส่วนช่วยส่งผลให้บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวมี 13 ประการ ดังนี้ (อาภรณ์ มนตรีศาสตร์ และจางตุรงค์ มนตรีศาสตร์. 2525 : 322 - 323)

1. อุตสาหะ ศิลปินต้องมีความอุตสาหะ มีความเพียรพยายามในการฝึกฝนตนเอง ทั้งในด้านความรู้ และความสามารถ มีความสนใจที่จะค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ ทั้งความรู้รอบตัวและความรู้อื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับงานอาชีพของศิลปิน

2. ตั้งใจจริงทั้งในเวลาเรียน ฝึกซ้อมและแสดงจริง ศิลปินต้องมีความตั้งใจจริง ทำให้ดีที่สุดเท่าที่ตนจะกระทำได้ โดยอาศัยการกระทำซ้ำ ๆ จนเป็นนิสัย

3. กล้าหาญ ศิลปินต้องเป็นผู้ที่ยอมรับสภาพความเป็นจริงของตนเองในด้านความรู้ ความสามารถ มีความเชื่อมั่นในตัวเองและกล้าที่จะแสดงศิลปะของตนหรือแสดงความสามารถเกี่ยวกับความรู้ในเรื่องอื่น ๆ ที่ตนได้ฝึกฝนและศึกษามาแล้ว

4. ร่าเริง ศิลปินเป็นผู้ที่ทำให้ผู้อื่นสนุกสนาน ฉะนั้นตนเองต้องเป็นผู้ที่มีอารมณ์ร่าเริง แจ่มใส มองโลกในแง่ดี และควรเป็นผู้ที่มีอารมณ์ขัน รู้จักปฏิบัติตนให้อยู่ในขอบเขต และรู้จักกาลเทศะ

5. มารยาท ศิลปินต้องมีกิริยามารยาทเรียบร้อย ไม่เย่อหยิ่งทะนงตัว มีความสำรวมในการปรากฏกายต่อที่ชุมชน รู้จักวางตัวให้เหมาะสมกับบุคคลและกาลเทศะ

6. รักษาเกียรติ โดยยึดความซื่อสัตย์ สุจริต เป็นหลักประจำใจ ไม่ลุ่มหลงในอนาถา รักษาเกียรติของตนเอง ไม่นำศิลปะไปใช้ในทางที่ผิดจนกลายเป็นอนาจารหรือลดค่าศิลปะ เพราะเห็นแก่สินจ้างรางวัล

7. หน้าที่ ศิลปินต้องรู้หน้าที่ของตนและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ถ้าไม่เข้าใจหน้าที่ของตนต้องได้ถามจนเข้าใจแจ่มแจ้งและไม่ก้าวล่วงหน้าที่ของผู้อื่น

8. ตรงต่อเวลา ศิลปินต้องเป็นผู้ตรงต่อเวลา เพราะในวงการศิลปะมีผู้ร่วมกันหลายฝ่าย และต้องการความพร้อมเพรียงในการปฏิบัติเป็นขั้น ๆ นับตั้งแต่การเตรียมการ การฝึกซ้อมและการแสดงจริง การนัดแนะเรื่องเวลาต้องรอบคอบ อย่าให้เกิดความผิดพลาดขึ้นได้ ทั้งนี้เพื่อความสำเร็จของผลงานการแสดง

9. สามัคคี คือ ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ความสามัคคี จะทำให้เกิดประโยชน์ความสุขและความสำเร็จให้เกิดกับกิจการและหมู่คณะ การหลงตนผิดและความอิจฉาริษยาเป็นบ่อเกิดของความแตกแยกในหมู่ศิลปิน

10. ขันติ คือ ความอดทน ศิลปินต้องอดทนต่อความยากลำบาก และอุปสรรคต่าง ๆ ที่มีต่องานศิลปะในหมู่ศิลปินด้วยกันเองก็ต้องรู้จักอดกลั้นต่อความไม่พอใจต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ในหมู่คนหมู่มากในขณะปฏิบัติหน้าที่

11. ใจนักกีฬา ต้องเป็นผู้รู้จักแพ้รู้จักชนะในการประชันขันแข่งทางวิชาการ และการแสดงความสามารถ ถ้าชนะก็ไม่เยาะเย้ยผู้แข่งขันที่แพ้ ถ้าแพ้ก็ไม่เสียใจจนเกินเหตุหรือเกิดความพยายามคิดแก้แค้นหรือหมดกำลังใจที่จะสร้างสรรค์งานศิลปะต่อไปอีก ตรงกันข้ามต้องสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้น คิดแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง นำเอาข้อดีของคู่แข่งที่ชนะนั้นมาเป็นความรู้และใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงตนต่อไป

12. การควบคุมอารมณ์ ศิลปินเป็นผู้มีอารมณ์รุนแรงเป็นปกติวิสัย ถ้าเกิดความไม่พอใจต้องรู้จักอดกลั้นและควบคุมอารมณ์ได้ ต้องไม่นำเอาอารมณ์ส่วนตัวมาปะปนกับงาน ในหน้าที่ รู้จักแบ่งงานกับอารมณ์ออกจากกัน เมื่อปฏิบัติงานก็ทำไปตามหน้าที่ แม้จะมีอารมณ์ขุ่นเคืองกับผู้ร่วมงานหรือผู้แสดงมากเพียงใดก็ตาม

13. อุทิศตนเพื่อศิลปะ ศิลปินต้องอุทิศตนเพื่อเชิดชูศิลปะ มิฉะนั้นงานศิลปะของตนก็จะหมดความหมายต่อประชาชน การอุทิศตนเพื่อศิลปะ ศิลปินต้องรู้จักคำว่าเสียสละ ซึ่งหมายถึงสิ่งใด ๆ ก็ตามที่ศิลปินสามารถสละได้แล้วก็ควรทำ ทั้งนี้เพื่อความอยู่รอดของอาชีพ

บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ ควรจะมีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการแสดง เช่น ผู้กำกับการแสดง ในฐานะที่เป็นครุฑด้านนาฏศิลป์ดนตรีก็จะต้องทำหน้าที่เป็น

ผู้กำกับการแสดงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ครูจึงควรมีความรู้เกี่ยวกับความสำคัญของผู้กำกับการแสดงและเสริมสร้างคุณสมบัติอันพึงประสงค์ในการเป็นผู้กำกับการแสดงเพื่อประโยชน์ในการบริหารการละครให้ลุล่วงด้วยดี คุณลักษณะของผู้กำกับการแสดงอาจกล่าวได้โดยสังเขป ดังนี้ (อาภรณ์ มนตรีศาสตร์ และจตุรงค์ มนตรีศาสตร์. 2525 : 253 - 254)

1. เป็นศิลปินผู้รักศิลปะ คือ

1.1 มีจินตนาการที่สามารถทำให้ตัวหนังสือกลายเป็นการแสดงที่มีชีวิตชีวาบนเวที

1.2 มีความรู้สึกไวต่อความหมายและความงามของชีวิต มีความสนใจต่อสิ่งแวดล้อมอย่างลึกซึ้ง มีความรู้สึกเกี่ยวข้องกับเพื่อนมนุษย์อย่างแน่นแฟ้น

1.3 มีความสามารถนิมองเห็นภาพ เมื่ออ่านบทละครสามารถกำหนดเห็นบทบาทของตัวละครต่าง ๆ ต่อหน้าตนได้

1.4 มีความมีชีวิตชีวา การละครเป็นงานหมู่ใหญ่ที่ต้องการความร่วมมือของทุกฝ่าย ผู้กำกับการแสดงต้องสามารถกระตุ้นเตือนและให้กำลังใจแก่ผู้อื่น และเต็มไปด้วยบรรยากาศที่มีชีวิตชีวาและเป็นผู้มีอารมณ์แจ่มใสอยู่เสมอ

1.5 มีความต้องการที่จะกำกับการแสดง

2. เป็นนักวิจารณ์ศิลปะที่รู้จักการสร้างสรรค์ เข้าถึงรสนิยมของผู้ชม ประเมินผลงานของตนด้วยความที่เป็นกลาง แสวงหาวิธีการและความหมายใหม่ ๆ ในวงการศิลปะอยู่เสมอ สามารถติชมผลงานของผู้แสดงและให้คำแนะนำได้อย่างมีหลักเกณฑ์

3. เป็นนักศึกษาชีวิต มีความรอบรู้ในชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ เป็นนักสังเกตที่ดี ประสพการณ์ต่าง ๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตของตนและของผู้อื่นต้องจดจำไว้เป็นวัตถุดิบ เพื่อจะได้นำออกใช้ให้เป็นประโยชน์ในวันหน้า

4. เป็นนักบริหาร เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี เพราะศิลปินหรือผู้แสดงมีหลายระดับ ผู้กำกับการแสดงที่ดีต้องสามารถควบคุมและทำตนให้เข้ากับผู้แสดง และผู้ร่วมงานได้ จะต้องรู้ความสามารถของผู้ร่วมงานได้พอควร และรู้จักวิธีในการให้กำลังใจ มีวาทศิลป์ดี เข้าใจ

ความแตกต่างระหว่างบุคคล มีวิธีการอันชาญฉลาดในการกระตุ้นให้บุคลากรทำงานเต็มความสามารถ

5. เป็นนักศึกษาการละครและวรรณคดี ผู้กำกับการแสดงจะต้องมีความรู้ในประวัติศาสตร์และความเป็นมาของการละครโดยทั่วไป รู้วิวัฒนาการของละครและโครงสร้างของบทละคร มีความรู้เกี่ยวกับประวัติของพวกจินตกวีและนักประพันธ์ที่สำคัญ ๆ ทั้งในทางวรรณกรรมและดนตรี ซึ่งจะทำให้การกำกับการแสดงในละครตรงเป้าหมายยิ่งขึ้น

6. เป็นนักศึกษาการแสดง มีความรู้ในทางทฤษฎีและเทคนิคการแสดง เนื่องจากเคยมีประสบการณ์ทางการแสดงมาแล้วจึงสามารถเข้าใจปัญหาของผู้แสดงได้อย่างแจ่มชัด มีความเห็นอกเห็นใจผู้แสดงและสามารถให้คำแนะนำแก่ผู้แสดงได้

7. เป็นนักศึกษาศิลปะการตกแต่งเวที ผู้กำกับการแสดงจะต้องมีความรู้และทักษะในการออกแบบฉาก มีความรู้เรื่องกลไกของเวทีอย่างกว้างขวาง สามารถให้คำแนะนำการควบคุมแสงสี มีความรู้ทางศิลปะแขนงจิตรศิลป์อย่างเพียงพอและมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องศิลปะอยู่เป็นนิตย์

8. เป็นครู ผู้กำกับการแสดงที่ทำหน้าที่เป็นครูสอนในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ก็จะต้องถ่ายทอดเทคนิคและวิธีการการกำกับการแสดงให้แก่ผู้เรียนที่ทำงาน การแสดงร่วมกันและมีความกระตือรือร้นที่จะศึกษา ผู้กำกับจึงมีหน้าที่เป็นครูสอนวิชาการละครแก่ผู้เรียน โดยเฉพาะในด้านการกำกับการแสดง

ในด้านการถ่ายทอดศิลปะสาขานาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตศิลป์ จำเป็นต้องได้รับการแนะนำจากครู แม้แต่การเลียนแบบหรือลักจ๊ามา ก็ต้องเคารพต่อผู้ให้กำเนิดหรือประดิษฐ์สิ่งนั้น เพื่อเป็นการแสดงถึงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ ดังนั้นการศึกษาศิลปะต่าง ๆ ต้องมีการไหว้ครูก่อนเพื่อแสดงความเคารพครู การไหว้ครูแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ไหว้ครูเมื่อเริ่มเรียนหรือนิชิคำแบ่ครู เป็นการมอบตัวให้เป็นศิษย์กับครู ผู้เรียนต้องนำดอกไม้ ธูปเทียน ไปบูชาครูในวันพฤหัสบดี เพราะถือว่าเป็นวันครู ครูจะเป็นผู้กล่าวคาถานำบูชาให้ผู้เรียนว่าตาม ครูจะจับมือหัดให้ ต่อจากนั้นก็เรียนกันเรื่อยไป นิชิไหว้ครูประจำปีเป็น

พิธีใหญ่ โดยปกติจะต้องมีอย่างน้อยปีละครั้ง พิธีนี้จะมีพิธีสงฆ์ เช่น สวดมนต์เย็น ฉันทะเข้า ดังนั้นจึงต้องมีการจัดสถานที่สำหรับบูชาพระพุทธรูปและสถานที่ไหว้ครูทางนาฏศิลป์ โขน ละคร และดุริยางค์ไทย โดยจัดทำในวันพฤหัสบดี สาเหตุที่ต้องมีการไหว้ครู เป็นเพราะ ครูหรือศิลปินมีความเชื่อว่า ถ้ายังไม่ได้เข้าร่วมพิธีไหว้ครูหรือพิธีครอบเสียดก่อนแล้วบรรดา ครู อาจารย์ทางศิลปะจะไม่กล้าถ่ายทอดความรู้ด้านนาฏศิลป์หรือถ่ายทอดเพลงหน้าพาทย์ ขึ้นสูงให้แก่ผู้เรียน เพราะถือว่าทำร้ายหรือเพลงหน้าพาทย์เป็นเพลงศักดิ์สิทธิ์ ถ้าไม่ได้มีการ ไหว้ครูก่อนถ่ายทอดอาจเป็นผลร้ายแก่ผู้สอนและแก่ตัวศิษย์ ด้วยการเกิดอุบัติเหตุขึ้น เรียกว่า "แรงครู" การไหว้ครูมีจุดมุ่งหมายดังนี้ (อาภรณ์ มนตรีศาสตร์ และจางตุรงค์ มนตรีศาสตร์. 2525 : 54 - 56)

1. เพื่อเป็นการแสดงความกตัญญูต่เวทีต่อครู อาจารย์ ทั้งที่เป็นเทพยดาที่เป็น ครูทางศิลปะ ประมาจารย์ที่ล่วงลับไปแล้ว และครูที่มีชีวิตอยู่
2. เป็นการเปิดโอกาสให้ศิษย์ทั้งหลายมาร่วมสังสรรค์กัน ก่อให้เกิดความสามัคคี ได้ร่วมกันจัดงาน ถือกันว่าวันไหว้ครูเป็นวันสำคัญของศิลปิน เป็นมารยาทหรือกล่าวได้ว่าเป็น วินัยของศิลปิน
3. เป็นการเปิดโอกาสให้ศิษย์ทั้งหลายได้รู้จักผู้มีอาชีพเดียวกันมากขึ้น สร้าง ความเชื่อมั่นในวิชาความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอด เช่น กล้ารำถวายมือ กล้าบรรเลง เพลง หน้าพาทย์ มีความมั่นใจว่าเป็นศิษย์มีครู หรือมีโอกาสได้เรียนเพลงหน้าพาทย์สำคัญเพิ่มเติม
4. เป็นการร่วมกันทำบุญเลี้ยงพระ แบ่งส่วนกุศลไปให้บรรพบุรุษ และครูอาจารย์ ที่ได้ล่วงลับไปแล้ว นับว่าเป็นการแสดง ความกตัญญูต่เวที
5. เป็นการอบรมจรรยาให้เคารพมันต์ต่อครู ศิษย์ผู้เข้าพิธีจะไม่ทรยศต่อครูของตน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง
6. เป็นการให้อภัยโทษให้กันระหว่างครูกับศิษย์ หากได้เคยทำการผิดพลาด ล่วงเกินไว้ และตั้งใจที่จะละเว้นการกระทำที่ผิด ที่เป็นการลบหลู่และตั้งใจทำความดีต่อไป

ต่อจากพิธีไหว้ครูก็เป็นพิธีครอบ ครูจะกระทำให้แก่ศิษย์ซึ่งสมควรจะเป็นครูสอนศิษย์ต่อไป หรือสมควรที่จะได้รับเป็นราย ๆ ไป วิทยาลัยนาฏศิลป์จะครอบให้แก่ศึกษาระดับนาฏศิลป์ชั้นกลางปีที่ 3 ซึ่งเมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับนี้จะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพประโยคครูประถมศึกษา (ปป.ป.) จุดมุ่งหมายในพิธีครอบ เพื่อให้แก่ผู้ต้องการเรียนเพลงหน้าพาทย์ชั้นสูง ให้ผู้ที่ต้องการเป็นครูของผู้อื่นต่อไป และเพื่อให้ศิษย์อาวุโส เชื่อมอบให้อ่านโอองการและทำพิธีไหว้ครูต่อไป

กองศิลปศึกษา (2528 : 46 - 60) กล่าวถึงผลการวิจัยเรื่องความต้องการบุคลากรทางด้านดนตรีและนาฏศิลป์ไทยของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษา พบว่าผู้บริหารมีความเห็นว่าผู้เรียนวิชาเอกนาฏศิลป์ไทย ควรเรียนวิชาการร้อง ขับร้องเพลงไทยเป็นอันดับ 1 เครื่องสายไทยอันดับ 2 และนาฏศิลป์พื้นเมืองอันดับ 3 และหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา มีความเห็นว่าควรเรียนวิชาการร้องขับร้องเพลงไทยเป็นอันดับ 1 และ 2 และเครื่องสายไทยอันดับ 3

ผู้ที่เรียนวิชาเอกดุริยางค์ไทย ผู้บริหารและหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา มีความเห็นว่าควรเรียนวิชาการร้องขับร้องเพลงไทยอันดับ 1 ถึง 3 ผู้ที่เรียนวิชาเอกคีตศิลป์ไทย ควรเรียนวิชาการเครื่องสายไทยอันดับ 1 ถึง 3 ผู้เรียนวิชาเอกดุริยางค์สากล ผู้บริหารมีความเห็นว่าควรเรียนวิชาการสาขาคีตศิลป์สากล เป็นอันดับ 1 นาฏศิลป์สากล เป็นอันดับ 2 และ 3 แต่หัวหน้าหมวดศิลปศึกษา มีความเห็นว่า ควรเรียนวิชาการสาขาคีตศิลป์สากลเป็นอันดับ 1 และอันดับ 2 และ 3 ควรเรียนดนตรีพื้นเมือง ผู้ที่เรียนวิชาเอกคีตศิลป์สากลควรเรียนดุริยางค์สากลเป็นวิชาการอันดับ 1 นาฏศิลป์สากลอันดับ 2 และภาษาอังกฤษอันดับ 3 ส่วนหัวหน้าหมวดศิลปศึกษา มีความเห็นว่าควรเรียนวิชาดุริยางค์สากลเป็นอันดับ 1 ถึง 2 และดนตรีพื้นเมืองอันดับ 3 ผู้ที่เรียนวิชาเอกนาฏศิลป์สากล ผู้บริหารมีความเห็นว่า ควรเรียนวิชาการสาขาคีตศิลป์สากล อันดับ 1 ดุริยางค์สากลอันดับ 2 และคีตศิลป์สากลอันดับ 3 หัวหน้าหมวดศิลปศึกษา มีความเห็นว่าควรเรียนวิชาการคิตศิลป์สากลอันดับ 1 และดุริยางค์สากลอันดับ 2 และ 3

ในด้านความรู้ ความสามารถของบุคลากรผู้สอนดนตรีและนาฏศิลป์จากการวิจัยดังกล่าว พบว่า สถานศึกษาต้องการครูที่จบการศึกษาทางด้านดนตรีและนาฏศิลป์โดยตรง และผู้สอนโรงเรียนระดับประถมศึกษาควรจบอย่างน้อยระดับนาฏศิลป์ชั้นสูง ส่วนผู้สอนระดับมัธยมควรจบระดับปริญญา จากผลการวิจัยการเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สำเร็จการศึกษาและนักศึกษาคณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลกับค่าเฉลี่ยรวมที่มีต่อคุณภาพผลผลิตหลักสูตรและแนวโน้มในอนาคต สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล (2532 : 84) พบว่า อาจารย์ผู้สำเร็จการศึกษาและนักศึกษามีความเห็นสอดคล้องกัน 2 ด้าน คือ ด้านทักษะสูงกว่าความรู้ นักศึกษาและอาจารย์ผู้สำเร็จการศึกษามีความเห็นว่าคุณสมบัติด้านจิตพิสัยต่ำกว่าด้านวิชาชีพและแนวโน้มในอนาคต นักศึกษามีความเห็นว่าคุณสมบัติด้านทักษะมากที่สุด และสูงกว่าผู้สำเร็จการศึกษาควรจะพัฒนา แนวโน้มด้านความรู้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 มีความเห็นว่า ควรเน้นด้านการวางแผนมากที่สุด ด้านจิตพิสัย อาจารย์มีความเห็นว่า ควรพัฒนาด้านความซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา ความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ความรับผิดชอบในงานและวินัย แต่นักศึกษามีความเห็นว่าคุณสมบัติด้านความสุภาพอ่อนน้อม มนุษย์สัมพันธ์ การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ความรับผิดชอบในงาน ความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่าควรเน้นความซื่อสัตย์ตรงต่อเวลา มนุษย์สัมพันธ์ ความอดทน ขยันหมั่นเพียรและการปรับตัว

วิทยาลัยนาฏศิลป์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บัณฑิตมีความรู้ทั้งวิชาสามัญและวิชาศิลปะ เพื่อนำความรู้ไปประกอบอาชีพครูหรือศิลปิน หรือเพื่อศึกษาต่อมีความชำนาญในการฝึกทักษะ ความถนัดและพัฒนาความสามารถ ความสนใจ เพื่อให้เกิดความชำนาญอันเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของตนและสังคม (วิทยาลัยนาฏศิลป์. 2531 : 3) ดังนั้น วิทยาลัยนาฏศิลป์ควรจัดสถานแวดล้อมทางวิชาการเพิ่มขึ้น เน้นการสอนภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้เท่าเทียมกัน สอนให้นักศึกษาสามารถนำทฤษฎีไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียน ส่งเสริมให้รู้จักการค้นคว้า ประดิษฐ์และมีทักษะในการใช้ภาษา เพื่อสามารถนำความรู้ความชำนาญไปเผยแพร่หรือจัดทำเอกสารทางวิชาการด้านนาฏศิลป์ ดุริยางค์

และคิดศิลป์เพื่อสำเร็จการศึกษาเป็นบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถด้านศิลปะ (จิราพร ชวัชวิเชียร. 2531 : 234) เนื่องจากวิชาศิลปะด้านนาฏศิลป์ ดุริยางค์ และคิดศิลป์ ไทยและสากลเป็นวิชาทักษะซึ่งต้องฝึกฝนจนเป็นนิสัย การฝึกฝนโดยสม่ำเสมอจะทำให้เกิด ความชำนาญและสามารถถ่ายทอดความรู้ โดยการอธิบายและสาธิตประกอบการถ่ายทอด จึงจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้ (เอกรักษ์ มนตรีศาสตร์ และ จาตุรงค์ มนตรีศาสตร์. 2525 : 326) ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาของการศึกษาและ สภาพความต้องการกำลังคนและบริการด้านต่าง ๆ ที่หน่วยงานของรัฐและเอกชนคาดหวัง จากสถาบันฝึกหัดครู (กรมการฝึกหัดครู. 2529 : 70) พบว่า ภาครัฐบาลและเอกชน มีความต้องการบุคลากรด้านบุคลิกภาพตรงกันคือ ต้องการบัณฑิตที่มีความรับผิดชอบ ขยัน อดทน มีความคล่องตัว ซื่อสัตย์สุจริต ในด้านบุคลิกภาพทางสังคม ต้องการบัณฑิตที่มี มนุษยสัมพันธ์ดี มีความเป็นผู้นำ เช่น มีลักษณะท่าที ตลอดจนอุปนิสัยที่แสดงออกถึง ความรู้ ความสามารถ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในด้านนาฏศิลป์ ดุริยางค์และคิดศิลป์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบและแข็งแกร่งอดทน มีจริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมที่สังคมนิยมให้ความสนับสนุนและต้องการให้เกิดมีในตัวบุคคลในสังคมของตน เช่น ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเมตตากรุณา ความซื่อสัตย์สุจริต การเห็นแก่ ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน รวมไปถึงลักษณะและพฤติกรรมที่สังคมไม่นิยมและ ต้องการกำจัดไม่ให้เกิดมีในตัวบุคคลในสังคม เช่น ทุจริต คดโกง ความโหดเหี้ยม อำมหิต (สุโขทัยธรรมมาธิราช. 2529 : 56) การปลูกฝังและการสอนจริยธรรมใน ระดับอุดมศึกษา เป็นการสอนในลักษณะสอดแทรกในวิชาการ โดยนำวิธีการสอนแบบ ต่าง ๆ เช่น กลุ่มสัมพันธ์ อภิปราย หรือสอนแบบโครงการมาสอนในวิชา แล้วนำหลัก จริยธรรมมาสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาแก้ไขและปลูกฝังพฤติกรรมให้นักศึกษาเข้าใจ ตนเอง รู้จักบุคคลอื่น และเสียสละเพื่อส่วนรวมโดยครูใช้วิธีการต่าง ๆ กระตุ้นตาม หลักวิธีการสอนดังกล่าว (อำนวย ทะพินธุ์แก และชยันต์ วรรณะภูติ. 2522 : 48) เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม ผลการประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตร

วิชาชีพชั้นสูงและหลักสูตรระดับปริญญาตรี ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล พบว่า
 นวัตกรรมทางศิลปและครียางค์ ควรได้รับการพัฒนาในด้านจิตพิสัย คุณลักษณะ 5
 อันดับแรก คือ ความซื่อสัตย์ ความสุภาพอ่อนน้อม ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี การตรงต่อ
 เวลา และความเชื่อมั่นในตนเอง (สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. 2532 : 137)

ในหลักสูตรการสอนระดับปริญญาตรี มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บัณฑิตเป็นทั้งครูและ
 ศิลปิน ดังนั้นบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ จะต้องมีความรู้ความสามารถทางวิชาชีพเพื่อให้บริการแก่
 ศิลปินประกอบกันเป็นศิลปินครู คุณลักษณะจึงผสมผสานกัน ได้แก่ ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ
 มีความชำนาญในการสอน มีทักษะและเทคนิคในการสอน ใช้วิธีการสอนต่าง ๆ โดย
 คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนในการถ่ายทอดศิลปะและวัฒนธรรม มีคุณธรรม
 จรรยาบรรณในวิชาชีพ ตั้งใจให้ความรู้ความสามารถทางวิชาชีพเพื่อให้บริการแก่
 ผู้เรียนและสังคม บำเพ็ญตนเป็นแบบอย่างแก่ศิษย์ มีความรับผิดชอบในการสอน
 ซื่อสัตย์สุจริต รู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม เมตตาต่อผู้เรียน อดกลั่น
 และอดทน บริการทางวิชาการแก่สังคม ทำนุบำรุงและอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมไทย
 สร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะ ฝึกฝนความชำนาญด้านศิลปะอย่างสม่ำเสมอ และเผยแพร่
 ศิลปะและวัฒนธรรมไทย

จากผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้น อาจสรุปได้ว่า คุณลักษณะ
 ร่วมของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ คือ มีความรู้ในวิชาเอกของตน และมีความรู้ในวิชาเอกอื่น ๆ
 เป็นวิชาการ เพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ มีความสามารถในการนำความรู้ทางทฤษฎีไป
 ใช้ในการปฏิบัติ นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ มีความเชี่ยวชาญในศิลปะแต่ละ
 สาขา มีความขยันอดทน เชื่อมั่นในตนเอง มีสุขภาพแข็งแรง มีมนุษยสัมพันธ์ มีระเบียบวินัย
 มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซื่อสัตย์สุจริต อ่อนน้อมถ่อมตนและตรงต่อเวลา

จากผลการวิจัยเรื่องความต้องการบุคลากรทางด้านดนตรีและนาฏศิลป์ไทยของ
 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์
 ได้คุณลักษณะทางวิชาชีพ ออกเป็น 2 ประเภท (กองศิลปศึกษา. 2528 : 4)

1. คุณลักษณะด้านความเป็นครู ได้แก่ มีความรู้ในวิชาศิลปะ แต่ละสาขา ใฝ่หาความรู้ด้านศิลปะอยู่เสมอ สามารถสร้างผลงานด้านศิลปะจนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป สามารถถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะแต่ละสาขา ให้บริการทางวิชาการด้านศิลปะ แก่บุคคลทั่วไป มีความชำนาญในการอธิบายและสาธิตประกอบการถ่ายทอดวิชาศิลปะ สามารถอนุรักษ์ศิลปะให้คงอยู่ตามแบบแผนดั้งเดิม มีสุขภาพแข็งแรง มีคุณธรรมของวิชาชีพครู คือ มีเมตตา ขยันอดทน มีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์ ยุติธรรม มีความสามัคคีกับเพื่อนร่วมงาน ใช้หลักจิตวิทยาและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถจัดหลักสูตรและบทเรียนตามวุฒิภาวะของผู้เรียน มีความเสียสละ มีเหตุผล ตรงต่อเวลา และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์

2. คุณลักษณะด้านความเป็นศิลปิน ได้แก่ มีผลงานดีเด่นจนเป็นที่ยอมรับของสังคมให้บริการทางวิชาการแก่สังคม โดยอุทิศตนและเวลาแก่สังคม ถ่ายทอดศิลปะแต่ละแขนงแก่สังคม อนุรักษ์และผดุงไว้ซึ่งศิลปะแต่ละแขนงโดยมีความอดุสาหะ เพียรพยายาม ในการฝึกฝนทักษะด้านศิลปะ มีความตั้งใจจริงในการฝึกทักษะ และฝึกซ้อมการแสดง มีความซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ มีความเชี่ยวชาญในศิลปะแต่ละสาขา สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เผยแพร่ศิลปะแก่บุคคลอื่นด้วยความชำนาญ สามารถประดิษฐ์ สร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะ พัฒนาศิลปะแต่ละแขนง มีความกล้าหาญในการนำศิลปะที่ได้พัฒนาขึ้นมาแสดงออก สามารถสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะอย่างถูกหลักวิชา มีคุณธรรมและรักวิชาชีพศิลปะ โดยปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด ไม่ก้าวร้าวหน้าที่ของบุคคลอื่น ตรงต่อเวลา มีความสามัคคี อดทน มีน้ำใจนักกีฬา ยอมรับในความผิดพลาดของตน และนำส่วนดีของบุคคลอื่นเป็นแนวทางในการปรับปรุงตนเอง และมีความอดกลั้นสามารถควบคุมตนเองได้ในการปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่น

วิทยาลัยนาฏศิลป์ มีจุดมุ่งหมายในการผลิตครูหรือศิลปินด้านศิลปะสาขานาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตศิลป์ ทั้งไทยและสากล ประกอบกันเป็นศิลปินครู คุณลักษณะจึงผสมผสานกัน ได้แก่ มีความเชี่ยวชาญในศิลปะสาขานาฏศิลป์ ใฝ่หาความรู้ด้านศิลปะอยู่เสมอ สามารถ

ประติษฐ์ สร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะจนเป็นที่ยอมรับแก่คนทั่วไป มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะแต่ละสาขาให้บริการทางวิชาการด้านศิลปะแก่บุคคลทั่วไป โดยการถ่ายทอดความรู้และเผยแพร่ผลงานด้านศิลปะ ใช้หลักจิตวิทยาและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถจัดหลักสูตรและบทเรียนตามวุฒิภาวะของผู้เรียน มีความชำนาญในการอธิบายและสาธิตประกอบการถ่ายทอดวิชาศิลปะ สามารถอนุรักษ์ศิลปะให้คงอยู่ตามแบบแผนดั้งเดิม โดยมีความอดุสาหะและตั้งใจจริงในการฝึกฝนทักษะด้านศิลปะในการฝึกซ้อมและการแสดง มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง มีคุณธรรมทางวิชาชีพ คือ มีความซื่อสัตย์ เมตตา อ่อนน้อมถ่อมตน ไม่เย่อหยิ่ง ขยันพากเพียร อดทน มีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามหน้าที่ของตน ไม่ก้าวร้าวหน้าที่ของผู้อื่น ยุติธรรม ตรงต่อเวลา เสียสละ มีความสามัคคีในการปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่น มีน้ำใจนักกีฬายอมรับในความผิดพลาดของตนเอง และนำส่วนดีของบุคคลอื่นมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงตนเอง มีเหตุผลยอมรับในความคิดเห็นของบุคคลอื่น กล้าหาญในการนำศิลปะที่ตนประติษฐ์หรือพัฒนาขึ้นเสนอต่อสังคม และมีความประพฤติเรียบร้อย เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งในด้านความประพฤติและการปฏิบัติตน

คุณลักษณะทางวิชาชีพของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ 2 ด้าน ได้แก่ คุณลักษณะด้านความเป็นครู และคุณลักษณะด้านความเป็นศิลปิน มีสาระสำคัญดังนี้

1. คุณลักษณะด้านความเป็นครู ได้แก่ มีความรู้ ความสามารถในการศิลปะสาขา นาฏศิลป์ ดุริยางค์ หรือคีตศิลป์ทั้งไทยและสากล ความสามารถในการเผยแพร่ความรู้ด้านศิลปะ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้และให้บริการทางวิชาการด้านศิลปะแก่บุคคลทั่วไป ใช้หลักจิตวิทยาและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถจัดหลักสูตรและบทเรียนตามวุฒิภาวะของผู้เรียน ความชำนาญในการอธิบายและสาธิตประกอบการถ่ายทอดศิลปะ ความอดทน อุทิศตนและเวลาให้แก่ผู้รับการถ่ายทอด ชื่อตรงต่อวิชาชีพครู ความเมตตากรุณาและประพฤติเรียบร้อย เป็นแบบอย่างที่ดี

2. คุณลักษณะด้านความเป็นศิลปิน ได้แก่ มีความอดทนและตั้งใจจริงในการฝึกฝนทักษะด้านศิลปะในการฝึกซ้อมและการแสดง ความชำนาญในศิลปะสาขานาฏศิลป์ ดุริยางค์ หรือคีตศิลป์ทั้งไทยและสากล ชื่นชอบต่อวิชาชีพศิลปิน ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของตนและไม่ก้าวล่วงหน้าที่ของบุคคลอื่น ตรงต่อเวลา ความสามัคคีในการปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่น นำใจรักกีฬา ยอมรับในความผิดพลาดของตนเองและนำส่วนดีของบุคคลอื่นมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงตนเอง มีเหตุผลยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น กล่าวหาญในการนำศิลปะที่ตนประดิษฐ์หรือพัฒนาขึ้นเสนอต่อสังคม มีความอดทนต่ออุปสรรคในการปฏิบัติงาน สามารถควบคุมอารมณ์ของตนได้ในทุกสถานการณ์ อุทิศตนเพื่อบริการทางวิชาการแก่สังคม และความกตัญญูต่เวทีตาต่อครูอาจารย์

สมมติฐานของการวิจัย

คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ตามทัศนะของอาจารย์ บัณฑิต และผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต มีระดับต่ำกว่าเกณฑ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องคุณลักษณะทางวิชาชีพของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ตามทัศนะของ
ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ นักคิด และผู้บังคับบัญชา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับสาระ
ดังนี้คือ การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง เกณฑ์การเลือกผู้เชี่ยวชาญ
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดกระทำข้อมูล
การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 25 คน อาจารย์ซึ่ง
ทำหน้าที่สอนวิชาชีพศิลปะสาขานาฏศิลป์ ตรียางค์ คีตศิลป์ทั้งไทยหรือสากล ในวิทยาลัย
นาฏศิลป์ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน 147 คน บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่สำเร็จการ
ศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2520-2533 รวม 14 รุ่น จำนวน 606 คน และผู้บังคับบัญชา
ของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ในหน่วยงานหรือสถาบันทั้งของรัฐและเอกชน จำนวน 316 คน
รวมทั้งหมด 1,094 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนวิชาชีพศิลปะ สาขา
นาฏศิลป์ ตรียางค์ คีตศิลป์ทั้งไทยหรือสากล ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
10 แห่ง ประจำปีการศึกษา 2535 จำนวน 40 คน บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่สำเร็จ

การศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2520-2533 รวม 14 รุ่น จำนวน 161 คน และ
ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ในหน่วยงานหรือสถาบันทั้งของรัฐและเอกชน
จำนวน 84 คน ที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)
ส่วนผู้เชี่ยวชาญใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 25 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ทั้งหมด 310 คน ดังแสดงในตาราง 1 และตาราง 2

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ
ผู้เชี่ยวชาญ	25	25	100
อาจารย์	147	40	27
บัณฑิต	606	161	27
ผู้บังคับบัญชา	316	84	27
รวม	1,094	310	28

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพและสาขา

สถานภาพ	สาขานาฏศิลป์		สาขาดุริยางค์		สาขาคีตศิลป์		รวมกลุ่ม ตัวอย่าง
	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่ม ตัวอย่าง	
ผู้เชี่ยวชาญ	11	11	8	8	6	6	25
อาจารย์	96	26	30	8	21	6	40
บัณฑิต	518	136	65	17	23	6	161
ผู้บังคับบัญชา	240	64	45	12	31	8	84
รวม	865	239	148	45	81	26	310

เกณฑ์การเลือกผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้เลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถ ความถนัด มีประสบการณ์สูง และมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชานาฏศิลป์ ดุริยางค์ หรือคีตศิลป์ไทยและสากล จำนวน 25 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่ควรมีของบัณฑิต วิทยาลัยนาฏศิลป์ แล้วนำมาใช้เป็นเกณฑ์ คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญที่ผู้วิจัยกำหนด มีคุณสมบัติทั้งหมดหรืออย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญทางนาฏศิลป์ ดุริยางค์ไทยหรือสากลและการละคร
2. เป็นผู้มีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ศึกษานาฏศิลป์และดุริยางค์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

3. เป็นผู้เขียน แต่ง เรียบเรียงตำรานาฏศิลป์และดุริยางค์ไทย
4. เป็นผู้มีความเข้าใจทฤษฎี หลักวิชา คุณภาพมาตรฐานวิชาชีพนาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตศิลป์ทั้งไทยหรือสากล
5. มีประสบการณ์ด้านการสอนนาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตศิลป์ทั้งไทยหรือสากล ณ วิทยาลัยนาฏศิลป์ไม่น้อยกว่า 10 ปี
6. เป็นผู้บังคับบัญชาหรือผู้ให้บัณฑิตจากวิทยาลัยนาฏศิลป์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ให้สอบถามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ บัณฑิต และผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับคุณลักษณะทางวิชาชีพของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะทางวิชาชีพของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ 2 ด้าน คือ ด้านความเป็นครู และด้านความเป็นศิลปิน
2. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะรวม 2 ด้านของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู และเกณฑ์การคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ
3. สร้างแบบสอบถามจากข้อมูลในข้อ 1 และ 2 ตามหลักการสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ได้ข้อคำถาม 39 ข้อ แล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจแก้ไขให้เกิดความชัดเจนของภาษาและสำนวนที่ใช้
4. นำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล หวังพานิช อาจารย์ ดร.สมสุข จีระนิจิตร์ อาจารย์ปราณี สำราญวงศ์ อาจารย์ประเมษฐ์ ญุยะชัย อาจารย์ปฐมรัตน์ ถิ่นเจริญ อาจารย์ประคอง ชลาบุภาพ อาจารย์จรี ทรงสกุล อาจารย์วณิ ลัดดาภิรม และอาจารย์สันทนา วิริยะกุล เพื่อ

ตรวจสำนวนภาษาของข้อคำถามในแบบสอบถามให้ชัดเจนและตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาให้มีความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาในข้อคำถาม

5. นำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเสนอกรรมการผู้ควบคุมปริญญาบัตรให้พิจารณาความสมบูรณ์อีกครั้งหนึ่ง ได้ข้อคำถาม 68 ข้อ แล้วนำไปทดลองใช้เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก (Discriminant) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับกับอาจารย์ นักนิเทศ และผู้บังคับบัญชาของนักนิเทศวิทยาลัยนาฏศิลป์ จำนวน 60 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

6. นำผลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach, 1971 : 161)

แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ปฏิบัติจริง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 (ภาคผนวก จ)

7. นำแบบสอบถามไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 25 คน อาจารย์จำนวน 40 คน นักนิเทศจำนวน 161 คน และผู้บังคับบัญชาของนักนิเทศวิทยาลัยนาฏศิลป์จำนวน 84 คน

X เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามทักษะของผู้เชี่ยวชาญต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพของนักนิเทศวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่ควรมี เพื่อนำผลไปใช้เป็นเกณฑ์ (ภาคผนวก ก)

ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามทักษะของอาจารย์ นักนิเทศ และผู้บังคับบัญชาของนักนิเทศวิทยาลัยนาฏศิลป์ต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพของนักนิเทศวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่ได้ปฏิบัติจริง

(ภาคผนวก ข)

สาระในแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด เป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า และมีช่องว่างให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นและเหตุผลประกอบเพิ่มเติม แบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถามดังนี้

1. คุณลักษณะด้านความเป็นครู จำนวน 24 ข้อ จากข้อ 1 - 24
2. คุณลักษณะด้านความเป็นศิลปิน จำนวน 19 ข้อ จากข้อ 25 - 43

สำหรับผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ นักคิด และผู้บังคับบัญชาที่มีนักคิด เป็นผู้ใต้บังคับบัญชา
ซึ่งมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพศิลปะเฉพาะสาขาต่าง ๆ ให้ตอบแบบสอบถามเพิ่มเติม
ในรายข้อตามสาขาวิชาชีพ ดังต่อไปนี้

เฉพาะสาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากล ตอบแบบสอบถามเพิ่มเติม จำนวน 8 ข้อ
จากข้อ 44 - 51

เฉพาะสาขาดุริยางค์ไทยหรือสากล ตอบแบบสอบถามเพิ่มเติม จำนวน 9 ข้อ
จากข้อ 52 - 60

เฉพาะสาขาศิลปะไทยหรือสากล ตอบแบบสอบถามเพิ่มเติม จำนวน 8 ข้อ
จากข้อ 61 - 68

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนของตัวเลือกตั้งแต่ 1 - 5 คะแนน ซึ่งมี
ความหมายดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมีหรือปฏิบัติจริง
ในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมีหรือปฏิบัติจริง
ในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมีหรือปฏิบัติจริง
ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมีหรือปฏิบัติจริง
ในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมีหรือปฏิบัติจริง
ในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคำตอบ แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของ
เบสท์ (Best. 1978 : 178) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยทักษะตั้งแต่ 4.21 - 5.00 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพ
ที่บัณฑิตควรมีหรือได้ปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยทักษะตั้งแต่ 3.41 - 4.20 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพ
ที่บัณฑิตควรมีหรือได้ปฏิบัติจริงในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยทักษะตั้งแต่ 2.61 - 3.40 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพ
ที่บัณฑิตควรมีหรือได้ปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยทักษะตั้งแต่ 1.81 - 2.60 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพ
ที่บัณฑิตควรมีหรือได้ปฏิบัติจริงในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยทักษะตั้งแต่ 1.00 - 1.80 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพ
ที่บัณฑิตควรมีหรือได้ปฏิบัติจริงในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้เดินทางไปยังสถานที่ทำงานของผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลป์
กองการสังคีต และกรมศิลปากร เพื่อแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมคืนด้วยตนเอง
แบบสอบถามที่ได้แจกไปมีจำนวน 25 ฉบับ ได้รับกลับคืนและมีความสมบูรณ์ครบทุกฉบับ

2. ผู้วิจัยได้จัดส่งแบบสอบถามไปยังผู้อำนวยการและอาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์
ส่วนภูมิภาค 9 แห่ง บัณฑิตและผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ ทางไปรษณีย์ โดย
ผู้วิจัยได้ส่งซองผนึกดวงตราไปรษณียากรและเจ้าหน้าที่ส่งคืนถึงผู้วิจัยแนบไปพร้อมกับ
แบบสอบถาม สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์ ณ ท่าช้าง วังหน้า
กรุงเทพมหานคร และบัณฑิตกองการสังคีต กรมศิลปากร ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและเก็บ
รวบรวมคืนด้วยตนเอง แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น จำนวน 285 ฉบับ ได้รับคืนมาและมี
ความสมบูรณ์ จำนวน 285 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนและสมบูรณ์ จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไป	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน และสมบูรณ์	คิดเป็นร้อยละ
ผู้เชี่ยวชาญ	25	25	100
อาจารย์	40	40	100
นักคิด	161	161	100
ผู้บังคับบัญชา	84	84	100
รวม	310	310	100

การจัดกระทำข้อมูล

เมื่อได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้งหมด ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาจำแนกตามสถานภาพ คือ ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ นักคิด และผู้บังคับบัญชา และตรวจให้คะแนนตามน้ำหนักของตัวเลือกที่ได้กำหนดไว้ แล้วนำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์โดยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เอส พี เอส เอส-เอ็กซ์ (Statistical Package for Social Sciences Version - X หรือ SPSS - X)

สำหรับแบบสอบถามในส่วนที่ให้ผู้ตอบตอบเพิ่มเติมในรายชื่อเฉพาะสาขาวิชาชีพในข้อที่ 44-68 ผู้วิจัยนำผลมาใช้สนับสนุนในการอภิปรายผล

สำหรับแบบสอบถามในส่วนที่ให้ผู้ตอบแสดงเหตุผลประกอบเพิ่มเติมเป็นรายข้อนั้น ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มคำตอบเสนอเป็นความถี่ของคำตอบในเชิงอธิบาย และนำผลประกอบการอภิปรายผลข้อมูลโดยรวมต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปแปลผล ผู้วิจัยใช้วิธีการทางสถิติดังนี้

1. ตามความมุ่งหมายข้อที่ 1 ศึกษาทัศนคติของผู้เชี่ยวชาญต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมีของนักจิตวิทยาลักษณ์นาฏศิลป์ เพื่อให้เป็นเกณฑ์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)
2. ตามความมุ่งหมายข้อที่ 2 ศึกษาทัศนคติของอาจารย์ นักจิต และผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของนักจิตวิทยาลักษณ์นาฏศิลป์ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S)
3. ตามความมุ่งหมายข้อที่ 3 เปรียบเทียบทัศนคติของอาจารย์ นักจิต และผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของนักจิตวิทยาลักษณ์นาฏศิลป์กับเกณฑ์ทัศนคติของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้ ที-เทสต์ (t-test)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร (Ferguson. 1981 : 49)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

2. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตร (Ferguson. 1981 : 68)

$$S = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3. หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามรายข้อ ใช้ ที-เทสต์ (t-test) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ใช้สูตร (Edwards, 1987 : 152)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{s_H^2}{n_H} + \frac{s_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ t	แทน	ค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละข้อของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ
$\bar{X}_H$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนในกลุ่มสูง
$\bar{X}_L$	แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนในกลุ่มต่ำ
s_H^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มสูง
s_L^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนในกลุ่มต่ำ
n_H	แทน	จำนวนที่เลือกมาจากกลุ่มคะแนนในกลุ่มสูง
n_L	แทน	จำนวนที่เลือกมาจากกลุ่มคะแนนในกลุ่มต่ำ

4. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้สูตร (Cronbach, 1971 : 161)

$$= \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{s_1^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

k แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

s_1^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนในแบบสอบถามแต่ละข้อ

s_t^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนในแบบสอบถามทั้งฉบับ

5. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างทัศนคติที่มีต่อคุณลักษณะที่ควรมีกับที่ปฏิบัติจริง
โดยใช้สูตร (Ferguson, 1981 : 182)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าที่ใช้พิจารณาใน t - distribution

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม

s_1^2, s_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม

n_1, n_2 แทน จำนวนในกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายและผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ดังนี้

- $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
- S แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
- S^2 แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนน
- N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
- t แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
- * แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- ** แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้จัดทำโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ แล้วนำเสนอดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของผู้เชี่ยวชาญต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมีของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่ใช้เป็นเกณฑ์และค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของอาจารย์ นักคิด และผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ด้านความเป็นครูและความเป็นศิลปิน ดังแสดงไว้ในตาราง 4 และ 5 ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะของอาจารย์ต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์กับเกณฑ์ทักษะของผู้เชี่ยวชาญรวม 2 ด้าน และรายด้าน คือ ด้านความเป็นครู และด้านความเป็นศิลปิน ดังแสดงไว้ในตาราง 6

3. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะของบัณฑิตต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์กับเกณฑ์ทักษะของผู้เชี่ยวชาญรวม 2 ด้าน และรายด้าน คือ ด้านความเป็นครู และด้านความเป็นศิลปิน ดังแสดงไว้ในตาราง 7

4. ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะของผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์กับเกณฑ์ทักษะของผู้เชี่ยวชาญรวม 2 ด้าน และรายด้าน คือ ด้านความเป็นครู และด้านความเป็นศิลปิน ดังแสดงไว้ในตาราง 8

5. ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะของผู้เชี่ยวชาญต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาที่ควรมีของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ และค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะของอาจารย์ บัณฑิต และผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์เฉพาะใน 3 สาขาวิชาชีพ ดังนี้

สาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากล ดังแสดงไว้ในตาราง 9

สาขาดุริยางค์ไทยหรือสากล ดังแสดงไว้ในตาราง 10

สาขาคีตศิลป์ไทยหรือสากล ดังแสดงไว้ในตาราง 11

6. สรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ บัณฑิต และผู้บังคับบัญชาที่ได้จากเหตุผลประกอบเพิ่มเติม เสนอเป็นความถี่ของคำตอบ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับความมุ่งหมาย คือ

จากความมุ่งหมายข้อที่ 1 ที่ว่า ศึกษาทัศนะของผู้เชี่ยวชาญต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพ ที่ควรมีของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ และตามความมุ่งหมายข้อที่ 2 ที่ว่า ศึกษาทัศนะของอาจารย์ นักกิต และผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของ บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ ด้านความเป็นครู และด้านความเป็นศิลปิน ดังแสดงไว้ในตาราง 4 และ 5 ตามลำดับ

จากความมุ่งหมายข้อที่ 3 ที่ว่า เปรียบเทียบทัศนะของอาจารย์ นักกิต และ ผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ปฏิบัติจริงของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์กับเกณฑ์ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ เสนอโดยแยกพิจารณาการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ดังนี้

1. เปรียบเทียบทัศนะของอาจารย์ต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของ บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์กับเกณฑ์ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ รวม 2 ด้าน และรายด้าน ดังแสดงไว้ในตาราง 6

2. เปรียบเทียบทัศนะของนักกิตต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิต วิทยาลัยนาฏศิลป์กับเกณฑ์ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ รวม 2 ด้าน และรายด้าน ดังแสดงไว้ใน ตาราง 7

3. เปรียบเทียบทัศนะของผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริง ของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์กับเกณฑ์ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ รวม 2 ด้าน และรายด้าน ดัง แสดงไว้ในตาราง 8

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของผู้เชี่ยวชาญต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมีของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่ใช้เป็นเกณฑ์ และค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของอาจารย์ นักจิต และผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ด้านความเป็นครู

ทัศนะ	ระดับที่ควรมี		ระดับที่ได้ปฏิบัติจริง					
	ผู้เชี่ยวชาญ N = 25		อาจารย์ N = 40		นักจิต N = 161		ผู้บังคับบัญชา N = 84	
	$\bar{X}$	s	$\bar{X}$	s	$\bar{X}$	s	$\bar{X}$	s
คุณลักษณะทางวิชาชีพของ บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์								
ด้านความเป็นครู								
1. ความสามารถในการนำความรู้ จากการศึกษามานำพัฒนาความรู้ ด้านศิลปะ	4.52	0.71	3.90	0.85	3.94	0.74	4.18	0.64
2. การเฝ้าหาความรู้ด้านศิลปะมา พัฒนาตนเอง	4.64	0.64	3.43	0.88	3.76	0.78	3.99	0.69
3. ความสามารถในการเผยแพร่ ความรู้ด้านศิลปะได้ถูกต้องตาม แบบแผน	4.52	0.77	3.93	0.73	4.06	0.80	4.11	0.60
4. ความสามารถในการนำผลการ ประเมินการเผยแพร่ด้านศิลปะ มาปรับปรุงการปฏิบัติงาน	4.16	0.75	3.30	0.76	3.60	0.85	3.90	0.71

ตาราง 4 (ต่อ)

ทัศนะ คุณลักษณะทางวิชาชีพของ นักเทิวิทยาลัยนาฏศิลป์	ระดับที่ควรมี		ระดับที่ได้ปฏิบัติจริง					
	ผู้เชี่ยวชาญ N = 25		อาจารย์ N = 40		นักเทิ N = 161		ผู้บังคับบัญชา N = 84	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
9. ความสามารถในการนำหลักจิตวิทยามาประยุกต์ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะ	4.32	0.80	3.40	0.78	3.59	0.80	3.63	0.79
10. ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะตามระดับความสามารถของผู้รับการถ่ายทอด	4.60	0.58	3.68	0.66	3.83	0.78	3.94	0.72
11. ความสามารถในการนำเทคนิควิธีการถ่ายทอดด้านศิลปะมาใช้ประกอบการบรรยายและสาธิต	4.32	0.80	3.48	0.91	3.63	0.86	3.83	0.73
12. ความจริงใจโดยการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะแก่ผู้รับอย่างไม่ปิดบังอำพราง	4.56	0.87	3.95	1.11	4.32	0.68	4.26	0.73

ตาราง 4 (ต่อ)

ทัศนะ คุณลักษณะทางวิชาชีพของ นักจิตวิทยาลักษณ์ศิลป	ระดับที่ควรมี		ระดับที่ได้ปฏิบัติจริง					
	ผู้เชี่ยวชาญ N = 25		อาจารย์ N = 40		บัณฑิต N = 161		ผู้บังคับบัญชา N = 84	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
21. ความสามารถในการบริหาร การจัดการแสดง	3.92	0.81	3.55	0.75	3.76	0.78	4.14	0.75
22. ความสามารถในการแก้ไข อุปสรรคในการจัดการแสดง	4.08	0.76	3.65	0.62	3.84	0.72	4.11	0.66
23. อุทิศเวลาในการให้บริการ ความรู้ด้านศิลปะแก่บุคคลทั่วไป	4.20	0.87	3.75	0.67	3.71	0.84	4.11	0.81
24. ความขยันหมั่นเพียรในการ ฝึกฝนทักษะด้านศิลปะ	4.56	0.82	3.50	0.99	3.75	0.89	4.25	0.71
ค่าเฉลี่ยรวม	4.33	0.50	3.60	0.51	3.80	0.47	3.98	0.50

ตาราง 4 ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านความเป็นครูโดยส่วนรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.33$, $S = 0.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านความเป็นครูในระดับมาก ในข้อที่ 4 ความสามารถในการนำผลการประเมินการเผยแพร่ด้านศิลปะมาปรับปรุงการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.16$, $S = 0.75$) ข้อที่ 5 ความสามารถในการจัดอบรมหลักสูตรศิลปะระยะสั้นแก่บุคคลทั่วไป ($\bar{X} = 3.88$, $S = 0.83$) ข้อที่ 7 ความสามารถในการให้คำปรึกษาด้านการจัดการแสดงแก่บุคคลทั่วไป ($\bar{X} = 3.88$, $S = 0.78$) ข้อที่ 8 ความสามารถในการเขียนตำราเพื่อประกอบการปฏิบัติงานด้านศิลปะ ($\bar{X} = 3.92$, $S = 0.91$) ข้อที่ 21 ความสามารถในการบริหารการจัดการแสดง ($\bar{X} = 3.92$, $S = 0.81$) ข้อที่ 22 ความสามารถในการแก้ไขอุปสรรคในการจัดการแสดง ($\bar{X} = 4.08$, $S = 0.76$) และข้อที่ 23 อุทิศเวลาในการให้บริการความรู้ด้านศิลปะแก่บุคคลทั่วไป ($\bar{X} = 4.20$, $S = 0.87$) ส่วนในข้ออื่น ๆ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีในระดับมากที่สุด

อาจารย์เห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติงานจริงด้านความเป็นครูโดยส่วนรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$, $S = 0.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อาจารย์เห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ได้ปฏิบัติงานจริงในระดับมากที่สุด ในข้อที่ 14 ความเชื่อมั่นในตนเองในการถ่ายทอดด้านศิลปะ ($\bar{X} = 4.28$, $S = 0.68$) และเห็นว่าได้ปฏิบัติงานจริงในระดับปานกลาง ในข้อที่ 4 ความสามารถในการนำผลการประเมินการเผยแพร่ด้านศิลปะมาปรับปรุงการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.30$, $S = 0.76$) ข้อที่ 5 ความสามารถในการจัดอบรมหลักสูตรศิลปะระยะสั้นแก่บุคคลทั่วไป ($\bar{X} = 2.85$, $S = 1.19$) ข้อที่ 6 ความสามารถในการใช้สื่อการสอนมาประกอบการถ่ายทอดศิลปะให้ผู้รับเข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้ ($\bar{X} = 3.05$, $S = 0.99$) ข้อที่ 8 ความสามารถในการเขียนตำราเพื่อประกอบการปฏิบัติงานด้านศิลปะ ($\bar{X} = 2.65$, $S = 1.00$) ข้อที่ 9 ความสามารถในการนำหลักจิตวิทยามาประยุกต์ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะ ($\bar{X} = 3.40$, $S = 0.78$) และข้อที่ 16 ความสามารถในการนำวิทยาการใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ใน

การถ่ายทอดด้านศิลปะ ($\bar{X} = 3.30$, $S = 1.04$) ส่วนในข้ออื่น ๆ อาจารย์เห็นว่า นักศึกษาล้วนนำศิลปะไปปฏิบัติจริงในระดับมาก

นักคิดเห็นว่านักศึกษาล้วนนำศิลปะมีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นครูโดยส่วนรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, $S = 0.47$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ นักคิดเห็นว่านักศึกษาล้วนนำศิลปะไปปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุด ในข้อที่ 12 ความจริงใจโดยการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะแก่ผู้รับอย่างไม่ปิดบังอำพราง ($\bar{X} = 4.32$, $S = 0.68$) ข้อที่ 14 ความเชื่อมั่นในตนเองในการถ่ายทอดด้านศิลปะ ($\bar{X} = 4.34$, $S = 0.60$) ข้อที่ 17 ความซื่อตรงต่อวิชาชีพครู ($\bar{X} = 4.35$, $S = 0.72$) และข้อที่ 18 ความเมตตากรุณาต่อบุคคลทั่วไป ($\bar{X} = 4.26$, $S = 0.70$) และเห็นว่าได้ปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง ในข้อที่ 5 ความสามารถในการจัดอบรมหลักสูตรศิลปะระยะสั้นแก่บุคคลทั่วไป ($\bar{X} = 2.88$, $S = 1.08$) ข้อที่ 8 ความสามารถในการเขียนตำราเพื่อประกอบการปฏิบัติงานด้านศิลปะ ($\bar{X} = 2.72$, $S = 1.04$) และข้อที่ 19 ความประพฤติเรียบร้อย ($\bar{X} = 3.10$, $S = 0.83$) ส่วนในข้ออื่น ๆ นักคิดเห็นว่า นักศึกษาล้วนนำศิลปะไปปฏิบัติจริงในระดับมาก

ผู้บังคับบัญชาเห็นว่านักศึกษาล้วนนำศิลปะมีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นครูโดยส่วนรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, $S = 0.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้บังคับบัญชาเห็นว่านักศึกษาล้วนนำศิลปะไปปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุด ในข้อที่ 12 ความจริงใจโดยการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะแก่ผู้รับอย่างไม่ปิดบังอำพราง ($\bar{X} = 4.26$, $S = 0.73$) ข้อที่ 14 ความเชื่อมั่นในตนเองในการถ่ายทอดด้านศิลปะ ($\bar{X} = 4.33$, $S = 0.68$) ข้อที่ 17 ความซื่อตรงต่อวิชาชีพครู ($\bar{X} = 4.37$, $S = 0.71$) ข้อที่ 18 ความเมตตากรุณาต่อบุคคลทั่วไป ($\bar{X} = 4.23$, $S = 0.70$) และข้อที่ 24 ความขยันหมั่นเพียรในการฝึกฝนทักษะด้านศิลปะ ($\bar{X} = 4.25$, $S = 0.71$) และเห็นว่าได้ปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง ในข้อที่ 8 ความสามารถในการเขียนตำราเพื่อประกอบการปฏิบัติงานด้านศิลปะ ($\bar{X} = 3.05$, $S = 0.99$) ส่วนในข้ออื่น ๆ ผู้บังคับบัญชาเห็นว่านักศึกษาล้วนนำศิลปะไปปฏิบัติจริงในระดับมาก

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของผู้เชี่ยวชาญต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมีของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่ใช้เป็นเกณฑ์ และค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของอาจารย์ บัณฑิต และผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ ด้านความเป็นศิลปิน

ทัศนะ	ระดับที่ควรมี		ระดับที่ได้ปฏิบัติจริง					
	ผู้เชี่ยวชาญ N = 25		อาจารย์ N = 40		บัณฑิต N = 161		ผู้บังคับบัญชา N = 84	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
คุณลักษณะทางวิชาชีพของ บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์								
<u>ด้านความเป็นศิลปิน</u>								
25. ความสามารถในการรักษาศิลปะ ตามแบบแผนเดิม	4.40	0.87	3.93	0.76	4.03	0.74	4.13	0.69
26. ความสนใจติดตามผลงานของ ศิลปิน	4.04	0.74	3.58	0.90	3.66	0.82	3.98	0.73
27. ความสามารถในการร่ายรำหรือ เต้นหรือบรรเลงและขับร้อง	4.44	0.77	3.70	0.80	3.99	0.74	4.35	0.63
28. ความสามารถในการจัดการ แสดงด้านศิลปะได้ถูกต้องตาม หลักการจัดการแสดง	4.24	0.60	3.80	0.56	3.82	0.73	4.23	0.63

ตาราง 5 (ต่อ)

ทัศนะ คุณลักษณะทางวิชาชีพของ บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์	ระดับที่ควรมี		ระดับที่ได้ปฏิบัติจริง					
	ผู้เชี่ยวชาญ N = 25		อาจารย์ N = 40		บัณฑิต N = 161		ผู้บังคับบัญชา N = 84	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
29. ความสามารถในการจัดการแสดงให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของสังคม	4.24	0.67	3.68	0.80	3.81	0.80	4.04	0.65
30. การมีประสบการณ์ในการฝึกทักษะร่วมกันเป็นกลุ่ม	4.12	0.78	3.63	0.74	3.73	0.83	4.01	0.72
31. ความซื่อตรงต่อวิชาชีพด้านศิลปะ	4.48	0.59	4.10	0.71	4.21	0.64	4.28	0.67
32. ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของตน	4.60	0.50	4.10	0.78	4.30	0.66	4.25	0.71
33. การไม่ก้าวร้าวหน้าที่ของบุคคลอื่นในการปฏิบัติงานด้านศิลปะ	4.04	0.89	4.05	0.82	4.16	0.82	4.14	0.70
34. การตรงต่อเวลาในการปฏิบัติหน้าที่	4.84	0.37	3.70	0.94	4.14	0.87	4.07	0.73
35. ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้	4.56	0.65	4.03	0.66	4.18	0.69	4.29	0.74

ตาราง 5 (ต่อ)

ลักษณะ	ระดับที่ควรมี		ระดับที่ได้ปฏิบัติจริง					
	ผู้เชี่ยวชาญ N = 25		อาจารย์ N = 40		นักคิด N = 161		ผู้บังคับบัญชา N = 84	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
คุณลักษณะทางวิชาชีพของ นักจิตวิทยาชั้นนาฏศิลป์								
36. การยอมรับความรู้และความ สามารถของตนเองตามความ เป็นจริง	4.44	0.58	3.90	0.78	4.11	0.73	4.10	0.72
37. การมีน้ำใจนักกีฬาในการยอมรับ ความผิดพลาดของตน	4.40	0.71	3.95	0.88	4.17	0.75	4.12	0.81
38. การยอมรับในการนำส่วนดีของ บุคคลอื่นมาปรับปรุงตนเอง	4.20	0.91	4.00	0.64	4.08	0.69	4.12	0.68
39. การยอมรับฟังความคิดเห็นของ บุคคลอื่นเพื่อนำมาปรับปรุงการ ปฏิบัติงานด้านศิลปะ	4.32	0.69	4.03	0.73	4.08	0.70	3.95	0.78
40. ความสามารถในการประดิษฐ์ ผลงานด้านศิลปะเพื่อนำมา ปรับปรุงการปฏิบัติงาน	4.44	0.65	3.48	0.91	3.56	0.84	3.79	0.82
41. ความสามารถในการควบคุม อารมณ์ของตนในการปฏิบัติงาน	4.48	0.65	3.50	0.64	3.75	0.77	3.89	0.66

ตาราง 5 (ต่อ)

ทัศนะ	ระดับที่ควรมี		ระดับที่ได้ปฏิบัติจริง					
	ผู้เชี่ยวชาญ N = 25		อาจารย์ N = 40		นักเทิด N = 161		ผู้บังคับบัญชา N = 84	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
คุณลักษณะทางวิชาชีพของ นักจิตวิทยาชำนาญศิลป์								
42. ความเสียสละในการให้บริการ ความรู้ด้านศิลปะแก่บุคคลทั่วไป	4.28	0.89	3.73	0.75	3.85	0.78	4.05	0.74
43. ความกตัญญูทักท้วงต่อครูอาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาชั้นศิลปะ	4.76	0.83	4.35	0.74	4.58	0.61	4.39	0.60
ค่าเฉลี่ยรวม	4.39	0.43	3.85	0.49	4.01	0.46	4.11	0.52

ตาราง 5 ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่านักจิตวิทยาชำนาญศิลป์ควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านความเป็นศิลปินโดยส่วนรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.39$, $S = 0.43$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่านักจิตวิทยาชำนาญศิลป์ควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านความเป็นศิลปินในระดับมาก ในข้อที่ 26 ความสนใจติดตามผลงานของศิลปิน ($\bar{X} = 4.04$, $S = 0.74$) ข้อที่ 30 การมีประสบการณ์ในการฝึกทักษะร่วมกันเป็นกลุ่ม ($\bar{X} = 4.12$, $S = 0.78$) ข้อที่ 33 การไม่ก้าวก่ายหน้าที่ของบุคคลอื่นในการปฏิบัติงานด้านศิลปะ ($\bar{X} = 4.04$, $S = 0.89$) และข้อที่ 38 การยอมรับในการนำส่วนดีของบุคคลอื่นมา

ปรับปรุงตนเอง ($\bar{X} = 4.20$, $S = 0.91$) ส่วนในข้ออื่น ๆ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีในระดับมากที่สุด

อาจารย์เห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นศิลปินโดยส่วนรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, $S = 0.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อาจารย์เห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุด ในข้อที่ 43 ความกตัญญูต่เวทีต่อครู อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาชั้นศิลปะ ($\bar{X} = 4.35$, $S = 0.74$) ส่วนในข้ออื่น ๆ อาจารย์เห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ได้ปฏิบัติจริงในระดับมาก

บัณฑิตเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นศิลปินโดยส่วนรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, $S = 0.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ บัณฑิตเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุด ในข้อที่ 31 ความซื่อตรงต่อวิชาชีพด้านศิลปะ ($\bar{X} = 4.21$, $S = 0.64$) ข้อที่ 32 ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของตน ($\bar{X} = 4.30$, $S = 0.66$) และข้อที่ 43 ความกตัญญูต่เวทีต่อครูอาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาชั้นศิลปะ ($\bar{X} = 4.58$, $S = 0.61$) ส่วนในข้ออื่น ๆ บัณฑิตเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ได้ปฏิบัติจริงในระดับมาก

ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นศิลปินโดยส่วนรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, $S = 0.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุด ในข้อที่ 27 ความสามารถในการร่ำรำหรือเต้นหรือบรรเลงและขับร้อง ($\bar{X} = 4.35$, $S = 0.63$) ข้อที่ 28 ความสามารถในการจัดการแสดง ($\bar{X} = 4.23$, $S = 0.63$) ข้อที่ 31 ความซื่อตรงต่อวิชาชีพด้านศิลปะ ($\bar{X} = 4.28$, $S = 0.67$) ข้อที่ 32 ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของตน ($\bar{X} = 4.25$, $S = 0.71$) ข้อที่ 35 ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ($\bar{X} = 4.29$, $S = 0.74$) และข้อที่ 43 ความกตัญญูต่เวทีต่อครู อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาชั้นศิลปะ ($\bar{X} = 4.39$, $S = 0.60$) ส่วนในข้ออื่น ๆ ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ได้ปฏิบัติจริงในระดับมาก

ตาราง 6 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของอาจารย์
ต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์กับเกณฑ์ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ
รวม 2 ด้าน คือ ด้านความเป็นครู และด้านความเป็นศิลปิน

คุณลักษณะทางวิชาชีพของ บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์	ระดับทัศนะต่อคุณลักษณะ ที่ควรมี		ระดับทัศนะต่อคุณลักษณะ ที่ได้ปฏิบัติจริง		t
	ผู้เชี่ยวชาญ N = 25		อาจารย์ N = 40		
	$\bar{X}$	s	$\bar{X}$	s	
ด้านความเป็นครู	4.33	0.50	3.60	0.51	5.65**
ด้านความเป็นศิลปิน	4.39	0.43	3.85	0.49	4.47**
รวม 2 ด้าน	4.35	0.45	3.71	0.46	5.51**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 6 ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพ
โดยส่วนรวม 2 ด้านในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.35$, $S = 0.45$) เมื่อพิจารณาเป็นราย
ด้าน พบว่า คุณลักษณะที่ควรมีในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ด้าน คือ คุณลักษณะด้านความเป็นครู
($\bar{X} = 4.33$, $S = 0.50$) และด้านความเป็นศิลปิน ($\bar{X} = 4.39$, $S = 0.43$)

อาจารย์เห็นว่านักศึกษาลัทธิศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงโดย
 ส่วนรวม 2 ด้านในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$, $S = 0.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
 พบว่า มีคุณลักษณะที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากทั้ง 2 ด้าน คือ คุณลักษณะด้านความเป็นครู
 ($\bar{X} = 3.60$, $S = 0.51$) และความเป็นศิลปิน ($\bar{X} = 3.85$, $S = 0.49$)

เมื่อเปรียบเทียบทัศนะของอาจารย์ต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพโดยส่วนรวม 2 ด้าน
 กับเกณฑ์ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า คุณลักษณะทางวิชาชีพของนักศึกษาลัทธิศิลป์ที่ได้
 ปฏิบัติจริงตามทัศนะของอาจารย์ ($\bar{X} = 3.71$, $S = 0.46$) มีระดับต่ำกว่าเกณฑ์ทัศนะ
 ของผู้เชี่ยวชาญ ($\bar{X} = 4.35$, $S = 0.45$) ผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์มีทัศนะต่อคุณลักษณะ
 ทางวิชาชีพของนักศึกษาลัทธิศิลป์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่ง
 เป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า "คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของนักศึกษาลัทธิศิลป์
 ตามทัศนะของอาจารย์มีระดับต่ำกว่าเกณฑ์" เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณลักษณะ
 ที่ได้ปฏิบัติจริงตามทัศนะของอาจารย์ ด้านความเป็นครู ($\bar{X} = 3.60$, $S = 0.51$) และ
 ความเป็นศิลปิน ($\bar{X} = 3.85$, $S = 0.49$) มีระดับต่ำกว่าเกณฑ์ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ
 ด้านความเป็นครู ($\bar{X} = 4.33$, $S = 0.50$) และความเป็นศิลปิน ($\bar{X} = 4.39$, $S =$
 0.43)

ตาราง 7 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติต่อ
คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของนักศึกษามหาวิทยาลัยนาฏศิลป์กับเกณฑ์ทัศนคติของผู้เชี่ยวชาญ
รวม 2 ด้าน คือ ด้านความเป็นครู และด้านความเป็นศิลปิน

ทัศนคติ คุณลักษณะทางวิชาชีพของ บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์	ระดับทัศนคติต่อคุณลักษณะ ที่ควรมี		ระดับทัศนคติต่อคุณลักษณะ ที่ได้ปฏิบัติจริง		t
	ผู้เชี่ยวชาญ N = 25		นักคิด N = 161		
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
ด้านความเป็นครู	4.33	0.50	3.80	0.47	5.27**
ด้านความเป็นศิลปิน	4.39	0.43	4.01	0.46	3.81**
รวม 2 ด้าน	4.35	0.45	3.89	0.44	4.88**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 7 ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่านักศึกษามหาวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพ
โดยส่วนรวม 2 ด้านในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.35$, $S = 0.45$) เมื่อพิจารณาเป็นราย
ด้าน พบว่า คุณลักษณะที่ควรมีในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ด้าน คือ คุณลักษณะด้านความเป็นครู
($\bar{X} = 4.33$, $S = 0.50$) และด้านความเป็นศิลปิน ($\bar{X} = 4.39$, $S = 0.43$)

นักคิดเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงโดยส่วนรวม 2 ด้านในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, $S = 0.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าคุณลักษณะที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ด้าน คือ คุณลักษณะด้านความเป็นครู ($\bar{X} = 3.80$, $S = 0.47$) และด้านความเป็นศิลปิน ($\bar{X} = 4.01$, $S = 0.46$)

เมื่อเปรียบเทียบทักษะของนักคิดต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพโดยส่วนรวม 2 ด้านกับเกณฑ์ทักษะของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่ได้ปฏิบัติจริงตามทักษะของนักคิด ($\bar{X} = 3.89$, $S = 0.44$) มีระดับต่ำกว่าเกณฑ์ทักษะของผู้เชี่ยวชาญ ($\bar{X} = 4.35$, $S = 0.45$) ผู้เชี่ยวชาญและนักคิดมีทักษะต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งจะไปตามสมมติฐานที่ว่า "คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ตามทักษะของนักคิดมีระดับต่ำกว่าเกณฑ์" เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าคุณลักษณะที่ได้ปฏิบัติจริงตามทักษะของนักคิดด้านความเป็นครู ($\bar{X} = 3.80$, $S = 0.47$) และความเป็นศิลปิน ($\bar{X} = 4.01$, $S = 0.46$) มีระดับต่ำกว่าเกณฑ์ทักษะของผู้เชี่ยวชาญด้านความเป็นครู ($\bar{X} = 4.33$, $S = 0.50$) และความเป็นศิลปิน ($\bar{X} = 4.39$, $S = 0.43$)

ตาราง 8 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติของผู้บังคับบัญชา
ต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของนักจิตวิทยาลักษณ์นาฏศิลป์กับเกณฑ์ทัศนคติของผู้เชี่ยวชาญ
รวม 2 ด้าน คือ ด้านความเป็นครู และด้านความเป็นศิลปิน

ทัศนคติ คุณลักษณะทางวิชาชีพของ บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์	ระดับทัศนคติต่อคุณลักษณะ ที่ควรมี		ระดับทัศนคติต่อคุณลักษณะ ที่ได้ปฏิบัติจริง		t
	ผู้เชี่ยวชาญ N = 25		ผู้บังคับบัญชา N = 84		
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	
ด้านความเป็นครู	4.33	0.50	3.98	0.50	3.06**
ด้านความเป็นศิลปิน	4.39	0.43	4.11	0.52	2.38*
รวม 2 ด้าน	4.35	0.45	4.04	0.49	2.87**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 8 ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่านักจิตวิทยาลักษณ์นาฏศิลป์ควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพ
โดยส่วนรวม 2 ด้านในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 35$, $S = 0.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน
พบว่า คุณลักษณะที่ควรมีในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ด้าน คือ คุณลักษณะด้านความเป็นครู ($\bar{X} =$
4.33, $S = 0.50$) และด้านความเป็นศิลปิน ($\bar{X} = 4.39$, $S = 0.43$)

ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริง โดยส่วนรวม 2 ด้านในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, $S = 0.49$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณลักษณะที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุดทั้ง 2 ด้าน คือ คุณลักษณะด้านความเป็นครู ($\bar{X} = 3.98$, $S = 0.50$) และด้านความเป็นศิลปิน ($\bar{X} = 4.11$, $S = 0.52$)

เมื่อเปรียบเทียบทักษะของผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพโดยส่วนรวม 2 ด้านกับเกณฑ์ทักษะของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า คุณลักษณะทางวิชาชีพของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่ได้ปฏิบัติจริงตามทักษะของผู้บังคับบัญชา ($\bar{X} = 4.04$, $S = 0.49$) มีระดับต่ำกว่าเกณฑ์ทักษะของผู้เชี่ยวชาญ ($\bar{X} = 4.35$, $S = 0.45$) ผู้เชี่ยวชาญและผู้บังคับบัญชามีทักษะต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ว่า "คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ตามทักษะของผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตมีระดับต่ำกว่าเกณฑ์" เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า คุณลักษณะที่ได้ปฏิบัติจริงตามทักษะของผู้บังคับบัญชาด้านความเป็นครู ($\bar{X} = 3.98$, $S = 0.50$) และความเป็นศิลปิน ($\bar{X} = 4.11$, $S = 0.52$) มีระดับต่ำกว่าเกณฑ์ทักษะของผู้เชี่ยวชาญด้านความเป็นครู ($\bar{X} = 4.33$, $S = 0.50$) และความเป็นศิลปิน ($\bar{X} = 4.39$, $S = 0.43$)

สำหรับค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะของผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์บัณฑิต และผู้บังคับบัญชา ต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาเสนอโดยแยกเป็น 3 สาขาวิชาชีพดังนี้

เฉพาะสาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากล ดังแสดงไว้ในตาราง 9

เฉพาะสาขาดูริยางค์ไทยหรือสากล ดังแสดงไว้ในตาราง 10

เฉพาะสาขาคีตศิลป์ไทยหรือสากล ดังแสดงไว้ในตาราง 11

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ นักคิด และผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมีและที่ได้ปฏิบัติจริงของนักจิตวิทยาลักษณ์ศิลปเฉพาะสาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากล

ทัศนะ	ระดับทัศนะต่อ คุณลักษณะที่ควรมี		ระดับทัศนะต่อคุณลักษณะ ที่ได้ปฏิบัติจริง					
	ผู้เชี่ยวชาญ N = 11		อาจารย์ N = 26		นักคิด N = 138		ผู้บังคับบัญชา N = 64	
	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
คุณลักษณะทางวิชาชีพของ นักจิตวิทยาลักษณ์ศิลป								
คุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขา นาฏศิลป์ไทยหรือสากล								
44. ความสามารถในการออกแบบ การแต่งกายของผู้แสดงให้ เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง	4.09	0.70	3.46	0.90	3.85	0.82	4.11	0.65
45. ความสามารถในการกำหนดสี ของเครื่องแต่งกายของตัวละคร	3.73	0.47	3.58	0.95	3.86	0.83	4.05	0.60
46. ความสามารถในการคัดเลือกตัว ผู้แสดง	4.64	0.50	3.81	0.80	4.07	0.72	4.22	0.63
47. ความสามารถในการกำหนดท่า ของผู้แสดง	4.73	0.47	3.81	0.80	3.97	0.72	4.17	0.63

ตาราง 9 (ต่อ)

ทักษะ	ระดับทักษะต่อ		ระดับทักษะต่อคุณลักษณะ					
	คุณลักษณะที่ควรมี		ที่ได้ปฏิบัติจริง					
	ผู้เชี่ยวชาญ N = 11		อาจารย์ N = 26		บัณฑิต N = 138		ผู้บังคับบัญชา N = 64	
คุณลักษณะทางวิชาชีพของ บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
48. ความสามารถในการให้หลักการ จัดทำให้ผู้รับการฝึกมีท่ารำหรือ ท่าเต้นที่อ่อนช้อย	4.45	0.52	4.00	0.57	3.96	0.80	4.16	0.60
49. ความสามารถในการนำหลัก ระเบียบ ประเพณี การเข้าออก ของตัวละครมาใช้ในการแสดง	4.55	0.69	3.85	0.92	3.94	0.78	4.14	0.64
50. ความสามารถในการนำหลัก วิชาการมือนำมาประยุกต์ใช้ ในการแสดง	4.64	0.50	3.69	0.68	4.09	0.72	4.17	0.63
51. ความสามารถในการแก้ไข ปัญหาเฉพาะหน้าในการแสดง	4.45	0.82	3.92	0.80	3.99	0.73	4.25	0.62
รวม	4.46	0.39	3.81	0.59	3.99	0.59	4.17	0.50

ตาราง 9 ผู้เชี่ยวชาญสาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากลเห็นว่า นัฏติวิทยาลัยนาฏศิลป์สาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากลควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากล โดยส่วนรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.46$, $S = 0.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากลที่ควรมีในระดับมาก ได้แก่ ข้อ 44 ความสามารถในการออกแบบการแต่งกายของผู้แสดงให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ($\bar{X} = 4.09$, $S = 0.70$) และข้อ 45 ความสามารถในการกำหนดสีของเครื่องแต่งกายของตัวละคร ($\bar{X} = 3.73$, $S = 0.47$) ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่านัฏติวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีในระดับมากที่สุด

อาจารย์สาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากลเห็นว่านัฏติวิทยาลัยนาฏศิลป์สาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากล มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงโดยส่วนรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, $S = 0.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากลที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุด

นัฏติสาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากลเห็นว่านัฏติวิทยาลัยนาฏศิลป์สาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากลมีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงโดยส่วนรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, $S = 0.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากลที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุด

ผู้บังคับบัญชาของนัฏติสาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากลเห็นว่านัฏติวิทยาลัยนาฏศิลป์สาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากล มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงโดยส่วนรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, $S = 0.50$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากลที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 46 ความสามารถในการคัดเลือกตัวผู้แสดง ($\bar{X} = 4.22$, $S = 0.63$) และข้อ 51 ความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในการแสดง ($\bar{X} = 4.25$, $S = 0.62$) ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้บังคับบัญชาเห็นว่านัฏติวิทยาลัยนาฏศิลป์ได้ปฏิบัติจริงในระดับมาก

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะของผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ นักจิต และผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมีและที่ได้ปฏิบัติจริงของนักจิตวิทยาวิทยาลัยนาฏศิลป์ เฉพาะสาขาศรียางค์ไทยหรือสากล

ทักษะ	ระดับทักษะต่อ		ระดับทักษะต่อคุณลักษณะ					
	คุณลักษณะที่ควรมี		ที่ได้ปฏิบัติจริง					
	ผู้เชี่ยวชาญ N = 8		อาจารย์ N = 8		นักจิต N = 17		ผู้บังคับบัญชา N = 12	
คุณลักษณะทางวิชาชีพของ นักจิตวิทยาวิทยาลัยนาฏศิลป์	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
<u>คุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขา</u>								
<u>ศรียางค์ไทยหรือสากล</u>								
52. ความสามารถในการคัดเลือก ผู้บรรเลง	4.63	0.52	4.13	0.35	3.94	0.83	4.50	0.52
53. ความสามารถในการอ่านโน้ต เพลง	4.88	0.35	3.88	1.13	4.06	0.90	3.92	0.67
54. ความสามารถในการเขียนโน้ต เพลง	4.38	0.92	3.63	1.06	3.59	1.06	3.83	0.72
55. มีความรู้พื้นฐานการปฏิบัติเครื่อง ดนตรีทุกประเภท	3.88	0.99	3.25	0.89	3.59	0.87	3.92	0.67
56. ความสามารถในการบำรุงรักษา เครื่องดนตรี	4.13	1.13	3.50	0.76	3.71	0.92	4.00	0.60

ตาราง 10 (ต่อ)

ทักษะ	ระดับทักษะต่อ คุณลักษณะที่ควรมี		ระดับทักษะต่อคุณลักษณะ ที่ได้ปฏิบัติจริง					
	ผู้เชี่ยวชาญ N = 8		อาจารย์ N = 8		นักคิด N = 17		ผู้บังคับบัญชา N = 12	
	$\bar{X}$	s	$\bar{X}$	s	$\bar{X}$	s	$\bar{X}$	s
คุณลักษณะทางวิชาชีพของ บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์								
57. ความสามารถในการแนะนำการ ปฏิบัติเครื่องดนตรี	4.63	0.74	3.75	0.71	3.82	0.81	4.17	0.58
58. ความสามารถในการบรรเลง ดนตรีเดี่ยว	3.88	0.99	3.63	1.06	3.00	1.00	3.92	0.67
59. ความสามารถในการบรรเลง รวมวง	4.75	0.46	3.50	0.76	3.59	0.87	4.25	0.45
60. ความสามารถในการบรรจุ เนื้อร้องและทำนองเพลงใน การบรรเลง	4.25	0.89	3.25	0.46	3.00	1.00	3.83	0.58
รวม	4.41	0.62	3.54	0.62	3.62	0.73	3.99	0.41

ตาราง 10 ผู้เชี่ยวชาญสาขาตรียางค์ไทยหรือสากลเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์สาขาตรียางค์ไทยหรือสากลควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาตรียางค์ไทยหรือสากล โดยส่วนรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.41$, $S = 0.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาตรียางค์ไทยหรือสากลที่ควรมีในระดับมาก ได้แก่ ข้อ 55 มีความรู้พื้นฐานการปฏิบัติเครื่องดนตรีทุกประเภท ($\bar{X} = 3.88$, $S = 0.99$) ข้อ 56 ความสามารถในการบำรุงรักษาเครื่องดนตรี ($\bar{X} = 4.31$, $S = 1.13$) และข้อ 58 ความสามารถในการบรรเลงดนตรีเดี่ยว ($\bar{X} = 3.88$, $S = 0.99$) ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีในระดับมากที่สุด

อาจารย์สาขาตรียางค์ไทยหรือสากลเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์สาขาตรียางค์ไทยหรือสากลมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาตรียางค์ไทยหรือสากลที่ได้ปฏิบัติจริง โดยส่วนรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$, $S = 0.62$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาตรียางค์ไทยหรือสากลที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากทุกข้อ

บัณฑิตสาขาตรียางค์ไทยหรือสากลเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์สาขาตรียางค์ไทยหรือสากลมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาตรียางค์ไทยหรือสากลที่ได้ปฏิบัติจริง โดยส่วนรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, $S = 0.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาตรียางค์ไทยหรือสากลที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากทุกข้อ

ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตสาขาตรียางค์ไทยหรือสากลเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์สาขาตรียางค์ไทยหรือสากลมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาตรียางค์ไทยหรือสากลที่ได้ปฏิบัติจริง โดยส่วนรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, $S = 0.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า คุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาตรียางค์ไทยหรือสากลที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 52 ความสามารถในการคัดเลือกผู้บรรเลง ($\bar{X} = 4.50$, $S = 0.52$) และข้อ 57 ความสามารถในการบรรเลงดนตรีรวมวง ($\bar{X} = 4.25$, $S = 0.45$) ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ได้ปฏิบัติจริงในระดับมาก

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะของผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์
บัณฑิต และผู้บังคับบัญชา ต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมีและที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิต
วิทยาลัยนาฏศิลป์เฉพาะสาขาศิลปะไทยหรือสากล

ทักษะ	ระดับทักษะต่อ		ระดับทักษะต่อคุณลักษณะ					
	คุณลักษณะที่ควรมี		ที่ได้ปฏิบัติจริง					
	ผู้เชี่ยวชาญ N = 6		อาจารย์ N = 6		บัณฑิต N = 6		ผู้บังคับบัญชา N = 8	
คุณลักษณะทางวิชาชีพของ บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
<u>คุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขา</u> <u>ศิลปะไทยหรือสากล</u>								
61. ความสามารถในการขับร้องให้ ถูกต้องตามอักขระวิธี	3.83	1.60	4.67	0.52	4.50	0.55	3.75	0.71
62. ความสามารถในการออกเสียง ขับร้องให้ถูกต้องตามอักษร ควบกล้ำ	3.83	1.60	4.67	0.52	4.50	0.84	3.88	0.83
63. ความสามารถในการผ่อนลม หายใจเข้าออกในการขับร้อง	3.67	1.51	4.83	0.41	4.33	0.82	3.63	0.74
64. ความสามารถในการสอดแทรก อารมณ์ในการขับร้อง	3.83	1.47	4.50	0.55	4.33	0.82	3.88	0.83

ตาราง 11 (ต่อ)

ทักษะ	ระดับทักษะต่อ		ระดับทักษะต่อคุณลักษณะ					
	คุณลักษณะที่ควรมี		ที่ได้ปฏิบัติจริง					
	ผู้เชี่ยวชาญ N = 6		อาจารย์ N = 6		บัณฑิต N = 6		ผู้บังคับบัญชา N = 8	
คุณลักษณะทางวิชาชีพของ บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S	$\bar{X}$	S
65. ความสามารถในการขับร้องได้ แม่นยำตามจังหวะบังคับของ เพลง	4.00	1.55	4.00	1.10	4.00	0.63	3.88	0.83
66. ความสามารถในการขับร้องให้ ชัดเจนตามบทประพันธ์	4.00	1.55	4.67	0.52	4.00	0.63	3.75	0.71
67. ความสามารถในการขับร้อง โดยใช้เสียงในระดับเดียวกับ เสียงดนตรี	4.50	0.55	4.67	0.52	4.17	0.41	3.63	0.74
68. ความสามารถในการเปล่งเสียง เอื้อนไปตามท่วงทำนองเพลง	4.00	0.89	4.17	0.98	4.17	0.75	3.88	0.83
รวม	3.98	1.21	4.50	0.38	4.21	0.52	3.79	0.72

ตาราง 11 ผู้เชี่ยวชาญสาขาทัศนศิลป์ไทยหรือสากลเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์สาขาทัศนศิลป์ไทยหรือสากลควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาทัศนศิลป์ไทยหรือสากล โดยส่วนรวมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, $S = 1.21$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาทัศนศิลป์ไทยหรือสากลที่ควรมีในระดับมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 67 ความสามารถในการขับร้องโดยใช้เสียงในระดับเดียวกับเสียงดนตรี ($\bar{X} = 4.50$, $S = 0.55$) ส่วนข้ออื่น ๆ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีในระดับมาก

อาจารย์สาขาทัศนศิลป์ไทยหรือสากลเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์สาขาทัศนศิลป์ไทยหรือสากลมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาทัศนศิลป์ไทยหรือสากลที่ได้ปฏิบัติจริงโดยส่วนรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, $S = 0.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาทัศนศิลป์ไทยหรือสากลที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมาก ได้แก่ ข้อ 65 ความสามารถในการขับร้องได้แม่นยำตามจังหวะบังคับของเพลง ($\bar{X} = 4.00$, $S = 1.10$) และข้อ 68 ความสามารถในการเปล่งเสียงเอื้อนไปตามท่วงทำนองเพลง ($\bar{X} = 4.17$, $S = 0.98$) ส่วนข้ออื่น ๆ อาจารย์เห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุด

บัณฑิตสาขาทัศนศิลป์ไทยหรือสากลเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์สาขาทัศนศิลป์ไทยหรือสากลมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาทัศนศิลป์ไทยหรือสากลที่ได้ปฏิบัติจริงโดยส่วนรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$, $S = 0.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาทัศนศิลป์ไทยหรือสากลที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมาก ได้แก่ ข้อ 65 ความสามารถในการขับร้องได้แม่นยำตามจังหวะบังคับของเพลง ($\bar{X} = 4.00$, $S = 0.63$) ข้อ 66 ความสามารถในการขับร้องให้ชัดเจนตามบทประพันธ์ ($\bar{X} = 4.00$, $S = 0.63$) ข้อ 67 ความสามารถในการขับร้องโดยใช้เสียงในระดับเดียวกับเสียงดนตรี ($\bar{X} = 4.17$, $S = 0.41$) และข้อ 68 ความสามารถในการเปล่งเสียงเอื้อนไปตามท่วงทำนองเพลง ($\bar{X} = 4.17$, $S = 0.75$) ส่วนข้ออื่น ๆ บัณฑิตเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุด

ผู้บังคับบัญชาของนักจิตสาขาจิตศิลป์ไทยหรือสากลเห็นว่านักจิตวิทยาชั้นนาฏศิลป์สาขาจิตศิลป์ไทยหรือสากลมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาจิตศิลป์ไทยหรือสากลที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, $S = 0.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาจิตศิลป์ไทยหรือสากลที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุดข้อ

ผู้เชี่ยวชาญ นักจิต และผู้บังคับบัญชา ได้แสดงความคิดเห็นต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพของนักจิตวิทยาชั้นนาฏศิลป์เพิ่มเติม ส่วนอาจารย์ไม่ได้แสดงความคิดเห็น ในส่วนที่มีผู้แสดงความคิดเห็นเหตุผลด้านความเป็นครู ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าครูนาฏศิลป์ควรมีคุณลักษณะเรียงลำดับความถี่สูงมาต่ำ คือ ความขยันหมั่นเพียรในการฝึกฝนทักษะด้านศิลปะ (ความถี่ 23) ความสามารถในการนำความรู้จากการศึกษามานำพัฒนาความรู้ด้านศิลปะ (ความถี่ 19) ความสามารถในการใช้สื่อการสอนมาประกอบการถ่ายทอดศิลปะจนผู้รับเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้ (ความถี่ 19) และความหนักแน่นอดทนในการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะแก่บุคคลทั่วไป (ความถี่ 19) นักจิตมีความเห็นเรียงลำดับความถี่สูงมาต่ำคือ ความขยันหมั่นเพียรในการฝึกฝนทักษะด้านศิลปะ (ความถี่ 89) การยอมรับและศึกษาวิทยาการใหม่ ๆ ที่ทันสมัยช่วยให้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน (ความถี่ 73) และความหนักแน่นอดทนในการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะ (ความถี่ 65) ผู้บังคับบัญชามีความเห็นเรียงลำดับความถี่สูงมาต่ำคือ การยอมรับและศึกษาวิทยาการใหม่ ๆ ที่ทันสมัยโดยการศึกษารวมวิทยาการต่าง ๆ มาใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน (ความถี่ 74) ความขยันหมั่นเพียรในการฝึกฝนทักษะด้านศิลปะอย่างสม่ำเสมอ (ความถี่ 73) และความหนักแน่นอดทนในการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะแก่บุคคลทั่วไป (ความถี่ 70)

ด้านความเป็นศิลปิน ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่านักจิตวิทยาชั้นนาฏศิลป์ควรมีคุณลักษณะความเป็นศิลปินเรียงลำดับความถี่สูงมาต่ำ คือ ความสามารถในการรักษาศิลปะตามแบบแผนเดิม (ความถี่ 21) ความสามารถในการร่ายรำหรือเต้นหรือบรรเลงและขับร้อง (ความถี่ 19) ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (ความถี่ 19) การนำส่วนดี

ของบุคคลอื่นมาปรับปรุงการปฏิบัติงานของตน (ความถี่ 19) และความสามารถในการประดิษฐ์ผลงานด้านศิลปะเพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงาน (ความถี่ 19) นักศึกษามีความเห็นเรียงลำดับความถี่สูงมาต่ำ คือ ความกตัญญูต่เวทีต่อครูอาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาชั้นศิลปะ (ความถี่ 110) ความสามารถในการร่ายรำหรือเต้นหรือบรรเลงและขับร้อง (ความถี่ 103) และความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (ความถี่ 98) ผู้บังคับบัญชามีความเห็นเรียงลำดับความถี่สูงมาต่ำ คือ ความกตัญญูต่เวทีต่อครูอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาชั้นศิลปะ (ความถี่ 72) ความสามารถในการประดิษฐ์ผลงานด้านศิลปะเพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงาน (ความถี่ 72) ความสามารถในการร่ายรำหรือเต้นหรือบรรเลงและขับร้อง (ความถี่ 72) และการตรงต่อเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ (ความถี่ 72)

ส่วนรายชื่อที่ให้ผู้ตอบแสดงความเห็นเฉพาะสาขาวิชาชั้นสาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากลในรายชื่อที่ 44 - 51 ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าครุนาฏศิลป์ควรมีคุณลักษณะเฉพาะสาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากลว่าควรมีคุณลักษณะเรียงลำดับความถี่สูงมาต่ำ คือ ความสามารถในการกำหนดท่าของผู้แสดงโดยคำนึงถึงความสามารถของผู้รับ (ความถี่ 11) ความสามารถในการใช้หลักการจับท่าให้ผู้รับการฝึกมีท่ารำหรือท่าเต้นที่อ่อนช้อย (ความถี่ 11) และความสามารถในการแก้ไขปัญหเฉพาะหน้าในการแสดง (ความถี่ 11) นักศึกษามีความเห็นเรียงลำดับความถี่สูงมาต่ำ คือ ความสามารถในการนำหลักวิชาการเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการแสดง (ความถี่ 95) ความสามารถในการนำหลักระเบียบ ประเพณีการเข้าออกของตัวละครมาใช้ในการแสดง (ความถี่ 80) และผู้บังคับบัญชามีความเห็นเรียงลำดับความถี่สูงมาต่ำ คือ ความสามารถในการแก้ไขปัญหเฉพาะหน้าในการแสดง (ความถี่ 65) และความสามารถในการออกแบบการแต่งกายของผู้แสดง (ความถี่ 63)

สาขาดุริยางค์ไทยหรือสากลในรายชื่อที่ 52 - 60 ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าครุนาฏศิลป์ ควรมีคุณลักษณะเฉพาะสาขาดุริยางค์ไทยหรือสากลเรียงลำดับความถี่สูงมาต่ำ คือ ความสามารถในการคัดเลือกผู้บรรเลง (ความถี่ 8) ความสามารถในการแนะนำการปฏิบัติเครื่องดนตรี (ความถี่ 8) ความสามารถในการบรรเลงรวมวง (ความถี่ 8) และความ

สามารถในการบรรจุนี้อารมณ์และทำนองเพลง (ความถี่ 8) นักจิตมีความเห็นเรียงลำดับความถี่สูงมาต่ำ คือ ความสามารถในการบรรเลงรวมวงเพื่อให้มีประสบการณ์และแลกเปลี่ยนความรู้ด้านดนตรี (ความถี่ 17) ความสามารถในการบรรจุนี้อารมณ์และทำนองเพลงในการบรรเลงโดยคำนึงถึงโอกาสที่แสดงและสอดคล้องกับทำนอง (ความถี่ 17) ความสามารถในการบำรุงรักษาเครื่องดนตรี (ความถี่ 15) มีความรู้พื้นฐานการปฏิบัติเครื่องดนตรีทุกประเภท (ความถี่ 13) ความสามารถในการคัดเลือกผู้บรรเลงโดยคัดเลือกตามความสามารถของผู้รับการถ่ายทอด (ความถี่ 12) ความสามารถในการอ่านโน้ตช่วยให้ผู้เรียนฝึกฝนทักษะด้วยตนเอง (ความถี่ 11) และความสามารถในการเขียนโน้ตเพลงจะช่วยให้การบันทึกความจำ (ความถี่ 11) ผู้บังคับบัญชามีความเห็นเรียงลำดับความถี่สูงมาต่ำ คือ ความรู้พื้นฐานการปฏิบัติเครื่องดนตรีทุกประเภท (ความถี่ 8)

ส่วนสาขาจิตศิลป์ไทยหรือสากลในรายชื่อที่ 61 - 68 ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ นักจิตและผู้บังคับบัญชาไม่ได้แสดงความคิดเห็นประกอบเพิ่มเติม

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ นักคิด และผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมี และที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ในด้านความเป็นครูและด้านความเป็นศิลปิน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 25 คน อาจารย์จำนวน 40 คน นักคิดจำนวน 161 คน และผู้บังคับบัญชาจำนวน 84 คน รวมทั้งหมด 310 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม จำนวน 68 ข้อ ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามด้านความเป็นครู ข้อที่ 1 - 24 และด้านความเป็นศิลปิน ข้อที่ 25 - 43 สำหรับข้อคำถามในข้อที่ 44 - 68 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะสาขาวิชาชีพ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสาขาวิชาชีพจะตอบเฉพาะในสาขาวิชาชีพที่ตนมีส่วนเกี่ยวข้อง คือ สาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากล สาขาดุริยางค์ไทยหรือสากล และสาขาคีตศิลป์ไทยหรือสากล

สำหรับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์สูงในสาขาวิชาต่าง ๆ โดยมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งหมดดังนี้คือ เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญทางสาขานาฏศิลป์ ดุริยางค์ไทยและการละคร เป็นผู้มีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์

สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลเป็นผู้เขียน แต่งเรียบเรียงตำรานาฏศิลป์และดุริยางค์ไทย เป็นผู้มีความเข้าใจทฤษฎี หลักวิชา คุณภาพ มาตรฐานวิชาชีพนาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตศิลป์ ไทยหรือสากล เป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการสอนนาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตศิลป์ทั้งไทยและสากล วิทยาลัยนาฏศิลป์ ไม่น้อยกว่า 10 ปี และเป็นผู้บังคับบัญชาหรือผู้ใช้นักศึกษาจากวิทยาลัย นาฏศิลป์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 2 ชุด คือ

ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมีของ นักทิตวิทยาลัยนาฏศิลป์

ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามทัศนะของอาจารย์ นักทิต และผู้บังคับบัญชาของนักทิต วิทยาลัยนาฏศิลป์ต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของนักทิตวิทยาลัยนาฏศิลป์

แบบสอบถามทั้ง 2 ชุดดังกล่าวข้างต้น มีข้อคำถามเกี่ยวกับคุณลักษณะทางวิชาชีพ เฉพาะสาขานาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตศิลป์ไทยหรือสากล

ลักษณะของแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า และมีช่องว่างให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นและเหตุผลประกอบเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะทาง วิชาชีพของนักทิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ทุกข้อ คำถามประกอบด้วยคุณลักษณะด้านความเป็นครู จำนวน 24 ข้อ ตั้งแต่ข้อ 1 - 24 ด้านความเป็นศิลปินจำนวน 19 ข้อ ตั้งแต่ข้อ 25 - 43 และมีข้อคำถามให้ผู้ตอบตอบเพิ่มเติมเป็นรายข้อตามสาขาวิชาชีพโดยเฉพาะ คือ สาขา นาฏศิลป์ไทยหรือสากลจำนวน 8 ข้อ ตั้งแต่ข้อ 44 - 51 สาขาดุริยางค์ไทยหรือสากล จำนวน 9 ข้อ ตั้งแต่ข้อ 52 - 60 และสาขาคีตศิลป์ไทยหรือสากลจำนวน 8 ข้อ ตั้งแต่ ข้อ 61 - 68 แบบสอบถามที่ส่งออกไปเก็บข้อมูลมีจำนวน 310 ฉบับ และแบบสอบถาม

ที่ได้รับตอบกลับคืนและมีความสมบูรณ์สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีจำนวน 310 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาทัศนะของผู้เชี่ยวชาญต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมีของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ เพื่อให้เป็นเกณฑ์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. ศึกษาทัศนะของอาจารย์ บัณฑิต และผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. เปรียบเทียบทัศนะของอาจารย์ บัณฑิต และผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์กับเกณฑ์ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้สถิติเทสต์ และแยกพิจารณาการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ ดังนี้

3.1 เปรียบเทียบทัศนะของอาจารย์ต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์กับเกณฑ์ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญรวม 2 ด้าน คือ ด้านความเป็นครู และด้านความเป็นศิลปิน

3.2 เปรียบเทียบทัศนะของบัณฑิตต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์กับเกณฑ์ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญรวม 2 ด้าน คือ ด้านความเป็นครู และด้านความเป็นศิลปิน

3.3 เปรียบเทียบทัศนะของผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์กับเกณฑ์ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญรวม 2 ด้าน คือ ด้านความเป็นครู และด้านความเป็นศิลปิน

ส่วนแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบตอบเพิ่มเติมเป็นรายชื่อตามสาขาวิชาชีพโดยเฉพาะในข้อที่ 44 - 68 ใช้สถิติค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อนำผลมาใช้นับสนุนในการอภิปรายผล

สำหรับแบบสอบถามในส่วนที่ให้ผู้ตอบแสดงเหตุผลประกอบเพิ่มเติมเป็นรายข้อนั้น ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มคำตอบเสนอเป็นความถี่ของคำตอบในเชิงอธิบาย และนำผลประกอบการอภิปรายผลข้อมูลโดยรวม

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมีของบัณฑิตวิทยาลัย นาฏศิลป์ตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ และที่ได้ปฏิบัติจริงตามทัศนะของอาจารย์ นักคิด และผู้บังคับบัญชา โดยส่วนรวม 2 ด้าน คือ ด้านความเป็นครู และด้านความเป็นศิลปิน

ด้านความเป็นครู พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านความเป็นครูโดยส่วนรวมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับความสามารถในการนำความรู้จากการศึกษามาพัฒนาความรู้ด้านศิลปะ การเฝ้าหาความรู้ด้านศิลปะมาพัฒนาตนเอง ความสามารถในการเผยแพร่ความรู้ด้านศิลปะให้ถูกต้องตามแบบแผน ความสามารถในการใช้สื่อการสอนมาประกอบการถ่ายทอดศิลปะให้ผู้รับเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้ ความสามารถในการนำหลักจิตวิทยามาประยุกต์ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะ ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะตามระดับความสามารถของผู้รับการถ่ายทอด ความสามารถในการนำเทคนิควิธีการถ่ายทอดด้านศิลปะมาใช้ประกอบการบรรยายและสาธิต ความจริงใจโดยการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะแก่ผู้รับอย่างไม่ปิดบังอำพราง ความหนักแน่นอดทนในการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะแก่บุคคลทั่วไป ความเชื่อมั่นในตนเองในการถ่ายทอดด้านศิลปะ การยอมรับและศึกษาวิทยาการใหม่ ๆ ที่ทันสมัย ความสามารถในการนำวิทยาการใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการถ่ายทอดด้านศิลปะ ความซื่อตรงต่อวิชาชีพครู ความเมตตากรุณาต่อบุคคลทั่วไป ความประพฤติเรียบร้อย ความสามารถในการควบคุมตนเองในทุกสถานการณ์ และความขยันหมั่นเพียรในการฝึกฝนทักษะด้านศิลปะ ส่วนในข้ออื่น ๆ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีในระดับมาก

อาจารย์เห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นครูโดยส่วนรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุด เกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเองในการถ่ายทอดด้านศิลปะ

นักคิดเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นครูโดยส่วนรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับความจริงใจโดยการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะแก่ผู้รับอย่างไม่ปิดบังอำพราง ความเชื่อมั่นในตนเองในการถ่ายทอดด้านศิลปะ ความซื่อตรงต่อวิชาชีพครูและความเมตตากรุณาต่อบุคคลทั่วไป

ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นครูโดยส่วนรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับความจริงใจโดยการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะแก่ผู้รับอย่างไม่ปิดบังอำพราง ความเชื่อมั่นในตนเองในการถ่ายทอดด้านศิลปะ ความซื่อตรงต่อวิชาชีพครู ความเมตตากรุณาต่อบุคคลทั่วไป และความขยันหมั่นเพียรในการฝึกฝนทักษะด้านศิลปะ

ด้านความเป็นศิลปิน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านความเป็นศิลปินโดยส่วนรวมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับความสามารถในการรักษาศิลปะตามแบบแผนเดิม ความสามารถในการร่ายรำหรือเต้นหรือบรรเลงและขับร้อง ความสามารถในการจัดการแสดงด้านศิลปะได้ถูกต้องตามหลักการจัดการแสดง ความสามารถในการจัดการแสดงให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของสังคม ความซื่อตรงต่อวิชาชีพด้านศิลปะ ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของตน การตรงต่อเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ การยอมรับความรู้และความสามารถของตนเองตามความเป็นจริง การมีน้ำใจนักกีฬาในการยอมรับ

ความผิดพลาดของตน การยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นเพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านศิลปะ ความสามารถในการประดิษฐ์ผลงานด้านศิลปะเพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงาน ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนในการปฏิบัติงาน ความเสียสละในการให้บริการความรู้ด้านศิลปะแก่บุคคลทั่วไป และความกตัญญูต่เวทีต่อครูอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาชั้นศิลปะ

อาจารย์เห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นศิลปินโดยส่วนรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับความกตัญญูต่เวทีต่อครูอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาชั้นศิลปะ

บัณฑิตเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นศิลปินโดยส่วนรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับความซื่อตรงต่อวิชาชีพด้านศิลปะ ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของตน และความกตัญญูต่เวทีต่อครูอาจารย์ และผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาชั้นศิลปะ

ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นศิลปินโดยส่วนรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับความสามารถในการร่ายรำ หรือเต้น หรือบรรเลงและขับร้อง ความสามารถในการจัดการแสดงศิลปะได้ถูกต้องตามหลักการจัดการแสดง ความซื่อตรงต่อวิชาชีพด้านศิลปะ ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของตน ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และความกตัญญูต่เวทีต่อครูอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาชั้นศิลปะ

ผลการเปรียบเทียบทัศนะของอาจารย์ บัณฑิต และผู้บังคับบัญชากับเกณฑ์ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญที่ผู้วิจัยได้พิจารณาแยกเปรียบเทียบคุณลักษณะทางวิชาชีพรวม 2 ด้าน คือ ด้านความเป็นครู และด้านความเป็นศิลปิน เป็นรายคู่ ปรากฏผลดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบทักษะของอาจารย์ต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพของบัณฑิตวิทยาลัย
นาฏศิลป์โดยส่วนรวม 2 ด้าน และแต่ละด้านกับเกณฑ์ทักษะของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ
เห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านความเป็นครูและความเป็นศิลปิน
แต่ละด้านและรวม 2 ด้านในระดับมากที่สุด ส่วนอาจารย์เห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ มี
คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นครูและความเป็นศิลปินแต่ละด้านและรวม 2
ด้านในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบทักษะของอาจารย์ต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริง
ด้านความเป็นครูและความเป็นศิลปินแต่ละด้านและรวม 2 ด้านกับเกณฑ์ทักษะของผู้เชี่ยวชาญ
พบว่า คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงตามทักษะของอาจารย์ด้านความเป็นครูและความเป็น
ศิลปินแต่ละด้านและรวม 2 ด้าน มีระดับต่ำกว่าเกณฑ์ทักษะของผู้เชี่ยวชาญ และมีความ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

ด้านความเป็นครู พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีคุณลักษณะ
ทางวิชาชีพด้านความเป็นครูโดยส่วนรวมในระดับมากที่สุด ส่วนอาจารย์เห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัย
นาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นครูโดยส่วนรวมในระดับมาก เมื่อ
เปรียบเทียบทักษะของอาจารย์ต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นครูกับเกณฑ์
ทักษะของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นครูตามทักษะ
ของอาจารย์โดยส่วนรวมมีระดับต่ำกว่าเกณฑ์ทักษะของผู้เชี่ยวชาญ และมีความแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านความเป็นศิลปิน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมี
คุณลักษณะทางวิชาชีพด้านความเป็นศิลปินโดยส่วนรวมในระดับมากที่สุด ส่วนอาจารย์
เห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นศิลปิน
โดยส่วนรวมในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบทักษะของอาจารย์ต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่
ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นศิลปินกับเกณฑ์ทักษะของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า คุณลักษณะทางวิชาชีพ
ที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นศิลปินตามทักษะของอาจารย์โดยส่วนรวมมีระดับต่ำกว่าเกณฑ์
ทักษะของผู้เชี่ยวชาญ และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. เปรียบเทียบทักษะของนักจิตต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพของนักจิตวิทยาลัษนาฏศิลป์ โดยส่วนรวม 2 ด้าน และแต่ละด้านกับเกณฑ์ทักษะของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า นักจิตวิทยาลัษนาฏศิลป์ควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านความเป็นครูและความเป็นศิลปินแต่ละด้านและรวม 2 ด้านในระดับมากที่สุด ส่วนนักจิตเห็นว่านักจิตวิทยาลัษนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นครูและความเป็นศิลปินแต่ละด้านและรวม 2 ด้านในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบทักษะของนักจิตต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นครูและความเป็นศิลปินแต่ละด้านและรวม 2 ด้านกับเกณฑ์ทักษะของผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏว่า คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงตามทักษะของนักจิตด้านความเป็นครู และความเป็นศิลปินแต่ละด้านและรวม 2 ด้าน มีระดับต่ำกว่าเกณฑ์ทักษะของผู้เชี่ยวชาญ และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

ด้านความเป็นครู พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่านักจิตวิทยาลัษนาฏศิลป์ควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านความเป็นครูโดยส่วนรวมในระดับมากที่สุด ส่วนนักจิตเห็นว่านักจิตวิทยาลัษนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นครูโดยส่วนรวมในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบทักษะของนักจิตต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นครูกับเกณฑ์ทักษะของผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏว่า คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นครูตามทักษะของนักจิตโดยส่วนรวมมีระดับต่ำกว่าเกณฑ์ทักษะของผู้เชี่ยวชาญและมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านความเป็นศิลปิน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่านักจิตวิทยาลัษนาฏศิลป์ควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านความเป็นศิลปินโดยส่วนรวมในระดับมากที่สุด ส่วนนักจิตเห็นว่านักจิตวิทยาลัษนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นศิลปินโดยส่วนรวมในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบทักษะของนักจิตต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นศิลปินกับเกณฑ์ทักษะของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นศิลปินตามทักษะของนักจิตโดยส่วนรวมมีระดับต่ำกว่าเกณฑ์ทักษะของผู้เชี่ยวชาญ และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. เปรียบเทียบทัศนคติของผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพของบัณฑิตวิทยาลัย
นาฏศิลป์โดยส่วนรวม 2 ด้านและแต่ละด้านกับเกณฑ์ทัศนคติของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ
เห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านความเป็นครูและความเป็นศิลปิน
แต่ละด้านและรวม 2 ด้านในระดับมากที่สุด ส่วนผู้บังคับบัญชาเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์
มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นครูและความเป็นศิลปินแต่ละด้านและรวม
2 ด้านในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบทัศนคติของผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้
ปฏิบัติจริงด้านความเป็นครูและความเป็นศิลปินแต่ละด้านและรวม 2 ด้านกับเกณฑ์ทัศนคติของ
ผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงตามทัศนคติของผู้บังคับบัญชาด้าน
ความเป็นครูและความเป็นศิลปินแต่ละด้านและรวม 2 ด้าน มีระดับต่ำกว่าเกณฑ์ทัศนคติของ
ผู้เชี่ยวชาญ และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อเปรียบเทียบ
เป็นรายด้านปรากฏผลดังนี้

ด้านความเป็นครู พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านความเป็นครูโดยส่วนรวมในระดับมากที่สุด ส่วนผู้บังคับบัญชาเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นครูโดยส่วนรวมในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นครูกับเกณฑ์ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นครูตามทัศนะของผู้บังคับบัญชาโดยส่วนรวมมีระดับต่ำกว่าเกณฑ์ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านความเป็นศิลปิน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนำศิลปกรรมคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านความเป็นศิลปินโดยส่วนรวมในระดับมากที่สุด ส่วนผู้บังคับบัญชาเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนำศิลปกรรมคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นศิลปินโดยส่วนรวมในระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นศิลปินกับเกณฑ์ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นศิลปินตามทัศนะของผู้บังคับบัญชาโดยส่วนรวมมีระดับต่ำกว่าเกณฑ์ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ นั้กิต และผู้บังคับบัญชาของนั้กิตเฉพาะสาขา มีทัศนะต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพของนั้กิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ 3 สาขาวิชาชีพ คือ

สาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากล ผู้เชี่ยวชาญสาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากลเห็นว่านั้กิตสาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากล ควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาโดยส่วนรวมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นั้กิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับความสามารถในการคัดเลือกตัวผู้แสดง ความสามารถในการกำหนดท่าของผู้แสดง ความสามารถในการใช้หลักการจันทำให้ผู้รับการฝึกมีท่ารำหรือท่าเต้นที่อ่อนช้อย ความสามารถในการนำหลักระเบียบ ประเพณี การเข้าออกของตัวละครมาใช้ในการแสดง ความสามารถในการนำหลักวิชาการเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการแสดง และความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในการแสดง

อาจารย์สาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากลเห็นว่านั้กิตสาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากลมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาที่ได้ปฏิบัติจริงโดยส่วนรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นั้กิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากทุกข้อ

นั้กิตสาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากลเห็นว่านั้กิตสาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากลมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาที่ได้ปฏิบัติจริงโดยส่วนรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นั้กิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากทุกข้อ

ผู้บังคับบัญชาของนั้กิตสาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากลเห็นว่านั้กิตสาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากลมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาที่ได้ปฏิบัติจริงโดยส่วนรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นั้กิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับความสามารถในการคัดเลือกตัวผู้แสดงและความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในการแสดง

ในสาขาศูริยางค์ไทยหรือสากล ผู้เชี่ยวชาญสาขาศูริยางค์ไทยหรือสากลเห็นว่า นั้กิตสาขาศูริยางค์ไทยหรือสากลควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาโดยส่วนรวมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นั้กิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพในระดับมากเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานการปฏิบัติเครื่องดนตรีทุกประเภท ความสามารถในการบำรุงรักษาเครื่องดนตรีและความสามารถในการบรรเลงดนตรีเดี่ยว

อาจารย์สาขาศูริยางค์ไทยหรือสากลเห็นว่านั้กิตสาขาศูริยางค์ไทยหรือสากลมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาที่ได้ปฏิบัติจริงโดยส่วนรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นั้กิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากทุกข้อ

นั้กิตสาขาศูริยางค์ไทยหรือสากลเห็นว่านั้กิตสาขาศูริยางค์ไทยหรือสากล มีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาที่ได้ปฏิบัติจริงโดยส่วนรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นั้กิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากทุกข้อ

ผู้บังคับบัญชาของนั้กิตสาขาศูริยางค์ไทยหรือสากลเห็นว่านั้กิตสาขาศูริยางค์ไทยหรือสากล มีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาที่ได้ปฏิบัติจริงโดยส่วนรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นั้กิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับความสามารถในการคัดเลือกผู้บรรเลงและความสามารถในการบรรเลงดนตรีรวมวง

ในสาขาคีตศิลป์ไทยหรือสากล ผู้เชี่ยวชาญสาขาคีตศิลป์ไทยหรือสากลเห็นว่า นั้กิตสาขาคีตศิลป์ไทยหรือสากล ควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาโดยส่วนรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นั้กิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับความสามารถในการขับร้องโดยใช้เสียงในระดับเดียวกับเสียงดนตรี

อาจารย์สาขาศิลปะไทยหรือสากลเห็นว่าบัณฑิตสาขาศิลปะไทยหรือสากลมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาที่ได้ปฏิบัติจริงโดยส่วนรวมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับความสามารถในการขับร้องให้ถูกต้องตามอักขระวิธี ความสามารถในการออกเสียงขับร้องให้ถูกต้องตามอักขรควบกล้ำ ความสามารถในการผ่อนลมหายใจเข้าออกในการขับร้อง ความสามารถในการสอดแทรกอารมณ์ในการขับร้อง ความสามารถในการขับร้องให้ชัดเจนตามบทประพันธ์ และความสามารถในการขับร้องโดยใช้เสียงในระดับเดียวกับเสียงดนตรี

บัณฑิตสาขาศิลปะไทยหรือสากลเห็นว่าบัณฑิตสาขาศิลปะไทยหรือสากลมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาที่ได้ปฏิบัติจริงโดยส่วนรวมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับความสามารถในการขับร้องได้แม่นยำตามจังหวะบังคับของเพลง ความสามารถในการขับร้องให้ชัดเจนตามบทประพันธ์ ความสามารถในการขับร้องโดยใช้เสียงในระดับเดียวกับเสียงดนตรี และความสามารถในการเปล่งเสียงเอื้อนไปตามท่วงทำนองเพลง

ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตสาขาศิลปะไทยหรือสากลเห็นว่าบัณฑิตสาขาศิลปะไทยหรือสากลมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากทุกข้อ

อภิปรายผล

จากการพิจารณาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์บัณฑิต และผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ด้านความเป็นครู และความเป็นศิลปิน พบว่า

ด้านความเป็นครู ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านความเป็นครูโดยส่วนรวมในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าวิชาชีพศิลปะนั้นจำเป็นต้องอนุรักษ์ไว้ในตัวคนเท่านั้น บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์เป็นผู้ได้รับการถ่ายทอดด้านศิลปะสาขานาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตศิลป์ไทยหรือสากลจากผู้เชี่ยวชาญ ครู อาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญ ชำนาญการสอนวิชานาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตศิลป์ไทยหรือสากลโดยตรง และได้รับประสบการณ์จากการเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ จนเป็นที่ยอมรับว่าวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร เป็นสถาบันที่มีหน้าที่ผลิตครูทางศิลปะที่สามารถอนุรักษ์สร้างสรรค์ พัฒนา ถ่ายทอด และเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมแก่เยาวชนของชาติอย่างมีมาตรฐานและยังคงรักษาศิลปะตามแบบแผนเดิมไว้ได้ (วิทยาลัยนาฏศิลป์. 2531 : 3)

จากความรู้ที่ได้ศึกษาและประสบการณ์ดังกล่าว ทำให้บัณฑิตเป็นแม่แบบที่ดีด้านศิลปะทั้งท่วงที ลีลา การวางอวัยวะ การบรรเลงและปรุงแต่งวิธีการร้องด้วยคำทำนองที่ประดิษฐ์ไพเราะ สามารถถ่ายทอดศิลปะอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติได้ถูกต้องตามแบบแผนเดิมตั้งแต่การวางพื้นฐานเบื้องต้นจนถึงระดับสูงอย่างมีมาตรฐาน สามารถคิดประดิษฐ์ทำรำ ทำนองเพลงหรือบทร้องได้ถูกต้องตามกาลเทศะ กอปรกับผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้มีความรู้ ความชำนาญ และมีประสบการณ์ในการถ่ายทอดศิลปะดังกล่าว จึงตั้งความหวังไว้สูงไว้ว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรจะเป็นแม่แบบที่ดีในการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะ สามารถนำความรู้ทั้งวิชาการศึกษา ทฤษฎีศิลป์มาใช้ในการถ่ายทอดด้วยความชำนาญ จนผู้เรียนสามารถปฏิบัติและสืบสานงานศิลปะได้ ซึ่งสอดคล้องกับทักษะของผู้เชี่ยวชาญที่ได้แสดงความคิดเห็นจากเหตุผลประกอบเพิ่มเติมว่าบัณฑิตควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับความสามารถในการนำความรู้จากการศึกษามาพัฒนาความรู้ด้านศิลปะ สามารถใช้สื่อการสอนมาประกอบการถ่ายทอดศิลปะจนผู้รับเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้ ควรมีความหนักแน่นอดทนในการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะแก่บุคคลทั่วไปและควรมีความขยันหมั่นเพียรในการฝึกฝนทักษะด้านศิลปะ

อาจารย์ นันทิต และผู้บังคับบัญชาเห็นว่านันทิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นครูโดยส่วนรวมในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์เห็นว่าวิชาชีพสาขานาฏศิลป์ ตรียางค์ คีตศิลป์ไทยหรือสากลนั้นนันทิตจะต้องศึกษาโดยการจดจำ เลียนแบบครูผู้สอนและไม่มีตำราประกอบการสอน (ประสิทธิ์ ถาวร. 2534 : 33) ผู้รับการถ่ายทอดจะต้องบันทึกช่วยความจำตามความเข้าใจของตนเป็นหลัก ดังนั้นทำรำ ทำนองเพลง และวิธีการร้องเอื้อนทำนอง อาจคลาดเคลื่อนจากที่ได้รับการถ่ายทอดจากครูอาจารย์ของตน ก่อรูปกับการเรียนวิชาชีพจะต้องอาศัยพรสวรรค์ของผู้รับการถ่ายทอดแต่ละคน ผู้รับการถ่ายทอดจะต้องใช้ทักษะและความขยันหมั่นเพียรในการฝึกหัดอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอจึงจะสามารถจดจำท่วงท่า ลีลา ทำนองเพลง และการใช้เสียงให้ประณีตไพเราะ ถูกต้องตามบทประพันธ์และอักขระวิธีได้ นอกจากนี้การจัดหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาชีพศิลปะบรรจุจำนวนรายวิชามากเกินไป ไม่สอดคล้องกับเวลาเรียน ผู้ถ่ายทอดต้องสอนให้ครบจำนวนรายวิชาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามหลักสูตร จึงทำให้การถ่ายทอดในลักษณะตัวต่อตัวแก่ผู้รับการถ่ายทอดมีน้อย ส่วนใหญ่จะเป็นการสอนแบบทิม เนื่องจากข้อจำกัดของเวลาดังกล่าวนันทิตจึงไม่สามารถเก็บเกี่ยวเทคนิค ลีลาของศิลปะแต่ละสาขาไว้ได้ อาจารย์จึงเห็นว่านันทิตมีคุณลักษณะด้านความเป็นครูในระดับมาก แต่อย่างไรก็ตามอาจารย์ยังเห็นว่านันทิตมีความเชื่อมั่นในตัวเองในการถ่ายทอดศิลปะในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์เห็นว่านันทิตได้รับการถ่ายทอด ฝึกทักษะอย่างสม่ำเสมอ และมีประสบการณ์ในการแสดงจนเกิดความชำนาญ ดังนั้นนันทิตจึงมีความเชื่อมั่นในตนเองในการถ่ายทอดด้านศิลปะ (วิทยาลัยนาฏศิลป์. 2531 : 2)

นันทิตเห็นว่านันทิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นครูโดยส่วนรวมในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าผู้รับการถ่ายทอดวิชาชีพศิลปะ ต้องใช้ความจำและการฝึกฝนทักษะอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และต้องมีพรสวรรค์ จึงจะสามารถจดจำท่วงท่า ลีลา ท่วงทำนองเพลง การขับร้อง และใช้เสียงได้ถูกต้องตามอักขระวิธี สามารถประดิษฐ์ผลงานด้านศิลปะโดยนำหลักวิชามาประยุกต์ใช้ได้ถูกต้องตามแบบแผน แต่

ระบบการเรียนการสอนวิชาศิลปะของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ผู้ถ่ายทอดจะถ่ายทอดโดยคำนึงถึง
 เอกัตภาพของผู้เรียน ดังนั้นบัณฑิตที่มีประสบการณ์ในการแสดงบ่อยครั้ง จะได้รับการถ่ายทอด
 ท่วงท่า ลีลาแตกต่างจากผู้ที่ไม่มีความประสบการณ์ในการแสดง บัณฑิตที่มีความจำดีและมีพรสวรรค์
 จึงจะสามารถบันทึกและเลียนแบบครูผู้สอนได้มาก ด้วยเหตุนี้บัณฑิตจึงมีความรู้ด้านศิลปะที่
 แตกต่างกัน กอปรกับบัณฑิตไม่มีประสบการณ์ในการจัดการแสดง เนื่องจากในขณะที่ศึกษาใน
 วิทยาลัยนาฏศิลป์ บัณฑิตมีหน้าที่เป็นเพียงผู้แสดงเท่านั้น ส่วนการบริหารการจัดการแสดง
 บัณฑิตจะต้องศึกษาและหาประสบการณ์จากการติดตามการแสดงต่าง ๆ เมื่อบัณฑิตไม่ได้
 จัดการแสดงด้วยตนเอง บัณฑิตจึงไม่เข้าใจถึงลักษณะวิธีการแสดง ตลอดจนสภาพปัญหา
 ต่าง ๆ ในการแสดงซึ่งเมื่อบัณฑิตสำเร็จการศึกษาไปปฏิบัติงาน บัณฑิตจะต้องถ่ายทอด
 ความรู้จัดการแสดงและสามารถแก้ปัญหาในการแสดงได้ นอกจากนี้บัณฑิตเห็นว่าการถ่ายทอด
 วิชาศิลปะจำเป็นต้องมีสถานที่ อุปกรณ์ และเครื่องดนตรีที่ใช้ในการเรียนการสอน
 แต่สถาบันการศึกษาบางแห่งยังขาดอุปกรณ์ดังกล่าว จึงทำให้ไม่เอื้อต่อการเรียนการสอน
 ด้วยเหตุนี้จึงทำให้บัณฑิตเห็นว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติงานจริงด้านความเป็นครู
 ในระดับมากเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามบัณฑิตยังเห็นว่าบัณฑิตมีความจริงจังโดยการถ่ายทอด
 ความรู้ด้านศิลปะแก่ผู้รับอย่างไม่ปิดบังอำพราง มีความเชื่อมั่นในตนเองในการถ่ายทอดด้าน
 ศิลปะ ความซื่อตรงต่อวิชาชีพครู และความเมตตากรุณาต่อบุคคลทั่วไปในระดับมากที่สุด
 อาจเป็นเพราะว่าบัณฑิตเห็นว่าการถ่ายทอดวิชาศิลปะผู้ถ่ายทอดและผู้รับการถ่ายทอดจะ
 ต้องขยันหมั่นเพียรในการฝึกอย่างสม่ำเสมอ มีความอดทนสูง ดังนั้นผู้ถ่ายทอดที่ดีจะต้องมี
 พรหมวิหาร 4 อันได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา ยกย่องชมเชยให้กำลังใจ
 และทำตนเป็นแบบอย่างแก่ศิษย์ (พระราชมุนี. 2527 : 62) เสียสละเวลา บริการ
 ทางวิชาการด้านศิลปะแก่บุคคลทั่วไป ทุ่มเทกำลังใจกำลังใจในการถ่ายทอดความรู้โดยไม่
 ปิดบังหวงแหน เพื่อเป็นการปลูกฝังความชำนาญ ความแตกฉานแก่ศิษย์ แล้วยังมีโอกาส
 เผยแพร่ศิลปะอันมีค่าอีกด้วย (ประทีป พวงสำลี. 2512 : 77) ซึ่งสอดคล้องกันทัศนะ
 ของบัณฑิตที่แสดงความคิดเห็นจากเหตุผลประกอบเพิ่มเติมว่าบัณฑิตมีความขยันหมั่นเพียรใน

การฝึกฝนทักษะด้านศิลปะ ยอมรับและศึกษาวิทยาการใหม่ ๆ ที่ทันสมัย เพื่อช่วยให้มี
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และมีความหนักแน่นอดทนในการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะ
แก่บุคคลทั่วไป

ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านความเป็นครู
โดยส่วนรวมในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าผู้บังคับบัญชาเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์
สามารถถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะแก่ผู้รับการถ่ายทอดจนสามารถปฏิบัติได้และบรรลุเป้าหมาย
ตามหลักสูตร แต่เนื่องจากหลักสูตรวิชาศิลปะเป็นหลักสูตรบูรณาการ ผู้สอนวิชาศิลปะจะต้อง
สามารถสอนวิชานาฏศิลป์ ดุริยางค์ และคีตศิลป์ไทยและสากล ทั้งปฏิบัติและทฤษฎี แต่นักกิต
วิทยาลัยนาฏศิลป์สามารถถ่ายทอดความรู้วิชาศิลปะเฉพาะสาขาวิชาชีพที่ได้ศึกษาเป็นวิชาเอก
ส่วนในรายวิชาอื่นบางรายวิชาที่ไม่สามารถสอนได้ ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรวิทยาลัยนาฏศิลป์
เน้นการถ่ายทอดเฉพาะสาขาวิชาเอก และให้เลือกเรียนในบางสาขาเป็นวิชารอง เช่น
ถ่ายเรียนวิชาเอกนาฏศิลป์ไทย จะต้องเลือกเรียนวิชารองในสาขาดุริยางค์ไทยหรือคีตศิลป์
ไทย ส่วนดุริยางค์สากลนั้น จะเรียนเฉพาะทฤษฎีเท่านั้น เช่นเดียวกันผู้ที่เรียนวิชาเอก
ดุริยางค์สากลเป็นวิชาเอก จะต้องเลือกเรียนวิชารองในรายวิชาในสาขานาฏศิลป์สากล
หรือคีตศิลป์สากล จะเลือกเรียนวิชาขึ้นศิลปะไทยไม่ได้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักกิตมีความ
สามารถด้านศิลปะจำกัดตามสาขาวิชาชีพดังกล่าว นอกจากนี้ในด้านการจัดการแสดง
นักกิตยังมีประสบการณ์ด้านการบริหาร การจัดการแสดงไม่เพียงพอ จึงไม่สามารถแก้ไข
ปัญหาเฉพาะหน้าในการแสดงได้ เนื่องจากนักกิตยังไม่ได้รับการฝึกฝนให้จัดการแสดงด้วย
ตนเองในขณะที่เรียน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้บังคับบัญชาเห็นว่านักกิตมีคุณลักษณะทางวิชาชีพ
ที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นครูในระดับมาก แต่อย่างไรก็ตามผู้บังคับบัญชาเห็นว่านักกิต
มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับความจริงใจโดยการถ่ายทอด
ความรู้ด้านศิลปะแก่ผู้รับอย่างไม่ปิดบังอำพราง ความเชื่อมั่นในตนเองในการถ่ายทอดด้าน
ศิลปะ ความซื่อตรงต่อวิชาชีพครู ความเมตตากรุณาต่อบุคคลทั่วไป และความขยันหมั่นเพียร
ในการฝึกฝนด้านศิลปะ อาจเป็นเพราะว่าผู้บังคับบัญชาเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ มี

ความรู้ความสามารถทั้งทางปฏิบัติและทฤษฎีเพียงพอในการทำงาน เนื่องจากได้รับการถ่ายทอดความรู้จากครู อาจารย์ที่มีความเมตตาและถ่ายทอดวิชาให้อย่างจริงจัง โดยให้จดจำฝึกหัดปฏิบัติงานซ้ำของ ดังนั้นบัณฑิตจึงมีความเชื่อมั่นในตนเอง ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้รับตามความสามารถของแต่ละบุคคล และมีความเมตตากรุณาต่อศิษย์และบุคคลทั่วไป (ขึ้น ศิลปบรรเลง. 2521 : 27) ในการถ่ายทอดความรู้และการบริการทางวิชาการ บัณฑิตจึงถ่ายทอดความรู้แก่ผู้รับการถ่ายทอดโดยไม่ปิดบังอำพราง ทั้งนี้เพื่อเป็นการอนุรักษ์ศิลปะให้คงอยู่ตามแบบแผนเดิมแก่เยาวชนของชาติต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของผู้บังคับบัญชาที่แสดงความคิดเห็นจากเหตุผลประกอบเพิ่มเติมว่าบัณฑิตมีความขยันหมั่นเพียรในการฝึกทักษะด้านศิลปะหนักแน่นอดทนในการถ่ายทอดความรู้แก่บุคคลทั่วไปและนำวิทยาการใหม่ ๆ มาปรับปรุงการปฏิบัติงานของตน

ด้านความเป็นศิลปิน ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านความเป็นศิลปินโดยส่วนรวมในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีความเชี่ยวชาญในศิลปะสาขาต่าง ๆ จนเป็นที่ยอมรับประจักษ์ชัดแก่บุคคลในวงการ สามารถประดิษฐ์ผลงานทางศิลปะขึ้นใหม่ และได้เผยแพร่ถ่ายทอดแก่บุคคลอื่นอย่างแพร่หลาย ให้บริการแก่สังคมและประเพณีที่ดีเป็นแบบอย่างแก่บุคคลทั่วไป เนื่องจากบัณฑิตได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะจากครู อาจารย์ และผู้เชี่ยวชาญที่มีความชำนาญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชาชีพ ซึ่งบัณฑิตสามารถศึกษาและฝึกฝนทักษะในศิลปะตามแบบแผนเดิมโดยเฉพาะท่วงที ลีลา การบรรเลง และขับร้องเพลงที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากปรมาจารย์ด้านศิลปะที่ถ่ายทอดมาสู่ครู อาจารย์ กอปรกับบัณฑิตมีประสบการณ์ในการแสดงซึ่งวิทยาลัยนาฏศิลป์จัดการแสดงเพื่อสนองนโยบายของกรมศิลปากรหรือการแสดงร่วมกับกองการสังคีต ซึ่งส่วนใหญ่จะประดิษฐ์ทำรำ ทำนอง จากผู้เชี่ยวชาญและฝึกซ้อมโดยผู้เชี่ยวชาญ หรือครูอาจารย์ที่มีความชำนาญทางศิลปะ ดังนั้นบัณฑิตจึงได้รับความรู้ด้านศิลปะจากเนื้อหาวิชาในหลักสูตรและการแสดง จากประสบการณ์ดังกล่าวทำให้บัณฑิตได้ซึมซับความรู้ความชำนาญด้านศิลปะ และได้รับการจันทำรำฝึกหัดทักษะการบรรเลง

และขับร้องจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ชำนาญ ตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาในระดับนาฏศิลป์ชั้นต้นปีที่ 1 จนถึงระดับปริญญาตรี รวมเป็นเวลา 10 ปี ดังนั้นบัณฑิตจึงควรมีความสามารถ เชี่ยวชาญ ด้านศิลปะเฉพาะสาขาอย่างลึกซึ้ง เนื่องจากการฝึกฝนทักษะอย่างต่อเนื่อง และ สม่่าเสมอจนซึมซับรับไปปฏิบัติได้โดยอัตโนมัติ สามารถคิดประดิษฐ์ผลงานด้านศิลปะแก่สังคม โดยนำหลักวิชามาประยุกต์ใช้โดยไม่เสียแบบแผนเดิม สามารถจัดการแสดงให้สอดคล้องตาม ความต้องการของสังคม มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ มีมนุษยสัมพันธ์ ที่ดีสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข เสียสละในการให้บริการความรู้และมี ความกตัญญูทักท้วงต่อครู อาจารย์ทางศิลปะ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่แสดงความคิดเห็นจากเหตุผลประกอบเพิ่มเติมว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีความสามารถ ในการรักษาศิลปะตามแบบแผนเดิม ความสามารถในการรำ ร่ายรำ หรือเต้น หรือบรรเลงและ ขับร้อง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ยอมรับในการนำส่วนดีของบุคคลอื่น มาใช้ในการปฏิบัติงาน และความสามารถในการประดิษฐ์ผลงานด้านศิลปะเพื่อนำมาปรับปรุง การปฏิบัติงาน

อาจารย์เห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้าน ความเป็นศิลปินโดยส่วนรวมในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์เห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัย นาฏศิลป์ได้รับการถ่ายทอดและฝึกฝนทักษะด้านศิลปะจากครู อาจารย์ที่มีความชำนาญในการ ถ่ายทอด และมีความเชี่ยวชาญในศิลปะแต่ละสาขา แต่เนื่องจากการฝึกหัดทักษะวิชาชีพ ศิลปะจำเป็นต้องฝึกฝนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ แต่ในระบบการเรียนการสอนวิชาศิลปะ ในวิทยาลัยนาฏศิลป์ใช้ระบบหน่วยกิตซึ่งเป็นระบบที่เรียนและวัดผลในแต่ละรายวิชาแล้วไป ศึกษาวิชาอื่นต่อไป โอกาสที่จะกลับมาทบทวนรายวิชาเดิมโดยฝึกทักษะซ้ำบ่อยครั้งนั้น ไม่อาจกระทำได้นอกจากเวลาในการสอนไม่เอื้อ กอปรกับการเรียนการสอนวิชาชีพศิลปะ ไม่มีการบันทึกที่เป็นหลักเข้าใจตรงกันได้ จึงทำให้เกิดการลืมและคลาดเคลื่อนไปจาก แบบแผนเดิม แต่อย่างไรก็ตามอาจารย์เห็นว่าบัณฑิตมีความกตัญญูทักท้วงต่อครู อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาชีพศิลปะในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์เห็นว่าการ

ถ่ายทอดวิชาชั้นศิลปะจำเป็นต้องได้รับการถ่ายทอด แนะนำจากครู เนื่องจากเป็นวิชาชั้นที่รักษาไว้ในตัวคนเท่านั้น และสืบทอดมาสู่บุคคลอื่นโดยการจำและสังเกตจากครูที่เป็นแม่แบบ กล่าวได้ว่า เทพเจ้าผู้ให้กำเนิดศิลปะหรือครูผู้ถ่ายทอดศิลปะมีความสำคัญเป็นผู้มีพระคุณอย่างสูงต่อศิลปิน แม้แต่การเลียนแบบหรือลักจำมาก็ต้องเคารพครูผู้ให้กำเนิดหรือประดิษฐ์สิ่งนั้น ด้วยเหตุที่วิชาชั้นศิลปะเป็นวิชาชั้นที่มีครู ดังนั้นบัณฑิตผู้ได้รับการถ่ายทอดจะต้องมีความเคารพ กตัญญูต่อครูทั้งที่เป็นเทพเจ้า ประมาจารย์ทางศิลปะ ครู อาจารย์ที่ล่วงลับไปแล้วและยังมีชีวิตอยู่ ซึ่งเป็นประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาโดยจัดทำพิธีไหว้ครูทางศิลปะทุกปี จุดประสงค์นอกจากจะเป็นการแสดงความกตัญญูทวดเทที่ต่อเทพเจ้าผู้ให้กำเนิดศิลปะ ครู อาจารย์ทั้งที่ล่วงลับไปแล้วและยังมีชีวิตอยู่ ยังเป็นการแสดงความเคารพยึดมั่นในครู อุทิศส่วนกุศลให้กับครู และเป็นการขอร้องโทษจากครูผู้สอนหากสิ่งใดที่ได้กระทำล่วงเกินครู อาจารย์โดยไม่เจตนา หรือกระทำการใด ๆ ที่เป็นการผิดครู ดังนั้นศิลปินทุกคนจะต้องเข้าร่วมแสดงความกตัญญูทวดเทที่ต่อครูทุกปี กล่าวได้ว่าเป็นวินัยของศิลปินที่จะต้องกระทำและมีความสำคัญยิ่ง นอกจากนี้ศิลปินยังมีความเชื่อว่าถ้ายังไม่เข้าร่วมพิธีไหว้ครู หรือครอบครูเสียก่อนแล้ว ครู อาจารย์ทางศิลปะจะไม่กล้าถ่ายทอดความรู้ลาขานาฏศิลป์หรือถ่ายทอดเพลงหน้าพาทย์ขึ้นสูงให้แก่ผู้เรียน เพราะถือว่าทำร้ายหรือเพลงหน้าพาทย์เป็นเพลงศักดิ์สิทธิ์ ถ้าไม่มีการไหว้ครูก่อนการถ่ายทอดอาจเป็นผลร้ายแก่ผู้สอนและแก่ตัวศิษย์ด้วยการเกิดอุบัติเหตุขึ้น เรียกว่า "แรงครู" (อาภรณ์ มนตรีศาสตร์ และจาทรงค์ มนตรีศาสตร์. 2525 : 55)

บัณฑิตเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชั้นที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นศิลปินโดยส่วนรวมในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าบัณฑิตไม่ได้รับการฝึกฝนเพื่อให้มีความชำนาญไปสู่ความเป็นศิลปินโดยเฉพาะ เนื่องจากหลักสูตรวิทยาลัยนาฏศิลป์ในแต่ละชั้นมีรายวิชามากเกินไปไม่สอดคล้องกับเวลาเรียน ครูจึงมุ่งที่จะถ่ายทอดความรู้ให้ครบตามเนื้อหาวิชาในหลักสูตรเท่านั้น ส่วนลีลาท่าร่าที่อ่อนช้อย งดงาม ความชำนาญในการบรรเลงและขับร้อง ผู้รับการถ่ายทอดจะต้องฝึกทักษะด้วยตนเอง แต่อย่างไร

ก็ตามการฝึกความชำนาญในวิชาชีพศิลปะจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องได้รับการถ่ายทอด และ
 แนะนำจากครูโดยตรงในลักษณะตัวต่อตัว และต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกอย่างต่อเนื่อง
 และสม่ำเสมอ ผู้รับการถ่ายทอดจึงจะมีความชำนาญในศิลปะสาขานั้น ๆ ได้ กอปรกับ
 วิทยาลัยนาฏศิลป์มีการเผยแพร่ศิลปะบ่อยครั้ง และต้องฝึกซ้อมในเวลาเรียนวิชาศิลปะ
 ดังนั้นนักศึกษาซึ่งมีส่วนร่วมในการแสดงจะต้องขาดเรียนในวิชานั้น ๆ จึงทำให้ไม่ได้รับ
 การถ่ายทอด และฝึกฝนทักษะจากผู้สอนโดยตรงในการฝึกความเชี่ยวชาญในด้านศิลปะ
 นอกจากจะต้องได้รับการถ่ายทอดจากครุผู้มีความเชี่ยวชาญอย่างใกล้ชิดแล้ว ผู้รับการ
 ถ่ายทอดจะต้องฝึกฝนด้วยความขยันหมั่นเพียรและใช้ความอดทนสูง จึงจะมีความเชี่ยวชาญ
 สามารถประดิษฐ์ผลงานด้านศิลปะให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นได้ แต่เนื่องจากมีข้อจำกัด
 ในเรื่องของเวลาดังกล่าว จึงทำให้บัณฑิตมีคุณลักษณะด้านความเป็นศิลปะในระดับมาก
 เท่านั้น อย่างไรก็ตามบัณฑิตยังเห็นว่าบัณฑิตมีความซื่อตรงต่อวิชาชีพด้านศิลปะ ความ
 รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของตน และความกตัญญูต่อกครู อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์
 ประสาทวิชาศิลปะในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าบัณฑิตเห็นว่าศิลปินที่ดีจะต้องมี
 ความซื่อตรงต่อวิชาชีพศิลปะ รักเกียรติ ไม่นำศิลปะไปใช้ในทางที่ผิดจนกลายเป็นอาจารย์
 หรือลดค่าของศิลปะเพื่อเห็นแก่เงินจ้างรางวัล หรือนำศิลปะไปประยุกต์จนผิดแบบแผน ซึ่ง
 อาจทำให้ศิลปะเสื่อมลงไปที่สุดในส่วนนี้เป็นความรับผิดชอบของศิลปินโดยตรงที่จะต้อง
 อนุรักษ์ผดุงไว้ซึ่งศิลปะสาขานั้น ๆ ไว้ ฝึกฝนทักษะจนมีความเชี่ยวชาญ สามารถพัฒนา
 ประดิษฐ์ผลงานเพื่อบริการทางวิชาการแก่สังคมได้ นอกจากนี้ศิลปินทุกคนจะต้องมีความ
 กตัญญูต่อกครู อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาศิลปะ โดยจะต้องเข้าร่วมแสดง
 ความกตัญญูครูทางศิลปะในพิธีไหว้ครูทุกปี เพื่อบูชาเทพเจ้าผู้ให้กำเนิดวิชาศิลปะ ครู
 อาจารย์ที่ล่วงลับไปแล้วและยังมีชีวิตอยู่ กล่าวได้ว่า เป็นวินัยของศิลปินทุกคนที่จะต้อง
 ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมา เพราะถือว่าครูเป็นผู้มีพระคุณรองจากบิดามารดาที่ให้ความรู้
 อบรม สั่งสอนตลอดมา

ผู้บังคับบัญชาเห็นว่านักศึกษาลัทธิศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริง ด้านความเป็นศิลปินโดยส่วนรวมในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บังคับบัญชาเห็นว่า นักศึกษาลัทธิศิลป์มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ในการเผยแพร่ศิลปะใน ขณะที่ศึกษาในวิทยาลัยนาฏศิลป์ ดังนั้นเมื่อปฏิบัติงาน นักศึกษามีความสามารถและเชี่ยวชาญ ในสาขาวิชาชีพที่ศึกษา โดยเฉพาะการแสดงโขน ละคร ผู้ปฏิบัติจะต้องทำให้ถูกต้อง ตามแบบแผน และตีบทตามความหมายของเพลง ผู้บรรเลงและขับร้องจะต้องบรรเลง และขับร้องให้ถูกต้อง แม่นยำ ต้องรู้ที่ท่าของผู้แสดงเพื่อจะบรรจുകำร้องให้เหมาะสมกับ ท่ารำ (มนตรี ตราโมท. 2530 : 154) แต่นักศึกษาไม่มีความเป็นเอกภาพในท่ารำ ก่อให้เกิดความขัดแย้งในการปฏิบัติงาน แม้ว่านักศึกษาลัทธิศิลป์จะสำเร็จการศึกษามาจากสถาบัน เดียวกัน แต่เนื่องจากนักศึกษามีความยึดมั่นในความรู้ที่ครูถ่ายทอดให้ จึงยึดมั่นในครู เขา ครู เรา เมื่อปฏิบัติงานต่างก็ยึดและถ่ายทอดความรู้ที่ตนได้รับการถ่ายทอดมาจากครูของตน กอปรกับวิชาชีพศิลปะไม่มีตำราที่จะบันทึกเข้าใจตรงกันได้ ดังนั้นจึงก่อให้เกิดปัญหาใน การปฏิบัติงาน นอกจากนี้ นักศึกษายังขาดความริเริ่มสร้างสรรค์ เพราะเกรงว่าจะเป็นการผิดครู ดังนั้นนักศึกษาก็ไม่สามารถสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะ ส่วนใหญ่จะปฏิบัติตามหน้าที่ ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ด้วยเหตุนี้ผู้บังคับบัญชาจึงเห็นว่านักศึกษามีคุณลักษณะทางวิชาชีพ ด้านความเป็นศิลปินในระดับมาก แต่ไม่มากที่สุด เพราะศิลปินที่ดีจะต้องมีความเชี่ยวชาญ สามารถสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะจนเป็นที่ยอมรับของสังคมได้ แต่อย่างไรก็ตาม ผู้บังคับบัญชาเห็นว่านักศึกษามีความสามารถในการรำรำ หรือเต้น หรือบรรเลงและขับร้อง ความสามารถในการจัดการแสดง ความซื่อตรงต่อวิชาชีพด้านศิลปะ ความรับผิดชอบใน การปฏิบัติหน้าที่ของตน ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และความ กตัญญูต่อกับครูอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาชั้นศิลปะในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะ ว่าผู้บังคับบัญชาเห็นว่านักศึกษามีความชำนาญในสาขาวิชาชีพด้านศิลปะ สามารถเผยแพร่ได้ ถูกต้องตามแบบแผน สอนนโยบายของผู้บริหารได้ และสามารถปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น อย่างมีความสุข นอกจากนี้ นักศึกษายังมีความกตัญญูต่อกับครู อาจารย์ด้านศิลปะ แม้แต่

ก่อนการแสดงแต่ละครั้งก็ต้องไหว้ครู กล่าวได้ว่าเป็นประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติต่อกันมา ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของผู้บังคับบัญชาที่แสดงความคิดเห็นจากเหตุผลประกอบเพิ่มเติมว่า นักศึกษามีความกตัญญูต่องาน อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาชั้นศิลปะ สามารถประดิษฐ์ผลงานด้านศิลปะ เพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงาน สามารถร่ายรำ หรือเต้น หรือบรรเลงและขับร้อง และมีความตรงต่อเวลาในการปฏิบัติงาน

จากผลการเปรียบเทียบทัศนะของอาจารย์ นักศึกษา และผู้บังคับบัญชากับเกณฑ์ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพรวม 2 ด้าน คือ ด้านความเป็นครูและด้านความเป็นศิลปิน ผู้วิจัยได้อภิปรายผลโดยรวม 2 ด้าน และรายด้าน ดังต่อไปนี้

1. การที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าบัณฑิตควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านความเป็นครู และความเป็นศิลปินแต่ละด้านและรวม 2 ด้านในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าศิลปะและวัฒนธรรมไทยมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอนุรักษ์ โดยการถ่ายทอดหรือเผยแพร่แก่ชนรุ่นหลัง เพราะเป็นส่วนหนึ่งที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ เน้นถึงการอนุรักษ์และสืบทอดศิลปะ และวัฒนธรรมแก่เยาวชนของชาติ นักศึกษาวិทยาลัยนาฏศิลป์เป็นผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดศิลปะจากผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะที่มีความเลื่อมใสเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป และได้รับการฝึกหัดโดยตรงจากแม่แบบที่ดี ดังนั้นบัณฑิตจึงควรเป็นผู้ที่มีความสามารถอดเยี่ยมในการอนุรักษ์ และเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมไทย ด้วยความเชี่ยวชาญและสามารถถ่ายทอดศิลปะอย่างถูกต้องตามแบบแผนเป็นศิลปินครูที่มีความเชี่ยวชาญในระดับมากที่สุด ส่วนอาจารย์ นักศึกษา และผู้บังคับบัญชาเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้าน ความเป็นครูและความเป็นศิลปินแต่ละด้านและรวม 2 ด้านในระดับมาก ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ ทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์เห็นว่ามิจำจายบางประการ เช่น การจัด การแสดงที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ไม่ได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้บริหารการแสดงและสร้างสรรค์ ผลงานด้านศิลปะ หรือมีกิจกรรมที่เสริมสร้างประสบการณ์ด้านการจัดการแสดงให้แก่ผู้เรียน ซึ่งประสบการณ์ดังกล่าวมีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการปฏิบัติงานด้านศิลปะของบัณฑิต (สวัสดี

ปิยะกานต์. 2534 : สัมภาษณ์) กอรั๊ปกับบัณฑิตไม่ได้ฝึกฝนทักษะอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เนื่องจากการเรียนการสอนวิชาชีพละเอียดไม่มีตำราประกอบการสอนหรือไม่มีตำราที่บันทึกช่วยความจำที่เป็นหลักและสามารถเข้าใจตรงกันได้ จึงทำให้นักศึกษากเกิดการลืมเลือนและสามารถอนุรักษ์ไว้ได้เพียงบางส่วน (ปราณี สัมภาษณ์. 2534 : สัมภาษณ์)

บัณฑิตเห็นว่าอุปสรรคที่สำคัญและมีผลกระทบต่อการถ่ายทอดและเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติคือ อิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตก ซึ่งเข้ามามีบทบาทต่อการดำรงชีวิตของคนไทย และรวมถึงการเข้ามามีบทบาทต่อการศึกษาวิชาชีพนานาชาติ ดุริยางค์ คีตกศิลป์ ไทยหรือสากล มีส่วนทำให้เยาวชนของชาติละเลยและขาดความสนใจต่อศิลปะและวัฒนธรรมไทย (ขนาด โสภณ. 2531 : 2) ดังนั้นการเผยแพร่จึงจำเป็นต้องจัดแสดงให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมโดยประยุกต์จากหลักวิชาที่เป็นแบบแผนเดิม เพื่อโน้มน้าวจิตใจให้เยาวชนสนใจ มองเห็นคุณค่าและให้ศิลปะเป็นเครื่องประเทืองอารมณ์แก่สังคมอย่างแท้จริง (จิราพร ธวัชวิเชียร. 2531 : 231) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ศิลปะบางส่วนที่ไม่เป็นที่นิยมของสังคมไม่มีโอกาสได้เผยแพร่ ทำให้เกิดการลืมเลือนในรูปแบบการแสดง ตลอดจนลืลาทำร้าย ท่วงทำนองและวิธีการขับร้องอันเป็นมาตรฐานตามแบบแผนเดิมได้ทั้งหมด

ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านความเป็นครูและความเป็นศิลปินโดยรวม 2 ด้านในระดับมาก เพราะว่าการถ่ายทอดวิชาชีพละเอียดจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาที่ต่อเนื่องและสม่ำเสมอ แต่เนื่องจากระบบการเรียนการสอนในระบบหน่วยกิตไม่เอื้ออำนวยในเรื่องของเวลาในการฝึกหัดให้เพียงพอต่อการฝึกทักษะด้านศิลปะ เนื่องจากครูจะต้องสอนหลายวิชาในด้านศิลปะ ซึ่งเป็นหลักสูตรในลักษณะบูรณาการ ส่วนผู้เรียนจะต้องใช้เวลาในการฝึกทักษะนอกเวลาเรียนจึงจะสามารถฝึกหัดให้เกิดความชำนาญได้ กอรั๊ปกับในแต่ละห้องมีจำนวนนักเรียนมากเกินไป ครูจึงไม่สามารถดูแลนักเรียนให้ทั่วถึงได้ และไม่อาจจะถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนได้ตัวต่อตัว เนื่องจากข้อจำกัดของเวลาดังกล่าว

2. เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบด้านความเป็นครู พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านความเป็นครูในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ที่จะเป็นผู้สอนที่มีคุณภาพจริง ๆ เป็นแม่แบบที่ดีของผู้เรียนต้องมีมาตรฐานสูง ทั้งในด้านความจำที่แม่นยำ เชี่ยวชาญในการถ่ายทอด ลีลา ท่ารำ การบรรเลงและขับร้องได้ถูกต้อง งดงาม และไพเราะสอดคล้องตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพศิลปะ เพราะวิชานาฏยศาสตร์หรือดุริยางคศาสตร์ เป็นศิลปะที่แตกต่างจากศิลปะอื่น ๆ จะต้องรักษาไว้ได้ในตัวคนเท่านั้น ไม่อาจเก็บไว้ในที่อื่นได้อย่างถาวร (ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช. 2520 : 15) ดังนั้นบัณฑิตซึ่งเป็นผู้ได้รับการถ่ายทอดศิลปะดังกล่าวจะต้องมีความจำดี ปรับปรุงตนเองในการฝึกหัดท่ารำ ท่วงทีลีลา การบรรเลงและขับร้องให้ได้ระดับมาตรฐานและต้องถ่ายทอดวิชาศิลปะอย่างไม่ปิดบังอำพราง มีความจริงใจและตั้งใจจริงในการถ่ายทอดวิชาให้ศิษย์ด้วยความอดทน (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2532 : 58) สามารถถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยการคำนึงถึงความสามารถของผู้รับแล้วถ่ายทอดให้สอดคล้องตามเอกัตถภาพของผู้รับการถ่ายทอดอย่างไม่มีผิดพลาดวิชา และทุ่มเทกำลังกายกำลังใจในการถ่ายทอดเมื่อเห็นว่าผู้รับการถ่ายทอดสามารถปฏิบัติได้ นอกจากนี้ยังต้องมีความซื่อตรงต่อวิชาชีพครู และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ เป็นแม่พิมพ์ทางศิลปะ (ประทีป พวงสำลี. 2512 : 10) ด้วยเหตุนี้ผู้เชี่ยวชาญจึงเห็นว่าบัณฑิตควรมีคุณลักษณะด้านความเป็นครูในระดับมากที่สุด เพราะจะต้องเป็นแม่แบบที่ดีทางศิลปะอันมีค่าให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ และจะต้องมีความอดทนสูงในการฝึกฝนทักษะอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และจะต้องมีความอดทนสูงในการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะเพื่ออนุรักษ์และสืบทอดให้แก่ชนรุ่นหลังต่อไป ส่วนอาจารย์ บัณฑิต และผู้บังคับบัญชาเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นครูในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์เห็นว่าการถ่ายทอดวิชาชีพศิลปะผู้รับการถ่ายทอดจะต้องจำและเลียนแบบครูผู้ถ่ายทอดยึดครูเป็นแม่แบบเป็นสำคัญ ดังนั้นการถ่ายทอดวิชาศิลปะนั้นจำเป็นต้องอาศัยความจำและพรสวรรค์ ผู้ที่มีความจำ

ดีและมีพรสวรรค์จะสามารถรับการถ่ายทอดได้ดีกว่าผู้ที่ไม่มีพรสวรรค์ (สุนทรี เอกพนธ์ และคนอื่น ๆ. 2521 : 82) ในการจัดประสบการณ์ด้านการแสดงให้แก่นักศึกษา วิทยาลัยนาฏศิลป์จะคัดเลือกนักศึกษาที่มีความสามารถในการจำและเลียนแบบผู้ถ่ายทอดได้ดี นอกจากนี้จะต้องมีท่วงท่า ลีลาในการรำ บรรเลง และขับร้องที่งดงาม และไพเราะตามที่คณะของผู้เชี่ยวชาญหรือครูผู้ถ่ายทอด ดังนั้นผู้ที่ไม่มีพรสวรรค์ก็จะได้รับการคัดเลือกไปฝึกซ้อมและแสดงในการเผยแพร่ศิลปะบ่อยครั้ง ส่วนผู้ที่ไม่ได้รับการคัดเลือกก็จะมีประสบการณ์ด้านการแสดง ก่อรูปกับการถ่ายทอดวิชาขึ้นศิลปะจะต้องคำนึงถึงเอกลักษณ์ของผู้รับการถ่ายทอด ดังนั้นผู้รับการถ่ายทอดจะได้รับการถ่ายทอดลีลาท่ารำ ทำนองเพลงและเทคนิคการขับร้องที่แตกต่างกัน และมีโอกาสฝึกหัดท่ารำจากผู้เชี่ยวชาญในลักษณะแบบตัวต่อตัว ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่ยังด้อยโอกาส นอกจากนี้ศึกษายังได้รับประสบการณ์ในการถ่ายทอดวิชาขึ้นศิลปะไม่เพียงพอ เนื่องจากนักศึกษาได้ออกฝึกสอนในสถาบันการศึกษาเพียง 10 สัปดาห์เท่านั้น ด้วยระยะเวลาดังกล่าวจึงไม่เอื้อต่อการสร้างเสริมประสบการณ์ให้กับนักศึกษานอที่จะทำให้มีคุณลักษณะด้านความเป็นครูในระดับมากที่สุด

นักคิดเห็นว่าการถ่ายทอดวิชาขึ้นศิลปะมีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องคำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียนและการปูพื้นฐานเป็นสำคัญ เนื่องจากผู้ได้รับการถ่ายทอดมีความพร้อมและพื้นฐานด้านศิลปะที่แตกต่างกัน ดังนั้นครูต้องสามารถนำหลักการถ่ายทอดวิชาศิลปะมาปูพื้นฐานให้ผู้รับการถ่ายทอดมีความสามารถเท่าเทียมกัน รู้หลักการฝึกหัดเบื้องต้นและสามารถปฏิบัติได้แล้วจึงถ่ายทอดรายวิชาต่อไป ก่อรูปกับระยะเวลาการสอนวิชาศิลปะในระบบหน่วยกิตในแต่ละครั้งมีระยะเวลาสั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาซึ่งต้องใช้ระยะเวลาที่ต่อเนื่องกันจึงจะเพียงพอในการฝึกทักษะด้านศิลปะ และระบบการเรียนการสอนดังกล่าวเมื่อสอนรายวิชาใดแล้วก็จะสอบผ่านเลยไปแล้วสอนรายวิชาอื่น ๆ ต่อไป ดังนั้นโอกาสที่ผู้ถ่ายทอดจะทบทวนความรู้ให้ผู้รับการถ่ายทอดมีน้อยครั้ง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าระบบการเรียนการสอนดังกล่าวไม่สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนการสอนและการฝึกหัดวิชาขึ้นศิลปะ ซึ่งจำเป็นต้องฝึกทักษะอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จึงเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้บัณฑิตไม่

สามารถถ่ายทอดและสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวบัณฑิตจึงเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นครูในระดับมาก แต่ไม่มากที่สุดตามเกณฑ์ที่คณะของผู้เชี่ยวชาญ

ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าการเรียนการสอนวิชาชีพจะเป็นไปในรูปแบบบูรณาการที่มีเนื้อหารายวิชาที่หลากหลายในหลักสูตร เช่น วิชานาฏศิลป์ ดุริยางค์ หรือคีตศิลป์ ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติได้ แต่บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีความสามารถเฉพาะบางรายวิชา เช่น วิชาเอกและวิชาโทที่ได้ศึกษาจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ ส่วนรายวิชาอื่น ๆ ที่มิได้ศึกษาก็ไม่สามารถสอนได้แม้จะนำเครื่องช่วยสอน เช่น วิดีทัศน์มาใช้ประกอบการสอนก็ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้อย่างมีประสิทธิภาพได้ เนื่องจากการถ่ายทอดวิชาชีพสาขานาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตศิลป์ไทยหรือสากลไม่มีสิ่งใดแทนครุที่ถนัดในลีลาและความสวยงาม การใช้สื่อเป็นเพียงภาพประกอบคำบรรยาย ซึ่งไม่อาจแสดงต่อเนื่องกันถึงการเคลื่อนไหวได้ทุกขั้นตอน (บังอร พุ่มสะอาด และคนอื่น ๆ. 2527 : 78) และไม่สามารถเป็นตัวแทนครูในการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะได้ การเรียนดนตรีก็เช่นเดียวกันจำเป็นต้องมีครูหรือผู้แนะนำที่ดี ผู้เรียนจะต้องจดจำและใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติจนชำนาญ (ชื่น ศิลปบรรเลง. 2521 : 27) และการขับร้องจะต้องมีครูถ่ายทอดให้ฝึกทักษะการใช้เสียง รู้จักใช้กลวิธี การสอดแทรกเทคนิคได้ถูกต้องและเหมาะสม (ประคอง ขลานภาพ. 2525 : 111) ด้วยเหตุนี้ผู้บังคับบัญชาจึงเห็นว่าบัณฑิตมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ได้ดีเฉพาะสาขา แต่ในรายวิชาที่มิได้ศึกษาก็ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ด้วยความชำนาญตามเกณฑ์ที่คณะของผู้เชี่ยวชาญได้

3. ด้านความเป็นศิลปิน ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านความเป็นศิลปินในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าบัณฑิตได้รับการถ่ายทอดและฝึกฝนทักษะวิชาชีพศิลปะจากผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นศิลปินแห่งชาติ และครูอาจารย์ ผู้ชำนาญการสอนวิชาชีพศิลปะ กอปรกับมีประสบการณ์ในการแสดงศิลปะและวัฒนธรรมในรูปแบบที่หลากหลาย ดังนั้นบัณฑิตจึงควรมีความเชี่ยวชาญในศิลปะ สามารถ

พัฒนา สร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะจนเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป มีความรักในวิชาชีพ ศิลปินและสามารถบริการทางวิชาการแก่สังคมได้ (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2521 : 21) ส่วนอาจารย์ นันทิต และผู้บังคับบัญชาเห็นว่านันทิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์เห็นว่าการ ถ่ายทอดวิชาศิลปะจำเป็นอย่างยิ่งจะต้องได้รับการถ่ายทอดจากผู้ถ่ายทอดโดยตรง ผู้รับ การถ่ายทอดจะต้องเลียนแบบและจดจำจากครูผู้ถ่ายทอด ดังนั้นผู้รับการถ่ายทอดจะยึดครู ของตนเป็นหลัก จึงทำให้เกิดการยึดถือครูเขา ครูเรา ยึดมั่นในสิ่งที่ครูให้ว่าเป็นสิ่งสูง ถูกต้องและต้องปฏิบัติตามความเชื่อดังกล่าว มีส่วนทำให้นันทิตขาดความริเริ่มสร้างสรรค์ ไม่กล้าคิด ไม่กล้าทำ เพราะเกรงว่าจะเป็นการผิดครู ทำให้ครูของตนไม่พอใจ ขาดความ เชื่อมั่นในตนเองและไม่สนใจในวิชาความรู้ที่ครูอื่น ๆ เป็นผู้ถ่ายทอดให้เพราะยึดมั่นเชื่อมั่น ในตัวครูของตนเป็นสำคัญ จึงทำให้นันทิตไม่สามารถประดิษฐ์ผลงานด้านศิลปะที่หลากหลายได้ ดังนั้นเมื่อไม่มีโอกาสได้นำความรู้ หลักวิชามาใช้ก็ทำให้ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญด้าน ศิลปะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ ด้วยเหตุนี้อาจารย์จึงเห็นว่านันทิตมีคุณลักษณะทางวิชาชีพด้าน ความเป็นศิลปินในระดับมาก เพราะศิลปินที่ดีนั้นจะต้องมีความเป็นเลิศเชี่ยวชาญในศิลปะ สาขาต่าง ๆ อย่างแตกฉาน รู้ลึก รู้รอบ สามารถสร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้ถูกต้องตาม แบบแผน

นันทิตเห็นว่าวิชาศิลปะเป็นวิชาที่มีความละเอียดอ่อนและจะต้องฝึกฝนจนเกิดความ ชำนาญ แล้วนำหลักวิชามาผลิตผลงานทางศิลปะ ซึ่งโอกาสที่จะได้รับการยกย่องและยอมรับ ว่าเป็นความเป็นเลิศในสาขาวิชานั้น ๆ มีจำนวนน้อย เนื่องจากมีองค์ประกอบหลายประการ เช่น ความจำ นรสวรรค์ และการสั่งสมประสบการณ์ และความขยันหมั่นเพียรในการฝึก ทักษะเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ นันทิตมีความเชี่ยวชาญทางศิลปะได้ แต่องค์ประกอบดังกล่าว มิได้มีอยู่ในนันทิตทุกคน นันทิตส่วนใหญ่จะทำหน้าที่ในการอนุรักษ์ ถ่ายทอด และเผยแพร่ศิลปะ ได้ถูกต้องสมควรแก่กาลและเทศะในการแสดงต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงาน ของตนเท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2532 : 59) กอร์ปกับ

หน่วยงานบางแห่งยังขาดสถานที่ อุปกรณ์ เครื่องดนตรีประกอบการเรียนการสอนและการฝึกทักษะ จึงเป็นอุปสรรคอันหนึ่งที่ทำให้บัณฑิตไม่สามารถสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะได้ด้วยเหตุนี้บัณฑิตจึงเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านความเป็นครูในระดับมาก แต่ไม่มากตามเกณฑ์ทักษะของผู้เชี่ยวชาญ

ผู้บังคับบัญชาเห็นว่าองค์ประกอบหนึ่งที่มีส่วนสำคัญและช่วยให้บัณฑิตมีความเป็นเลิศในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ คือ พรสวรรค์ บัณฑิตที่มีพรสวรรค์ด้านศิลปะจะสามารถเก็บเกี่ยวประสบการณ์ ความจำด้านศิลปะได้มากกว่าคนที่ไม่มีพรสวรรค์ โดยเฉพาะหน่วยก้าน รูปร่าง หน้าตา และอาศัยธรรมชาติของแต่ละคน (ท้วม ประสิทธิ์กุล. 2525 : 40) ซึ่งเป็นอุปกรณ์สำคัญที่ใช้ในการร้อง นั่นคือ เสียงซึ่งเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนและปราศจากรูปร่างตัวตน การบังคับเสียงให้ไพเราะอ่อนหวานด้วยการใช้อำนาจจิตบังคับ ควบคุมให้ดำเนินไปตามที่ตนต้องการ (ประคอง ชลนภาพ. 2525 : 109) นอกจากนี้ผู้ฝึกหัดต้องมีความสามารถในการฝึกทักษะ ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวมีส่วนสำคัญยิ่งในการเอื้อให้บัณฑิตสู่ความเป็นเลิศ แต่คุณสมบัติดังกล่าวจะมีครบถ้วนในตัวคนคนเดียวกันย่อมเป็นไปได้ยาก ด้วยเหตุนี้ผู้บังคับบัญชาจึงเห็นว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะด้านความเป็นศิลปินในระดับมากเท่านั้น

4. ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ บัณฑิต และผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตเฉพาะสาขามีทักษะต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์เฉพาะสาขานั้น ๆ โดยจำแนกออกเป็น 3 สาขาวิชาชีพ ดังนี้

4.1 สาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากล ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าบัณฑิตสาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากลควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาโดยส่วนรวมในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า บัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ได้รับการฝึกทักษะและประสบการณ์ในการแสดงควบคู่กันกับการเรียนวิชาชีพศิลปะอย่างเข้มงวดกวดขัน ดังนั้นบัณฑิตจะได้รับความรู้ทางวิชาการ ทฤษฎีศิลป์ และมีความชำนาญในศิลปะ มีความสามารถเฉพาะตนในทางวิชาชีพ รู้เทคนิคการแสดง การประพันธ์บทละคร และการคัดเลือกตัวผู้แสดง (อาภรณ์ มนตรีศาสตร์ และจตุรงค์ มนตรีศาสตร์. 2525 : 254) โดยเฉพาะการคัดเลือกตัวผู้แสดงนั้นมีความ

สำคัญต่อผลการแสดงเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากตัวละครแต่ละตัวมีบุคลิกที่แตกต่างกัน ดังนั้น นักทิตตควรจะมีความรู้เกี่ยวกับลักษณะ บทบาทของตัวละครเป็นอย่างดี สามารถคัดเลือก ผู้แสดงให้เหมาะสมกับตัวละครโดยพิจารณาตั้งแต่รูปร่าง หน้าตา เช่น ผู้ที่จะฝึกเป็นตัวละคร พระ เลืออกจากผู้ที่มีใบหน้าที่รูปไข่ จมูกโด่ง ตากลมโต คอระหง มืออ่อน รูปร่างโปร่ง ละคร นางเลือกจากผู้ที่มีใบหน้าที่รูปไข่หรือกลม หน้าผากไม่กว้างมากนัก มืออ่อน แขนอ่อน รูปร่าง ท้วม ทำทางเข้มซอญนุ่มนวล ยักซ์เลือกจากผู้ที่มีคอระหง ใบหน้าไม่จำเป็นต้องงาม รูปร่าง โปร่งสูงใหญ่ ช่วงลำตัวแขนขาได้สัดส่วน และถึงเลือกจากผู้ที่มีคอสั้น รูปร่างลำสันทะมัด ทะแมง ไม่สูงนัก มีลักษณะว่องไว เป็นต้น นอกจากนี้ยังต้องกำหนดท่าทางของผู้แสดงให้ ถูกต้องตามบทละคร ถูกต้องตามหลักวิชานาฏศิลป์ไทยและนาฏยศัพท์ เพื่อให้สามารถสื่อ ความหมายให้ผู้ชมเข้าใจ ในการกำหนดทำนั้ นักทิตตควรมีความรู้ที่แตกฉานสามารถกำหนดท่า ตามเอกลักษณ์ของผู้รับการถ่ายทอด แต่ไม่ผิดความหมายของการตีบทตามบทละคร ทั้งนี้ เนื่องจากผู้รับการถ่ายทอดมีความสามารถที่แตกต่างกัน ดังนั้นลีลาท่าร่าจะต้องกำหนดให้ สอดคล้องกับผู้แสดงด้วย และการจับท่าร่ามีส่วนสำคัญมากที่ผู้ถ่ายทอดจะจับท่าร่าให้ผู้รับ การถ่ายทอดมีลีลาอ่อนช้อยสวยงาม ผู้แสดงที่ได้รับการฝึกและจับท่าร่าที่ถูกหลักวิชา ก็จะมี ลีลาสวยงามอ่อนช้อย งดงาม (เอภรณ์ มนตรีศาสตร์ และจตุรงค์ มนตรีศาสตร์. 2525 : 57) นอกจากนี้ นักทิตตควรมีความสามารถในการนำหลักระเบียบประเพณีการ เข้าออกของตัวละคร หลักวิชาการผ่อนร่า และแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในการแสดงได้ เนื่องจากประเพณีการเข้าออกของตัวละครเป็นขนบบัญญัติแต่โบราณที่เป็นเอกลักษณ์พิเศษ ของการแสดงแต่ละประเภทที่ผู้แสดงจะต้องยึดถือปฏิบัติ นักทิตตควรมีความเชี่ยวชาญในการ จัดการแสดงจึงจะสามารถบริหารจัดการการแสดงได้ถูกต้องตามแบบแผนและสามารถแก้ไข ปัญหาเฉพาะหน้าในการแสดงได้โดยไม่ทำให้เสียเนื้อเรื่องและผิดหลักการแสดง

อาจารย์เห็นว่านักทิตตสาขานาฏศิลป์ไทยหรือสาขาลมโหรีมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะ สาขาที่ได้ปฏิบัติจริงโดยส่วนรวมในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์เห็นว่านักทิตตสาขา นาฏศิลป์ไทยหรือสาขาลม ได้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะนาฏศิลป์และ

ดุริยางค์ สถาปัตย์เทคโนโลยีราชมงคล จะต้องมีความสามารถเฉพาะสาขานาฏศิลป์อย่างลึกซึ้ง สามารถบริหารงานด้านการจัดการแสดงได้ดี และมีความสามารถในการถ่ายทอดวิชานาฏศิลป์จนผู้รับเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้ แต่เนื่องจากบัณฑิตยังไม่มีประสบการณ์ในการจัดการแสดงด้วยตนเอง ดังนั้นบัณฑิตจึงไม่มีความรู้เกี่ยวกับประเพณีการเข้าออกของตัวละคร และบริหารการแสดงได้ ดังนั้นอาจารย์จึงเห็นว่าบัณฑิตยังมีคุณลักษณะเฉพาะวิชาชีพในระดับไม่มากที่สอดคล้องตามเกณฑ์ทักษะของผู้เชี่ยวชาญ

บัณฑิตเห็นว่าสาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากล มีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาที่ได้ปฏิบัติจริงโดยส่วนรวมในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าบัณฑิตเห็นว่าบัณฑิตได้รับการปลูกฝังด้านคุณธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ โดยเฉพาะการฝึกทักษะทางวิชาชีพที่เข้มข้น และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพได้จริง แต่เนื่องจากบัณฑิตไม่มีประสบการณ์ในการจับท่ารำและไม่ได้เรียนทฤษฎีการจับท่ารำเพื่อแก้ไท่ารำหรือเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีท่ารำที่อ่อนช้อยงดงามตามแบบนาฏศิลป์ไทย ดังนั้นเมื่อบัณฑิตไปปฏิบัติงานจึงไม่มีทักษะในการจับท่ารำให้แก่ศิษย์ กอปรกับบัณฑิตยังมีความสามารถในการออกแบบท่ารำและการแต่งกายของผู้แสดงไม่เพียงพอเนื่องจากผู้ที่ออกแบบท่ารำและการแต่งกายของตัวละครให้สอดคล้องตามเนื้อเรื่องได้ ต้องมีความรู้และประสบการณ์ด้านการแสดงอย่างกว้างขวาง และรู้สึกถึงความเป็นมา ประวัติ ภูมิศาสตร์ วรรณคดีและวิชาการละครด้วย จึงจะสามารถสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะได้ถูกต้องและสมจริงตามเนื้อเรื่อง สามารถบ่งบอกถึงสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี และเรื่องราวในประวัติศาสตร์

ผู้บังคับบัญชา เห็นว่า บัณฑิตสาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากล มีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาที่ได้ปฏิบัติจริงโดยส่วนรวมในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าผู้บังคับบัญชาเห็นว่าครูนาฏศิลป์จะต้องมีความรู้ดี มีความสามารถในการจดจำท่ารำได้แม่นยำ และเชื่อมั่นในตนเอง ไม่เปลี่ยนแปลงท่ารำบ่อยครั้งจนผู้รับเกิดการสับสน (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2532 : 58) อย่างไรก็ตามผู้บังคับบัญชาเห็นว่าบัณฑิตควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุด ได้แก่ ความสามารถในการคัดเลือกตัวผู้แสดง

และความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในการแสดง อาจเป็นเพราะว่าผู้บังคับบัญชา เห็นว่าบัณฑิตสาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากล มีความรู้ด้านการจัดการแสดง และสามารถจัดการแสดง วิเคราะห์และแก้ปัญหา ตลอดจนสามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน ได้ (สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. 2530 : 121)

4.2 สาขาดุริยางค์ไทยหรือสากล ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าบัณฑิตสาขาดุริยางค์ไทยหรือสากลควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาโดยส่วนรวมในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าการถ่ายทอดวิชาดุริยางค์ยึดครูเป็นศูนย์กลาง เน้นการฝึกทักษะ การปฏิบัติโดยให้ผู้รับการถ่ายทอดเลียนแบบครู การเรียนศิลปะสาขาดุริยางค์ จึงมีความจำเป็นจะต้องมีครูหรือผู้แนะนำที่ดี (ไม้ระนาดก้านทอง. 2532 : 58) ดังนั้นบัณฑิตจึงควรเป็นครูหรือผู้แนะนำด้านดนตรีแก่ผู้เรียน จะต้องมีความรู้ความชำนาญในการบรรเลงดนตรี คอยติดตามความเปลี่ยนแปลงความเคลื่อนไหวของดนตรีอย่างกว้างขวาง (Eble. 1966 : 19) มีความรู้พื้นฐานในเครื่องดนตรีแต่ละประเภท จึงจะสามารถประพันธ์สีลาทำนองเพลงประดิษฐ์ลู่ทางของตนเองในการบรรเลงได้สอดคล้องกับการแสดงในโอกาสต่าง ๆ (ประเวศ กุมท. 2521 : 68) ดังนั้นผู้เชี่ยวชาญจึงเห็นว่าสาขาดุริยางค์ไทยหรือสากล จำเป็นต้องมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะในระดับมากที่สุด จึงจะสามารถอนุรักษ์ พัฒนา และสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะที่ถูกต้องตามแบบแผนและมีมาตรฐานสูงได้

อาจารย์เห็นว่าบัณฑิตสาขาดุริยางค์ไทยหรือสากลมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาที่ได้ปฏิบัติจริงโดยส่วนรวมในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า อาจารย์เห็นว่าบัณฑิตได้รับการถ่ายทอดความรู้ มีประสบการณ์ในการฝึกทักษะในการบรรเลง สามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ (บุญช่วย โสวัตร. 2521 : 116) บัณฑิตมีความขยันหมั่นเพียร ใฝ่หา ความรู้ ฝึกทักษะอย่างสม่ำเสมอ สามารถแสดงออกถึงความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอด นำความรู้ไปใช้ได้อย่างถูกต้องสมควรตามกาลและเทศะ และสามารถประพจน์สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานสาขาดนตรี (ปรารพ เหล่าวานิช. 2535 : 2)

นักคิดเห็นว่านักทิตสาขาตรียางค์ไทยหรือสากลมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขา
ที่ได้ปฏิบัติจริงโดยส่วนรวมในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า นักคิดเห็นว่านักทิตได้อุทิศตน
และเวลาในการฝึกฝนศิลปะอย่างสม่ำเสมอ สามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนตามเนื้อหา
ให้บริการทางวิชาการ เผยแพร่ศิลปะแก่บุคคลทั่วไปและเข้าร่วมกับองค์กร สมาคม หรือสภา
วิชาชีพด้านดนตรี (ปรารพ เหล่าวานิช. 2535 : 2) ดนตรีนั้นเป็นวิชาเฉพาะ ดังนั้น
ผู้ถ่ายทอดต้องมีความรู้ความสามารถทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ โดยเฉพาะด้านการปฏิบัติซึ่ง
เป็นทักษะวิชาชีพเฉพาะสาขา ผู้ถ่ายทอดจะต้องมีความถนัดและมีความชำนาญ จึงจะสามารถ
ถ่ายทอดความรู้แก่ผู้รับอย่างมีประสิทธิภาพ (พันธ์ศักดิ์ สารัมย์. 2532 : 155)

ผู้บังคับบัญชาเห็นว่านักทิตสาขาตรียางค์ไทยหรือสากลมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะ
สาขาที่ได้ปฏิบัติจริงโดยส่วนรวมในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าผู้บังคับบัญชาเห็นว่านักทิต
สามารถเผยแพร่ความรู้ และถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ ซึ่งผู้เรียนได้รับ
ความรู้โดยตรงทั้งกิจกรรมภายในห้องเรียน ซึ่งเป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาและทักษะ
และกิจกรรมนอกห้องเรียนซึ่งเป็นกิจกรรมเสริมความรู้ เช่น การแสดงดนตรี การไปชม
คอนเสิร์ต หรือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูดนตรี อย่างไรก็ตามผู้บังคับบัญชาเห็นว่านักทิต
มีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุด ได้แก่ ความสามารถในการ
คัดเลือกผู้บรรเลงและความสามารถในการบรรเลงดนตรีรวมวง อาจเป็นเพราะว่า
ผู้บังคับบัญชาเห็นว่านักทิตมีความชำนาญในการบรรเลงดนตรีและเข้าใจหลักวิชาตรียางค์
ไทยหรือสากลเป็นอย่างดี จึงจะสามารถคัดเลือกผู้ที่มีความสามารถ มีหน่วยก้านที่เหมาะสม
กับการฝึกหัดเครื่องดนตรีแต่ละประเภทได้ และมีความมั่นใจในตนเอง สามารถควบคุม
สมาธิจิตเพื่อกำหนดแน่วแน่กับความทรงจำของตนเองล้วน ๆ ให้ออกเสียงออกมาจากฝีมือ
บรรเลงที่ตนฝึกฝนไว้ (เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. 2532 : 13) ให้เข้ากับจังหวะและ
เกิดความไพเราะ

4.3 สาขาศิลปะไทยหรือสากล ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่านักทิตสาขาศิลปะไทย
หรือสากล ควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาโดยส่วนรวมในระดับมาก อาจเป็นเพราะ

ว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า นักิตได้รับการฝึกทักษะวิธีการใช้เสียงและประสบการณ์ในการขับร้อง ในขณะที่ศึกษาในวิทยาลัยนาฏศิลป์ ดังนั้นนักิตจึงต้องมีความรู้ความชำนาญ มีสติ และมีความสมบูรณ์รอบคอบ (ท้วม ประสิทธิ์กุล. 2525 : 40) เนื่องจากศิลปะการขับร้องเพลงไทยนั้น ไม่มีอุปกรณ์ช่วยเหลือเหมือนศิลปะประเภทอื่น อุปกรณ์สำคัญที่ใช้ในการขับร้องนั้น ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ธรรมชาติประทานมาให้ นั่นคือ เสียงซึ่งเป็นสิ่งที่ละเอียดอ่อนและปราศจากรูปร่างตัวตน เป็นคุณสมบัติเฉพาะของนักิตสาขาคีตศิลป์ไทยหรือสากลซึ่งน้อยรายที่บุคคลทั่วไปจะมีคุณสมบัติดังกล่าว ผู้เชี่ยวชาญจึงเห็นว่านักิตคีตศิลป์ไทยหรือสากลควรมีในระดับมากเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามผู้เชี่ยวชาญเห็นว่านักิตควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาในระดับมากที่สุดเกี่ยวกับความสามารถในการขับร้องโดยใช้เสียงระดับเดียวกับเสียงดนตรี อาจเป็นเพราะว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าศิลปะการขับร้องเพลงไทย ผู้ขับร้องจะต้องบังคับเสียงให้ไพเราะอ่อนหวาน ด้วยการใช้อำนาจจิตบังคับควบคุมให้ระดับเสียงเดียวกับเสียงดนตรี จึงจะทำให้เกิดความไพเราะและดำเนินไปตามที่ผู้ขับร้องต้องการ (ประคอง ชลาบุณย. 2525 : 109)

อาจารย์เห็นว่านักิตสาขาคีตศิลป์ไทยหรือสากล มีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาโดยส่วนรวมในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์เห็นว่า นักิตได้รับการถ่ายทอด และฝึกฝนทักษะการขับร้องโดยให้ประสบการณ์ตรงในการมีส่วนร่วมเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมในสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานต่าง ๆ ในขณะที่กำลังศึกษาที่วิทยาลัยนาฏศิลป์ ดังนั้นเมื่อสำเร็จการศึกษานักิตจึงมีความรู้ความสามารถ มีปฏิภาณ ไหวพริบ และสามารถสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะและบำเพ็ญประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของตนเองและสังคม (วิทยาลัยนาฏศิลป์. 2531 : 3) นอกจากนี้นักิตยังมีความเข้าใจพื้นฐานของการขับร้องเพลงไทย สามารถเอื้อนทำนองเพลงได้ชัดเจนตามบทประพันธ์ ตกแต่งถ้อยคำให้สละสลวย รู้จักแบ่งวรรคตอนให้ถูกต้องตามบทประพันธ์และอักขระวิธี การผ่อนลมหายใจ การตกแต่งลีลา สอดแทรกอารมณ์ในการขับร้อง สามารถขับร้องได้แม่นยำตามจังหวะบังคับของเพลงและมีระดับเสียงเดียวกับเสียงดนตรี

นักคิดเห็นว่านักคิดสาขาศิลปะไทยหรือสากล มีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขา ที่ได้ปฏิบัติจริงโดยส่วนรวมในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่านักคิดเห็นว่านักคิดได้รับการถ่ายทอดและฝึกฝนการขับร้องเพลงมาจากครูที่มีความเชี่ยวชาญในการขับร้องที่คอยแนะนำ และแก้ไขอย่างใกล้ชิด กอปรกับประสบการณ์จากการแสดงที่ได้มีส่วนร่วมทั้งวิทยาลัยนาฏศิลป์ ในขณะที่กำลังศึกษาอยู่หรือกับหน่วยงานต่าง ๆ นักคิดจึงมีความสามารถในการขับร้องเพลง ได้ถูกต้องตามหลักการขับร้องเพลงไทย

ผู้บังคับบัญชาเห็นว่านักคิดสาขาศิลปะไทยหรือสากล มีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาที่ได้ปฏิบัติจริงในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าผู้บังคับบัญชาเห็นว่า นักคิดวิทยาลัยนาฏศิลป์ สามารถปฏิบัติงานด้านศิลปะได้ดี สามารถขับร้องได้ถูกต้อง สามารถวางถ้อยคำได้ชัดเจนกับลีลาการประพันธ์ของทำนองเพลงในแต่ละเพลง มีปฏิภาณไหวพริบ รู้จักใช้กลเม็ดสอดแทรกเทคนิคได้ถูกต้อง มีความรู้เรื่องที่ทำของตัวโขน จึงสามารถใส่อารมณ์ได้สอดคล้องกับตัวแสดงได้ (ประคอง ชลานภาพ. 2525 : 108 - 112) สามารถเป็นแม่แบบการขับร้องเพลงไทยหรือสากลและเผยแพร่ศิลปะสาขาศิลปะไทยได้ถูกต้องตามแบบแผน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับร้องเพื่อประกอบการแสดงโขน ละคร ซึ่งผู้ขับร้องจะต้องร้องเพลงได้ถูกต้อง ต้องรู้ทำท่าร่ายของผู้แสดงเพื่อจะบรรจุนำร้องให้เหมาะสมกับทำรำ (มนตรี ตราโมท. 2530 : 154)

5. เมื่อพิจารณาเหตุผลประกอบเพิ่มเติมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมีความคิดเห็นของนักคิดและผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของนักคิดวิทยาลัยนาฏศิลป์โดยส่วนรวมทั้ง 2 ด้าน ปรากฏว่า ผลเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์ และมีผลสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ คือ ด้านความเป็นครูเกี่ยวกับความขยันหมั่นเพียรในการฝึกฝนทักษะด้านศิลปะ และความหนักแน่นอดทนในการถ่ายทอดศิลปะแก่บุคคลทั่วไป มีที่แตกต่างกันคือ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่านักคิดควรมีความสามารถในการนำความรู้จากการศึกษามานำพัฒนาความรู้ด้านศิลปะและความสามารถในการใช้สื่อการสอนมาประกอบการถ่ายทอดศิลปะจนผู้รับเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้ ส่วนนักคิดและผู้บังคับบัญชา

เห็นว่านักศึกษามีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริง เกี่ยวกับการยอมรับและศึกษาวิทยาการใหม่ ๆ ที่ทันสมัยโดยการศึกษาและอบรมวิทยาการต่าง ๆ มาใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน และด้านความเป็นศิลปินผู้เชี่ยวชาญเห็นว่านักศึกษามีคุณลักษณะทางวิชาชีพกับความคิดเห็นของบัณฑิตและผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิตวิทยาลัย นาฏศิลป์มีผลสอดคล้องกันเกี่ยวกับความสามารถในการรำ หรือเต้น หรือบรรเลงและขับร้อง มีที่แตกต่างกันคือ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่านักศึกษามีความสามารถในการรักษาศิลปะตามแบบแผนเดิม การนำส่วนดีของบุคคลอื่นมาปรับปรุงการปฏิบัติงานของตน และความสามารถในการประดิษฐ์ผลงานด้านศิลปะ เพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงาน ส่วนบัณฑิตและผู้บังคับบัญชาเห็นว่านักศึกษามีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริง เกี่ยวกับความกตัญญูทักท้วงต่อครู อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาศิลปะ และการตรงต่อเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้เชี่ยวชาญและผู้บังคับบัญชามีความเห็นสอดคล้องกันว่านักศึกษามีและมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเกี่ยวกับความสามารถในการประดิษฐ์ผลงานทางศิลปะ เพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงาน

คุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาซึ่งแบ่งออกเป็น 3 สาขาวิชาชีพ ได้แก่

สาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากล ผู้เชี่ยวชาญ บัณฑิต และผู้บังคับบัญชา มีความเห็นแตกต่างกันตามลำดับความถนัดนี้ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่านักศึกษามีคุณลักษณะทางวิชาชีพเกี่ยวกับความสามารถในการกำหนดท่าของผู้แสดงโดยคำนึงถึงความสามารถของผู้รับ ความสามารถในการใช้หลักในการจับทำให้ผู้รับการฝึกมีท่าหรือท่าเต้นที่อ่อนช้อย และความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในการแสดง บัณฑิตเห็นว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริง เกี่ยวกับความสามารถในการนำหลักวิชาการเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการแสดงและความสามารถในการนำหลัก ระเบียบ ประเพณีการเข้าออกของตัวละครมาใช้ในการแสดง และผู้บังคับบัญชาเห็นว่านักศึกษามีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริง เกี่ยวกับความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในการแสดง และความสามารถในการออกแบบการแต่งกายของผู้แสดง ส่วนอาจารย์ไม่ได้แสดงความคิดเห็นประกอบเพิ่มเติม

สาขาศรียางค์ไทยหรือสากล ผู้เชี่ยวชาญและนักศึกษามีความเห็นต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาศรียางค์ไทยหรือสากลของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์สอดคล้องกันเกี่ยวกับความสามารถในการบรรเลงรวมวงและความสามารถในการบรรจุเนื้อร้องทำนองเพลง นักร้องและผู้บังคับบัญชาเห็นว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาศรียางค์ไทยหรือสากลเกี่ยวกับความสามารถในการคัดเลือกผู้บรรเลงและความรู้พื้นฐานในการปฏิบัติเครื่องดนตรีทุกประเภท ส่วนความคิดเห็นที่แตกต่างกันคือ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าบัณฑิตควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาเกี่ยวกับความสามารถในการแนะนำ การปฏิบัติเครื่องดนตรี นักร้องเห็นว่าบัณฑิตมีคุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาที่ได้ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับความสามารถในการบำรุงรักษาเครื่องดนตรี ความสามารถในการอ่านโน้ตเพลงช่วยให้ผู้เรียนฝึกฝนทักษะด้วยตนเองและความสามารถในการเขียนโน้ตเพลง ส่วนอาจารย์ไม่ได้แสดงความคิดเห็นประกอบเพิ่มเติม

สาขาศิลปะไทยหรือสากล ซึ่งเป็นข้อคำถามของแบบสอบถามในข้อที่ 61 - 68 ผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ นักคิด และผู้บังคับบัญชาไม่ได้แสดงความคิดเห็นประกอบเพิ่มเติม

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีระดับต่ำกว่าเกณฑ์ ผู้วิจัยจึงเสนอแนะเป็นรายด้านดังต่อไปนี้

1. วิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีการประเมินหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้ทราบจุดบกพร่องของการเรียนการสอน และพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานที่จะรองรับผลผลิตของสถาบัน ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้นักศึกษว่างงาน
2. วิทยาลัยนาฏศิลป์ควรจัดหลักสูตรผลิตบุคลากรทางศิลปะออกเป็น 2 ทางคือ ผลิตครู และผลิตศิลปิน โดยแยกจัดระบบการเรียนการสอนเฉพาะทางตั้งแต่ระดับนาฏศิลป์ชั้นกลางจนถึงระดับปริญญาตรี ซึ่งเป็นระดับที่ต่อเนื่องจากระดับนาฏศิลป์ชั้นต้น ซึ่งได้ผ่านการปูพื้นฐานด้านศิลปะมาแล้ว สามารถวัดศิลปินี่ลัยของผู้เรียนและแยกแยะผู้เรียนได้ว่าควร

ส่งเสริมซึ่งแนวทางให้เลือกเรียนในแนวทางใด เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในทางที่ตนถนัด ผู้เรียนที่มีความถนัด มีพรสวรรค์ สามารถรับการถ่ายทอด จดจำและเลียนแบบผู้ถ่ายทอดได้ดีก็ควรจะเลือกเรียนทางวิชาชีพศิลป์เพื่อจะได้รับการฝึกฝนให้ไปสู่ความเป็นผู้ชำนาญ และเชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น ๆ ส่วนผู้ที่มีความสามารถด้านวิชาการ มีพรสวรรค์น้อยกว่าก็สามารถเลือกเรียนทางวิชาชีพครูศิลปะ เพื่อสามารถถ่ายทอดวิชาชีพศิลปะในแนวทางที่ตนถนัด

3. วิทยาลัยนาฏศิลป์ควรจัดสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ระบบการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้เอื้อต่อการสร้างเสริมประสบการณ์ให้ผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการจัดการแสดง เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้หลักวิชามาประยุกต์ใช้ สามารถบริหารจัดการจัดการแสดงได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสทำงานร่วมกัน ยอมรับในความสามารถของกันและกัน เป็นการจัดการเรียนการสอนอย่างครบวงจร ผู้เรียนจะได้มีโอกาสตรวจสอบความสามารถของตนจากผลงานการแสดงที่ประชันขึ้นใหม่จากคำติชมของผู้เชี่ยวชาญ ครู อาจารย์ และเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียนในการที่จะนำไปสร้างผลงานทางศิลปะในอนาคต นอกจากนี้จะต้องให้เรียนรู้หลักทฤษฎีด้านศิลปะเพื่อผู้เรียนจะได้นำทฤษฎีมาใช้ควบคู่กับการปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจแตกฉานในด้านศิลปะและเป็นผลผลิตที่มีคุณภาพของสถาบัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่าบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริง ด้านความเป็นครูและความเป็นศิลปิน มีระดับต่ำกว่าเกณฑ์ของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยว่าควรประเมินหลักสูตรและการสอนและศึกษาวิธีการถ่ายทอดความรู้สาขานาฏศิลป์ ดุริยางค์คีตศิลป์ไทยหรือสากล เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอน วิชาชีพศิลปะแก่วิทยาลัยนาฏศิลป์ให้ได้คุณลักษณะบัณฑิตในระดับมากที่สุดต่อไป

บรรณาการ

บรรณานุกรม

- กฤษณะ คิวกฤษณ์กุล. "บทบาทและคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์," ใน คุณลักษณะของบัณฑิตตามความต้องการของผู้ใช้และผู้สอน. บรรณาธิการโดย ปนัดดา โสมวงศ์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.
- การฝึกหัดครู, กรม. รายงานการวิจัยอันดับ 2 สถานปัจจุบันปัญหาของการศึกษาและสภาพความต้องการกำลังคนและบริการด้านต่าง ๆ ที่หน่วยงานของรัฐและเอกชนคาดหวังจากสถาบันฝึกหัดครู. กรุงเทพฯ : ศุภสภา, 2529.
- ก่อ ลวัลดิพาณิชย์. ข้อคิดบางประการเกี่ยวกับการฝึกหัดครู. กรุงเทพฯ : กรมการฝึกหัดครู, 2518.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. "เพลงหน้าพาทย์ในพิธีไหว้ครู," วัฒนธรรมไทย. 30(2) : 51 - 55 ; กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม 2534.
- _____. "วิธีการพัฒนาวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมโดยใช้หลักการประชาสัมพันธ์เชิงรุก," วารสารวัฒนธรรมไทย. 30(2) : 13 - 15 ; 4 มกราคม 2536.
- _____. ศิลปินแห่งชาติ 2531. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินต์ติ้งกรุ๊ป, 2532.
- คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. นาฏศิลป์ไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2520.
- จันทรา คลอดเพ็ง. คุณลักษณะของอาจารย์ผู้สอนวิชาพลศึกษาในวิทยาลัยพลศึกษา. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.
- จิราพร ธวัชวิเชียร. การประเมินหลักสูตรประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง พุทธศักราช 2527. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. อัดสำเนา.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. รายงานการสัมมนาทางวิชาการและการพัฒนาการผลิตบัณฑิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2530.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. รายงานสรุปการสัมมนาเรื่องคุณลักษณะของบัณฑิตตามความ

คาดหวังของผู้ใช้และผู้สอน 21 กันยายน 2525. กรุงเทพฯ : หน่วยพัฒนา
คณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

ขนาด โสภณ. พัฒนาการของการศึกษาวิชาชีพนาฏศิลป์ไทยในประเทศไทย.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. อัดสำเนา.

หัชจรียา ใบลี. คุณลักษณะของอาจารย์วิทยาศาสตร์ในวิทยาลัยครู. วิทยานิพนธ์

กค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.

อัดสำเนา.

ขึ้น ศิลปบรรเลง, คุณหญิง. "ผู้เรียนดนตรีและนักดนตรี," ที่ระลึกงานดนตรีไทย

อุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์, 2521.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพฯ :

ไทยวัฒนาพานิช, 2524.

เทคโนโลยีและอาชีวศึกษา, วิทยาลัย. หลักสูตรปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต น.ศ.

2527 คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ หลักสูตรสาขานาฏศิลป์. กรุงเทพฯ :

ม.ป.ท., 2527.

เทคโนโลยีราชมงคล, สถาบัน. รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรระดับ

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงและระดับปริญญาตรีของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล.

กรุงเทพฯ : สำนักบริการทางวิชาการและทดสอบ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล,

2532.

_____. หลักสูตรระดับปริญญาสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 1

พุทธศักราช 2529. กรุงเทพฯ : องค์การส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ, 2529.

- ท้วม ประสิทธิ์กุล. "ครูท้วม ประสิทธิ์กุล พ.ศ. 2440 - ปัจจุบัน," ดนตรีไทย มัธยมศึกษา ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : วีรธรรม, 2525.
- จำรงค์ อุดมไพจิตรกุล. บันทึกสังคมนาสดรที่ฟังประสงค. กรุงเทพฯ : ฝ่ายวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532.
- นางกุลิปล, วิทยาลัย. คู่มือนักเรียน. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์, 2528.
- ✓. ระเบียบการรับสมัครนักเรียนวิทยาลัยนางกุลิปล ปีการศึกษา 2531.
กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์, 2531.
- นิภา นิธยาน. การปรับตัวและบุคลิกภาพ จิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน, 2520.
- เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. "ไหว้ครู," สรรพสิ่งคิด. กรุงเทพฯ : สมานันท์จำกัด, 2532.
- นพพร พานิชสุข. "จริยธรรม 10 ประการของครู," มิตรครู. 25(16) ; 31 สิงหาคม 2526.
- บึงอร พุ่มสะอาด และคนอื่น ๆ. "การศึกษาเปรียบเทียบผลการสอนกิจกรรมนางกุลิปล ระหว่างการใช้สื่อเป็นภาพประกอบคำบรรยาย การใช้ภาพประกอบคำบรรยาย และคำแนะนำของครู กับการสอนโดยใช้ครูนางกุลิปล ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3," วารสารการวิจัยทางการศึกษา. 14(2) ; 2527.
- บุญชัย จงกลนิ. "นักศึกษาครู : คุณสมบัติที่ควรกำหนดให้เด่นชัด," วารสารศึกษาศาสตร์. 9(2) : 22 - 28 ; มกราคม - พฤษภาคม 2528.
- บุญช่วย โสวัตร. "อีกทัศนะหนึ่งของดนตรีไทย," ที่ระลึกงานดนตรีไทยอุดมศึกษา.
กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์, 2521.
- บุญเลิศ ทองลาลี. การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัย นางกุลิปล เชียงใหม่ในทัศนะของผู้สำเร็จการศึกษาและผู้บังคับบัญชา. ปรินญาณินท์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2526. อัดสำเนา.

- ปนัดดา โสมวงศ์. คุณลักษณะของบัณฑิตตามความต้องการของผู้ใช้และผู้สอน. กรุงเทพฯ :
หน่วยพัฒนาคณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- ประคอง ชลาภาพ. "วิธีการขับร้องเพลงไทยให้ไพเราะ," ดนตรีไทยมัธยมศึกษา
ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : วีรธรรม, 2525.
- ประทีน พวงลำลือ. หลักนาฏศิลป์. ม.ป.ท., 2512.
- ประนิตพรณ ศรีเพ็ญ. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, รจนา สุนทรานนท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ห้องผู้ช่วย
ผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการวิทยาลัยนาฏศิลป์ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2534.
- ประเมษฐ์ บุญะชัย. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, รจนา สุนทรานนท์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ห้องฝึก
ครูโขนตึก 5. เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2536.
- ประเวช กุมท. "จริยวัตรของนักดนตรีไทย," ที่ระลึกงานดนตรีไทยอุดมศึกษา.
กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์, 2521.
- ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา. ปัญหาการศึกษาไทยปัจจุบันและแนวทางแก้ไข.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- ประสิทธิ์ ถาวร. "เพลงหน้าพาทย์," วัฒนธรรมไทย. 30(2) : 51 - 55 ;
กุมภาพันธ์-พฤษภาคม 2534.
- ปราณี ลำราญวงศ์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, รจนา สุนทรานนท์ เป็นผู้สัมภาษณ์,
ที่ห้องผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ เมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2534.
- ปรารพ เหล่าวาณิช. การประชุมสัมมนาทางวิชาการ ศิลปินแห่งชาติและผู้มีผลงานดีเด่น
ทางวัฒนธรรมผู้สร้างมรดกไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม
แห่งชาติ, 2535.
- ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, สำนักงาน. รายงานการประชุมสัมมนาเรื่องกลวิธีเพื่อบรรลุผล
การพัฒนาบุคลากรและจริยธรรมของนักศึกษา. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2530.

พันธุ์ศักดิ์ สารมย์. การศึกษานฤติกรรมการสอนการดนตรีไทยในมหาวิทยาลัยอีสานใต้.

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532. อัดสำเนา.
พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีวิจัยทางนฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ :
เจริญผล, 2531.

พุทธทาสภิกขุ. การศึกษาคืออะไร. กรุงเทพฯ : สมชายการพิมพ์, 2521.

ไพฑูรย์ ปาประชา และสุกษิณี ยาวะประภาส. การประชุมสัมมนาทางวิชาการศิลปใน
แห่งชาติและผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรมผู้สร้างมรดกไทย. กรุงเทพฯ :
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2535.

ไพฑูรย์ ลินลารัตน์. หลักและวิธีการสอนระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช,
2524.

มนุษยศาสตร์, คณะ. รายงานการวิจัยคุณภาพที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขามนุษยศาสตร์.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523.

มนตรี ตราโมท. "วิพากษ์ เจริญ และข้อร้องในการแสดงโขน," คิตวรรณกรรม.
กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พริ้นติ้ง กรุ๊ป, 2530.

มัลลิกา บุณนาค และคนอื่น ๆ. รายงานการวิจัยเรื่องทัศนคติของวงการธุรกิจที่มีต่อ
สถาบันการศึกษาด้านธุรกิจ. กรุงเทพฯ : คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.

ไม้ระนาดก้านทอง (นามแฝง). หนังสือพระราชทานเพลิงศพนายเฉลิม บัวทั้ง 22
พฤตจิกายน 2532. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮ้าส์, 2532.

ยนต์ ชุ่มจิต. ความเป็นครู. กรุงเทพฯ : พริ้นติ้งเฮ้าส์, 2531.

ราชวรณิ, พระ. ธรรมานุชีวิต พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม. กรุงเทพฯ : อมรินทร์
การพิมพ์, 2527.

ลัดดา เสนาวงษ์. ความเป็นครู. กรุงเทพฯ : วิศิษฐ์การพิมพ์, 2532.

วัฒนธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช, ศูนย์. อนุรักษ์มรดกไทยในนครศรีธรรมราช.

กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2531.

วิจิตร ศรีสอาน. "จุดมุ่งหมายของการอุดมศึกษาและการพัฒนาอาจารย์," รายงานสรุปการสัมมนาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน 3-6 มิถุนายน 2519 ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519.

วิจิตร ลินลิริ. การอุดมศึกษาเชิงรุก. กรุงเทพฯ : เม็ดทรายพรินต์, 2534.

ศรีนครินทรวิโรฒ, มหาวิทยาลัย. หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินประสิทธิภาพการสอนและการปฏิบัติหน้าที่อาจารย์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ม.ป.ป.

ศิลปศึกษา, กอง. งานวิจัยเรื่องความต้องการบุคลากรด้านดนตรีและนาฏศิลป์ไทยของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษา. กรุงเทพฯ : กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร, 2528.

ลวลดี ปิยะกาญจน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, รจนา สุนทรานนท์ เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ห้องผู้อำนวยการกองศิลปศึกษา กรมศิลปากร เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2534.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารสอนวิชาพัฒนาวัยรุ่นและอบรม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529.

สุรศักดิ์ นานานกุล. "บทบาทคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์," ใน คุณลักษณะของบัณฑิตตามความคาดหวังของผู้ใช้และผู้สอน. บรรณาธิการโดยปนัดดา โสมวงศ์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

สุรางค์ โค้วตระกูล. จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

สุรางค์ ดุริยพันธ์. "ลาอิตตนิพนธ์ร้องเพลงไทยครั้งที่ 1," นาฏศิลป์และดนตรีไทย ศูนย์สังคีตศิลป์. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์, 2525.

ลำเรียง นิลประดิษฐ์. "ประกาศใช้เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูโดยไม่ปฏิบัติตามมีผลต่อการเลื่อนขั้น." หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. ปีที่ 41 วันพุธที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2533.

หน้า 8.

สุนทรี เอกพนธ์ และคนอื่น ๆ. "ไปสัมภาษณ์ คณะครูประสิทธิ์ ถาวร," ที่ระลึกงานดนตรีไทยอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : เรือนแก้วการพิมพ์, 2521.

อนุกรรมการ, คณะ. ดำเนินการด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา. สภาพปัจจุบัน ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2533.

อาภาพรรณ ชิวปรีชา. คุณลักษณะของนักศึกษาหกรรรมศาสตร์ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ปริญญาโท กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.

อาภรณ์ มนตรีศาสตร์ และจางตรงค์ มนตรีศาสตร์. นาฏศิลป์เพื่อการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ครูสภา, 2525.

อารีรัตน์ อุตสาหะวิริยะกุล. "คุณสมบัติของนักจิตวิทยาบริหารธุรกิจ," ใน นักจิตวิทยาบริการธุรกิจที่ต้องการ. กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

อำนวยการ ทะพินค์แก และชัยนต์ วรรณะภูติ. "จริยธรรมในสังคมไทยในทัศนะของนักศึกษา," วารสารสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 5 : 39 - 40 ; มิถุนายน - กรกฎาคม 2522.

อุทุมพร (ทองอุไทย) จามรมาน. แบบสอบถาม : การสร้างและการใช้. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

Benjamin, Bloom S. A Taxonomy of Education Objectives Handbook.
New York : David Mackay Co., 1964.

Best, John W. Research in Education. 3rd ed. New York :
Prentice-Hall, 1973.

Cronbach, Lee Jaseph. Essentials of Psychological Testing.
3rd ed. New York : Harper, 1971.

Eble, Kenneth. "The Successful Music Teacher," in A Perfect Education. New York : Collier Book, 1966.

Edwards, Allen L. Statistical Analysis. 2nd ed. New York :
Rinehart and Company, Inc., 1987.

Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. New York : McGraw-Hill Inc., 1981.

Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. "Determining Sample Size for Research Activity," in Journal of Education and Psychological Measurement. 3 : 607 - 610 ; Autumn, 1970.

Winer, B.J. Statistical Principles in Experimental Design.
2nd ed. New York : McGraw-Hill Book Company, 1971.

ကာလ

ภาคผนวก ก

หนังสือ นำ แบบสอบถามสำหรับผู้ใช้วิชาชีพ

แผนการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พฤศจิกายน 2535

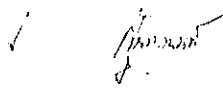
เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้เชี่ยวชาญ

ด้วยข้าพเจ้า นางรจนา สุนทรานนท์ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ขณะนี้กำลังทำวิจัยเรื่อง "คุณลักษณะทางวิชาชีพของนักจิตวิทยาลักษณ์ตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ นักจิต และผู้บังคับบัญชา" ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ข้าพเจ้าคาดหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณลักษณะของนักจิตวิทยาลักษณ์ในโอกาสต่อไป

ในการนี้ข้าพเจ้าเห็นว่าท่านเป็นผู้หนึ่งที่มีความสำคัญในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะทางวิชาชีพของนักจิตวิทยาลักษณ์ ดังนั้นจึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านโปรดตอบแบบสอบถามที่แนบมานี้ พร้อมทั้งแสดงเหตุผลประกอบเพิ่มเติมทุกข้อให้ข้าพเจ้าด้วยเพื่อนำไปสร้างเป็นเกณฑ์คุณลักษณะทางวิชาชีพของนักจิตวิทยาลักษณ์ที่ควรมี คำตอบของท่านจะถือเป็นความลับและจะไม่กระทบกระเทือนต่อผู้ใดทั้งสิ้น ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน จึงขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางรจนา สุนทรานนท์)

นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการอุดมศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญ
เรื่อง คุณลักษณะทางวิชาชีพของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ
อาจารย์ นันทิต และผู้บังคับบัญชา

คำอธิบายแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมีของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ ขอความกรุณาท่านตอบให้ตรงกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกของท่านมากที่สุด พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม คำตอบของท่าน ผู้วิจัยจะได้พิจารณนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ต่อไป

ในการตอบแบบสอบถาม ขอความกรุณาท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญแสดงความคิดเห็นโดยคำนึงถึงความรู้ ความเข้าใจในทฤษฎี หลักวิชา ประสบการณ์ การปฏิบัติและอุดมการณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมีของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ คำตอบของท่าน ผู้วิจัยจะนำไปใช้เป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบกับความคิดเห็นของอาจารย์ นันทิต และผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตเกี่ยวกับคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะทางวิชาชีพของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์

แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

2.1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านความเป็นครู ประกอบด้วย
 ข้อคำถามตั้งแต่ข้อที่ 1-24

2.2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านความเป็นศิลปิน ประกอบด้วย
 ข้อคำถามตั้งแต่ข้อที่ 25-43

โปรดตอบแบบสอบถามในตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ทุกข้อ ตั้งแต่ข้อที่ 1-43 สำหรับผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญในวิชาชีพศิลปะสาขาวิชาต่าง ๆ กรุณาตอบแบบสอบถามเพิ่มเติมในรายชื่อตามสาขาวิชาชีพดังนี้

สาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากล กรุณาตอบแบบสอบถามเพิ่มเติมในข้อที่ 44-51

สาขาดุริยางค์ไทยหรือสากล กรุณาตอบแบบสอบถามเพิ่มเติมในข้อที่ 52-60

สาขาศิตศิลป์ไทยหรือสากล กรุณาตอบแบบสอบถามเพิ่มเติมในข้อที่ 61-68

อนึ่งในแบบสอบถามแต่ละรายข้อดังกล่าวข้างต้น มีช่องว่างให้แสดงความคิดเห็น
และเหตุผลประกอบเพิ่มเติม ขอความกรุณาท่านได้โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมใน
ช่องว่างแต่ละรายข้อดังกล่าวด้วย

โปรดตอบแบบสอบถามโดยการเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของ
ท่านมากที่สุด โดยกำหนดความหมายของคะแนนดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง ผู้ตอบมีความเห็นว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพนั้น ๆ ที่บัณฑิตควรมี
ในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ผู้ตอบมีความเห็นว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพนั้น ๆ ที่บัณฑิตควรมี
ในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง ผู้ตอบมีความเห็นว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพนั้น ๆ ที่บัณฑิตควรมี
ในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ผู้ตอบมีความเห็นว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพนั้น ๆ ที่บัณฑิตควรมี
ในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ผู้ตอบมีความเห็นว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพนั้น ๆ ที่บัณฑิตควรมี
ในระดับน้อยที่สุด

หมายเหตุ คำว่าศิลปะในแบบสอบถามนี้ หมายถึง ศิลปะสาขานาฏศิลป์ ดุริยางค์ ศิตศิลป์
ทั้งไทยและสากล

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดเติมข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่านลงในช่องว่างต่อไปนี้

ประวัติผู้เชี่ยวชาญ

ชื่อ (นาย, นาง, นางสาว).....

ตำแหน่ง..... ระดับ.....

สังกัด.....

ประวัติการศึกษา.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติการทำงาน เริ่มรับราชการ เมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

สังกัด.....

กรณีเปลี่ยนสังกัด เมื่อ พ.ศ..... สังกัด.....

ประสบการณ์ที่เกี่ยวกับวิชาชีพศิลปะ (สาขานาฏศิลป์ ดุริยางค์ ดัตศิลป์ไทยหรือสากล)

.....

.....

.....

.....

.....

ทัศนะ คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมี ของนักศึกษานิเทศศาสตร์	ระดับทัศนะต่อ คุณลักษณะที่ควรมี					ความคิดเห็น และเหตุผล ประกอบ เพิ่มเติม
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
	5	4	3	2	1	
ตอนที่ 2 คุณลักษณะทางวิชาชีพของนักศึกษานิเทศศาสตร์ นิเทศศาสตร์ 2.1 คุณลักษณะด้านความเป็นครู 1. ความสามารถในการนำความรู้จากการศึกษา มาพัฒนาความรู้ด้านศิลปะ..... 2. การเฝ้าหาความรู้ด้านศิลปะมาพัฒนาตนเอง..... 3. ความสามารถในการเผยแพร่ความรู้ด้าน ศิลปะได้ถูกต้องตามแบบแผน..... 4. ความสามารถในการนำผลการประเมินการ เผยแพร่ด้านศิลปะมาปรับปรุงการปฏิบัติงาน..... 5. ความสามารถในการจัดอบรมหลักสูตรศิลปะ ระยะสั้นแก่บุคคลทั่วไป..... 6. ความสามารถในการใช้สื่อการสอนมา ประกอบการถ่ายทอดศิลปะให้ผู้รับเข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้..... 7. ความสามารถในการให้คำปรึกษาด้านการจัด การแสดงแก่บุคคลทั่วไป.....						

ทักษะ	ระดับทักษะต่อ คุณลักษณะที่ควรมี					ความคิดเห็น และเหตุผล ประกอบ เพิ่มเติม
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมี ของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์	5	4	3	2	1	
8. ความสามารถในการเขียนตำราเพื่อประกอบ การปฏิบัติงานด้านศิลปะ.....						
9. ความสามารถในการนำหลักจิตวิทยา ประยุกต์ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะ.....						
10. ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะ ตามระดับความสามารถของผู้รับการถ่ายทอด.....						
11. ความสามารถในการนำเทคนิควิธีการถ่ายทอด ด้านศิลปะมาใช้ในการประกอบการบรรยายและสาธิต.....						
12. ความจริงใจโดยการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะ แก่ผู้รับอย่างไม่ปิดบังอำพราง.....						
13. ความหนักแน่นอดทนในการถ่ายทอดความรู้ ด้านศิลปะแก่บุคคลทั่วไป.....						
14. ความเชื่อมั่นในตนเองในการถ่ายทอดด้าน ศิลปะ.....						
15. การยอมรับและศึกษาวิทยาการใหม่ ๆ ที่ ทันสมัย.....						

ทักษะ	ระดับทักษะต่อ คุณลักษณะที่ควรมี					ความคิดเห็น และเหตุผล ประกอบ เพิ่มเติม
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1	
คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมี ของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์						
16. ความสามารถในการนำวิทยาการใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการถ่ายทอดด้านศิลปะ.....						
17. ความซื่อตรงต่อวิชาชีพครู.....						
18. ความเมตตากรุณาต่อบุคคลทั่วไป.....						
19. ความประพฤติเรียบร้อย.....						
20. ความสามารถในการควบคุมตนเองในทุก สถานการณ์.....						
21. ความสามารถในการบริหารการจัดการแสดง.....						
22. ความสามารถในการแก้ไขอุปสรรคในการจัด การแสดง.....						
23. อุทิศเวลาในการให้บริการความรู้ด้านศิลปะ แก่บุคคลทั่วไป.....						
24. ความขยันหมั่นเพียรในการฝึกฝนทักษะด้าน ศิลปะ.....						
2.2 <u>คุณลักษณะด้านความเป็นศิลปิน</u>						
25. ความสามารถในการรักษาศิลปะตามแบบแผน เดิม.....						

ทักษะ	ระดับทักษะต่อ คุณลักษณะที่ควรมี					ความคิดเห็น และเหตุผล ประกอบ เพิ่มเติม
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมี ของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์	5	4	3	2	1	
26. ความสนใจติดตามผลงานของศิลปิน.....						
27. ความสามารถในการจดจำท่วงท่า ลีลา หรือ ทำนองเพลง.....						
28. ความสามารถในการจัดการแสดงด้านศิลปะ ได้ถูกต้องตามหลักการจัดการแสดง.....						
29. ความสามารถในการจัดการแสดงให้สอดคล้อง กับความต้องการและความสนใจของสังคม.....						
30. การมีประสบการณ์ในการฝึกทักษะร่วมกันเป็น กลุ่ม.....						
31. ความซื่อตรงต่อวิชาชีพด้านศิลปะ.....						
32. ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของตน.....						
33. การไม่ก้าวร้าวหน้าที่ของบุคคลอื่นในการ ปฏิบัติงานด้านศิลปะ.....						
34. การตรงต่อเวลาในการปฏิบัติหน้าที่.....						
35. ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสามารถทำงานร่วมกับ ผู้อื่นได้.....						

ทักษะ	ระดับทักษะต่อ คุณลักษณะที่ควรมี					ความคิดเห็น และเหตุผล ประกอบ เพิ่มเติม
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1	
คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมี ของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์						
36. การยอมรับความรู้และความสามารถของ ตนเองตามความเป็นจริง.....						
37. การมีน้ำใจนักกีฬาในการยอมรับความผิดพลาด ของตน.....						
38. การยอมรับในการนำส่วนดีของบุคคลอื่นมา ปรับปรุงตนเอง.....						
39. การยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นเพื่อ นำมาปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านศิลปะ.....						
40. ความสามารถในการประติษฐ์ผลงานด้านศิลปะ เพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงาน.....						
41. ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตน ในการปฏิบัติงาน.....						
42. ความเสียสละในการให้บริการความรู้ด้าน ศิลปะแก่บุคคลทั่วไป.....						
43. ความกตัญญูทักท้วงต่อครู อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ ประสาทวิชาชีพศิลปะ.....						

ทักษะ	ระดับทักษะต่อ คุณลักษณะที่ควรมี					ความคิดเห็น และเหตุผล ประกอบ เพิ่มเติม
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	
คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมี ของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์	5	4	3	2	1	
<u>คุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขานาฏศิลป์</u>						
<u>ไทยหรือสากล</u>						
44. ความสามารถในการออกแบบการแต่งกาย ของผู้แสดงให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง.....						
45. ความสามารถในการกำหนดลีของเครื่อง แต่งกายของตัวละคร.....						
46. ความสามารถในการคัดเลือกตัวผู้แสดง.....						
47. ความสามารถในการกำหนดท่าของผู้แสดง.....						
48. ความสามารถในการใช้หลักการจับทำให้ผู้รับ การฝึกมีท่ารำหรือท่าเต้นที่อ่อนช้อย.....						
49. ความสามารถในการนำหลัก ระเบียบ ประเพณี การเข้าออกของตัวละครมาใช้ในการ การแสดง.....						
50. ความสามารถในการนำหลักวิชาการฟ้อนรำ มาประยุกต์ใช้ในการแสดง.....						

ทักษะ	ระดับทักษะต่อ คุณลักษณะที่ควรมี					ความคิดเห็น และเหตุผล ประกอบ เพิ่มเติม
	มาก ที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1	
คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมี ของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์						
51. ความสามารถในการแก้ไขปัญหเฉพาะหน้า ในการแสดง.....						
<u>คุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาดุริยางค์ ไทยหรือสากล</u>						
52. ความสามารถในการคัดเลือกผู้แสดง.....						
53. ความสามารถในการอ่านโน้ตเพลง.....						
54. ความสามารถในการเขียนโน้ตเพลง.....						
55. มีความรู้พื้นฐานการปฏิบัติเครื่องดนตรีทุก ประเภท.....						
56. ความสามารถในการบำรุงรักษาเครื่องดนตรี.....						
57. ความสามารถในการแนะนำการปฏิบัติเครื่อง ดนตรี.....						
58. ความสามารถในการบรรเลงดนตรีเดี่ยว.....						
59. ความสามารถในการบรรเลงรวมวง.....						
60. ความสามารถในการบรรจุเนื้อร้องและ ทำนองเพลงในการบรรเลง.....						

ทักษะ	ระดับทักษะต่อ					ความคิดเห็น และเหตุผล ประกอบ เพิ่มเติม
	คุณลักษณะที่ควรมี					
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1	
คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมี ของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์						
<u>คุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาศิลปะ</u> <u>ไทยหรือสากล</u>						
61. ความสามารถในการขับร้องให้ถูกต้องตาม อักขระวิธี.....						
62. ความสามารถในการออกเสียงขับร้องให้ ถูกต้องตามอักษรควบกล้ำ.....						
63. ความสามารถในการผ่อนลมหายใจเข้าออก ในการขับร้อง.....						
64. ความสามารถในการสอดแทรกอารมณ์ในการ ขับร้อง.....						
65. ความสามารถในการขับร้องได้แม่นยำตาม จังหวะบังคับของเพลง.....						
66. ความสามารถในการขับร้องให้ชัดเจนตาม บทประพันธ์.....						
67. ความสามารถในการขับร้องโดยใช้เสียงใน ระดับเดียวกับเสียงดนตรี.....						

ทัศนะ	ระดับทัศนะต่อ คุณลักษณะที่ควรมี					ความคิดเห็น และเหตุผล ประกอบ เพิ่มเติม
	มาก ที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1	
คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ควรมี ของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์						
68. ความสามารถในการแปลงเสียงเอื้อนไป ตามท่วงทำนองเพลง.....						

ภาคผนวก ข

หนังสือ นำ แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ นักศึกษา และผู้บังคับบัญชา

แผนการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

พฤศจิกายน 2535

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เรียน

ด้วยข้าพเจ้า นางรจนา สุนทรานนท์ นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง คุณลักษณะทางวิชาชีพของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ตามที่คณะของผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ บัณฑิต และผู้บังคับบัญชา ผลของการวิจัยครั้งนี้นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตรและการสอนด้านศิลปะสาขา นาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตกศิลป์ของวิทยาลัยนาฏศิลป์

การวิจัยครั้งนี้จะสมบูรณ์และสำเร็จด้วยดี เมื่อได้รับการอนุเคราะห์และความกรุณาจากท่าน โดยการตอบแบบสอบถามพร้อมทั้งแสดงเหตุผลประกอบเพิ่มเติมทุกข้อ คำตอบของท่านมีคุณค่าต่อผลการวิจัยนี้เป็นอย่างมาก และจะถือเป็นความลับไม่กระทบกระเทือนต่อผู้หนึ่งผู้ใดทั้งสิ้น ข้าพเจ้าหวังว่าคงได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางรจนา สุนทรานนท์)

นิสิตปริญญาโท วิชาเอกการอุดมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ นักนิเทศ และผู้บังคับบัญชา
เรื่อง คุณลักษณะทางวิชาชีพของนักนิเทศวิทยาลัษณานุกูลศิลปตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ
อาจารย์ นักนิเทศ และผู้บังคับบัญชา

คำอธิบายแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะทางวิชาชีพของนักนิเทศวิทยาลัษณานุกูลศิลป ขอความกรุณาตอบให้ตรงตามที่นักนิเทศได้ปฏิบัติจริงให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นและเหตุผลประกอบเพิ่มเติมเป็นรายข้อทุกข้อ คำตอบของท่านจะถือเป็นความลับและจะนำเสนอผลโดยส่วนร่วม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณลักษณะทางวิชาชีพของนักนิเทศวิทยาลัษณานุกูลศิลปในโอกาสต่อไป

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะทางวิชาชีพของนักนิเทศวิทยาลัษณานุกูลศิลป

แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

2.1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านความเป็นครู ประกอบด้วย
 ข้อคำถามตั้งแต่ข้อที่ 1-24

2.2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะด้านความเป็นศิลปิน ประกอบด้วย
 ข้อคำถามตั้งแต่ข้อที่ 25-43

โปรดตอบแบบสอบถามในตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ทุกข้อ ตั้งแต่ข้อที่ 1-43 สำหรับ
 อาจารย์หรือนักนิเทศ ซึ่งมีความรู้ ความสามารถในวิชาชีพศิลปะสาขาวิชาต่าง ๆ หรือ
 ผู้บังคับบัญชาที่มีนักนิเทศเป็นผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งมีความรู้ความสามารถในวิชาชีพศิลปะสาขา
 ต่าง ๆ กรุณาตอบแบบสอบถามเพิ่มเติมในรายข้อตามสาขาวิชาชีวดังนี้

สาขานุกูลศิลปไทยหรือสากล กรุณาตอบแบบสอบถามเพิ่มเติมในข้อที่ 44-51

สาขาศรีขันธ์ไทยหรือสากล กรุณาตอบแบบสอบถามเพิ่มเติมในข้อที่ 52-60

สาขาศิลปะไทยหรือสากล กรุณาตอบแบบสอบถามเพิ่มเติมในข้อที่ 61-68

โปรดตอบแบบสอบถามโดยการเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดยกำหนดความหมายของคะแนนดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง ผู้ตอบมีความเห็นว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพนั้น ๆ นวัตกรรมได้
ปฏิบัติจริงในระดับมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ผู้ตอบมีความเห็นว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพนั้น ๆ นวัตกรรมได้
ปฏิบัติจริงในระดับมาก

คะแนน 3 หมายถึง ผู้ตอบมีความเห็นว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพนั้น ๆ นวัตกรรมได้
ปฏิบัติจริงในระดับปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ผู้ตอบมีความเห็นว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพนั้น ๆ นวัตกรรมได้
ปฏิบัติจริงในระดับน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ผู้ตอบมีความเห็นว่าคุณลักษณะทางวิชาชีพนั้น ๆ นวัตกรรมได้
ปฏิบัติจริงในระดับน้อยที่สุด

หมายเหตุ คำว่าศิลปะในแบบสอบถามนี้ หมายถึง ศิลปะสาขานาฏศิลป์ ดุริยางค์ คีตกศิลป์
ทั้งไทยและสากล

แบบสอบถาม

เรื่อง คุณลักษณะทางวิชาชีพของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ตามทัศนะของผู้เชี่ยวชาญ
อาจารย์ นันทิต และผู้บังคับบัญชา

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง [] หน้าข้อที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. ท่านตอบในฐานะ [] ผู้เชี่ยวชาญ [] นันทิต
[] อาจารย์ [] ผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหาร
2. บัณฑิตของวิทยาลัยนาฏศิลป์ซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของท่านปฏิบัติหน้าที่ในด้านศิลปะ
สาขา (ข้อนี้สำหรับผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหาร)
[] นาฏศิลป์ไทย
[] นาฏศิลป์สากล
[] ดุริยางค์ไทย (รวมทั้งพิพาทย์และเครื่องสาย)
[] ดุริยางค์สากล
[] คีตศิลป์ไทย
[] คีตศิลป์สากล

ทักษะ	ระดับทักษะต่อ คุณลักษณะที่ปฏิบัติจริง					ความคิดเห็น และเหตุผล ประกอบ เพิ่มเติม
	มาก ที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1	
คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ปฏิบัติจริง ของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์						
<u>ตอนที่ 2 คุณลักษณะทางวิชาชีพของบัณฑิตวิทยาลัย นาฏศิลป์</u>						
2.1 <u>คุณลักษณะด้านความเป็นครู</u>						
1. ความสามารถในการนำความรู้จากการศึกษา มาพัฒนาความรู้ด้านศิลปะ.....						
2. การเฝ้าหาความรู้ด้านศิลปะมาพัฒนาตนเอง.....						
3. ความสามารถในการเผยแพร่ความรู้ด้าน ศิลปะได้ถูกต้องตามแบบแผน.....						
4. ความสามารถในการนำผลการประเมินการ เผยแพร่ด้านศิลปะมาปรับปรุงการปฏิบัติงาน.....						
5. ความสามารถในการจัดอบรมหลักสูตรศิลปะ ระยะสั้นแก่บุคคลทั่วไป.....						
6. ความสามารถในการใช้สื่อการสอนมา ประกอบการถ่ายทอดศิลปะให้ผู้รับเข้าใจ และสามารถปฏิบัติได้.....						
7. ความสามารถในการให้คำปรึกษาด้านการจัด การแสดงแก่บุคคลทั่วไป.....						

ทักษะ	ระดับทักษะต่อ คุณลักษณะที่ปฏิบัติจริง					ความคิดเห็น และเหตุผล ประกอบ เพิ่มเติม
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1	
คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ปฏิบัติจริง ของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์						
8. ความสามารถในการเขียนตำราเพื่อประกอบ การปฏิบัติงานด้านศิลปะ.....						
9. ความสามารถในการนำหลักจิตวิทยา ประยุกต์ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะ.....						
10. ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะ ตามระดับความสามารถของผู้รับการถ่ายทอด.....						
11. ความสามารถในการนำเทคนิควิธีการถ่ายทอด ด้านศิลปะมาใช้ในการประกอบการบรรยายและสาธิต.....						
12. ความจริงใจโดยการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะ แก่ผู้รับอย่างไม่ปิดบังอำพราง.....						
13. ความหนักแน่นอดทนในการถ่ายทอดความรู้ ด้านศิลปะแก่บุคคลทั่วไป.....						
14. ความเชื่อมั่นในตนเองในการถ่ายทอดด้าน ศิลปะ.....						
15. การยอมรับและศึกษาวิทยาการใหม่ ๆ ที่ ทันสมัย.....						

ทักษะ	ระดับทักษะต่อ					ความคิดเห็น และเหตุผล ประกอบ เพิ่มเติม
	คุณลักษณะที่ปฏิบัติจริง					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ปฏิบัติจริง ของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์	5	4	3	2	1	
16. ความสามารถในการนำวิทยาการใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการถ่ายทอดด้านศิลปะ.....						
17. ความซื่อตรงต่อวิชาชีพครู.....						
18. ความเมตตากรุณาต่อบุคคลทั่วไป.....						
19. ความประพฤติเรียบร้อย.....						
20. ความสามารถในการควบคุมตนเองในทุก สถานการณ์.....						
21. ความสามารถในการบริหารการจัดการแสดง.....						
22. ความสามารถในการแก้ไขอุปสรรคในการจัด การแสดง.....						
23. อุทิศเวลาในการให้บริการความรู้ด้านศิลปะ แก่บุคคลทั่วไป.....						
24. ความขยันหมั่นเพียรในการฝึกฝนทักษะด้าน ศิลปะ.....						
2.2 <u>คุณลักษณะด้านความเป็นศิลปิน</u>						
25. ความสามารถในการรักษาศิลปะตามแบบแผน เดิม.....						

ทักษะ	ระดับทักษะต่อ คุณลักษณะที่ปฏิบัติจริง					ความคิดเห็น และเหตุผล ประกอบ เพิ่มเติม
	มาก ที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1	
คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ปฏิบัติจริง ของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์						
26. ความสนใจติดตามผลงานของศิลปิน.....						
27. ความสามารถในการจดจำท่วงท่า ลีลา หรือ ทำนองเพลง.....						
28. ความสามารถในการจัดการแสดงด้านศิลปะ ได้ถูกต้องตามหลักการจัดการแสดง.....						
29. ความสามารถในการจัดการแสดงให้สอดคล้อง กับความต้องการและความสนใจของสังคม.....						
30. การมีประสบการณ์ในการฝึกทักษะร่วมกันเป็น กลุ่ม.....						
31. ความซื่อตรงต่อวิชาชีพด้านศิลปะ.....						
32. ความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ของตน.....						
33. การไม่ก้าวล่วงหน้าที่ของบุคคลอื่นในการ ปฏิบัติงานด้านศิลปะ.....						
34. การตรงต่อเวลาในการปฏิบัติหน้าที่.....						
35. ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสามารถทำงานร่วมกับ ผู้อื่นได้.....						

ทักษะ	ระดับทักษะต่อ คุณลักษณะที่ปฏิบัติจริง					ความคิดเห็น และเหตุผล ประกอบ เพิ่มเติม
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1	
คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ปฏิบัติจริง ของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์						
36. การยอมรับความรู้และความสามารถของ ตนเองตามความเป็นจริง.....						
37. การมีน้ำใจนักกีฬาในการยอมรับความผิดพลาด ของตน.....						
38. การยอมรับในการนำส่วนดีของบุคคลอื่นมา ปรับปรุงตนเอง.....						
39. การยอมรับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่นเพื่อ นำมาปรับปรุงการปฏิบัติงานด้านศิลปะ.....						
40. ความสามารถในการประติษฐ์ผลงานด้านศิลปะ เพื่อนำมาปรับปรุงการปฏิบัติงาน.....						
41. ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตน ในการปฏิบัติงาน.....						
42. ความเสียสละในการให้บริการความรู้ด้าน ศิลปะแก่บุคคลทั่วไป.....						
43. ความกตัญญูทักท้วงต่อครู อาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ ประสาทวิชาชั้นศิลปะ.....						

ทักษะ คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ปฏิบัติจริง ของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์	ระดับทักษะต่อ คุณลักษณะที่ปฏิบัติจริง					ความคิดเห็น และเหตุผล ประกอบ เพิ่มเติม
	มาก ที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1	
คุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขานาฏศิลป์ ไทยหรือสากล						
44. ความสามารถในการออกแบบการแต่งกาย ของผู้แสดงให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง.....						
45. ความสามารถในการกำหนดสีของเครื่อง แต่งกายของตัวละคร.....						
46. ความสามารถในการคัดเลือกตัวผู้แสดง.....						
47. ความสามารถในการกำหนดท่าของผู้แสดง.....						
48. ความสามารถในการใช้หลักการจับทำให้ผู้รับ การฝึกมีท่าหรือท่าเต้นที่อ่อนช้อย.....						
49. ความสามารถในการนำหลัก ระเบียบ ประเพณี การเข้าออกของตัวละครมาใช้ในการ การแสดง.....						
50. ความสามารถในการนำหลักวิชาการม่อแร่ มาประยุกต์ใช้ในการแสดง.....						
51. ความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ในการแสดง.....						

ทักษะ	ระดับทักษะต่อ					ความคิดเห็น และเหตุผล ประกอบ เพิ่มเติม
	คุณลักษณะที่ปฏิบัติจริง					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ปฏิบัติจริง ของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์	5	4	3	2	1	
<u>คุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาดริยางค์ ไทยหรือสากล</u>						
52. ความสามารถในการคัดเลือกผู้แสดง.....						
53. ความสามารถในการอ่านโน้ตเพลง.....						
54. ความสามารถในการเขียนโน้ตเพลง.....						
55. มีความรู้พื้นฐานการปฏิบัติเครื่องดนตรีทุก ประเภท.....						
56. ความสามารถในการบำรุงรักษาเครื่องดนตรี.....						
57. ความสามารถในการแนะนำการปฏิบัติเครื่อง ดนตรี.....						
58. ความสามารถในการบรรเลงดนตรีเดี่ยว.....						
59. ความสามารถในการบรรเลงรวมวง.....						
60. ความสามารถในการบรรจุเนื้อร้องและ ทำนองเพลงในการบรรเลง.....						

ทักษะ	ระดับทักษะต่อ คุณลักษณะที่ปฏิบัติจริง					ความคิดเห็น และเหตุผล ประกอบ เพิ่มเติม
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1	
คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ปฏิบัติจริง ของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์						
<u>คุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขาคีตศิลป์</u> <u>ไทยหรือสากล</u>						
61. ความสามารถในการขับร้องให้ถูกต้องตาม อักขระวิธี.....						
62. ความสามารถในการออกเสียงขับร้องให้ ถูกต้องตามอักษรควบกล้ำ.....						
63. ความสามารถในการผ่อนลมหายใจเข้าออก ในการขับร้อง.....						
64. ความสามารถในการสอดแทรกอารมณ์ในการ ขับร้อง.....						
65. ความสามารถในการขับร้องได้แม่นยำตาม จังหวะบังคับของเพลง.....						
66. ความสามารถในการขับร้องให้ชัดเจนตาม บทประพันธ์.....						
67. ความสามารถในการขับร้องโดยใช้เสียงใน ระดับเดียวกับเสียงดนตรี.....						

ทักษะ	ระดับทักษะต่อ คุณลักษณะที่ปฏิบัติจริง					ความคิดเห็น และเหตุผล ประกอบ เพิ่มเติม
	มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1	
คุณลักษณะทางวิชาชีพที่ปฏิบัติจริง ของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์						
68. ความสามารถในการเปล่งเสียงเอื้อนไป ตามท่วงทำนองเพลง.....						

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

อาจารย์ปราณี ลำราญวงศ์

คุณวุฒิ การศึกษานันทิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ตำแหน่ง อาจารย์ 3 ระดับ 8

ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์

คณะกรรมการนาฏศิลป์และดุริยางค์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

สังกัด วิทยาลัยนาฏศิลป์

อาจารย์ประเมษฐ์ บุญยชัย

คุณวุฒิ การศึกษานันทิต (สาขามัธยมศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 6

สังกัด วิทยาลัยนาฏศิลป์

อาจารย์ปฐมรัตน์ ถิ่นธรณี

คุณวุฒิ ครุศาสตร์บัณฑิต วิทยาลัยครูจันทระเกษม

ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 6

ดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาคดุริยางค์ไทย

สังกัด วิทยาลัยนาฏศิลป์

อาจารย์ประคอง ชลาณภาพ

คุณวุฒิ ศึกษาศาสตรบัณฑิต (สาขาจิตศิลป์ไทย) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

วิทยาเขตเทเวศร์

ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 6

สังกัด วิทยาลัยนาฏศิลป์

อาจารย์จรี ทรงสกุล

คุณวุฒิ ศึกษาศาสตรบัณฑิต (สาขาศิตศิลป์สากล) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
วิทยาเขตเทเวศร์

ตำแหน่ง อาจารย์ 3 ระดับ 7

สังกัด วิทยาลัยนาฏศิลป์

อาจารย์วณิ ลัดดากลม

คุณวุฒิ การศึกษานัฒิต (สาขาครุศึกษาศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 6

 ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหมวดวิชาศิตศิลป์สากล

สังกัด วิทยาลัยนาฏศิลป์

อาจารย์สันทนา วิริยะกุล

คุณวุฒิ ศึกษาศาสตรบัณฑิต (สาขานาฏศิลป์สากล) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
วิทยาเขตเทเวศร์

ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 5

สังกัด วิทยาลัยนาฏศิลป์

รศ.ดร.ไพศาล หวังพานิช

คุณวุฒิ ปริญญาเอก Ph.D. (Higher Ed.) จาก U. of Kansas

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา

สังกัด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ดร.สมสุข อีระนิจิตร์

คุณวุฒิ ปริญญาเอก Ph.D. (Higher Ed.)

ตำแหน่ง อาจารย์ 7 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 หัวหน้าแผนกวิชาการอุดมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

สังกัด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ภาคผนวก ง

ประวัติผู้เชี่ยวชาญ

ชื่อ นางเจलय ศุภะวณิช

ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญการสอนนาฏศิลป์ไทย

สังกัด กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร

ประวัติการศึกษา

ประวัติการทำงาน เริ่มรับราชการเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2500
สังกัดวิทยาลัยนาฏศิลป์ กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญการสอนนาฏศิลป์ไทย

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพศิลปะ

 อำนวยการฝึกซ้อมนาฏศิลป์ไทยของวิทยาลัยนาฏศิลป์
 อนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมไทยด้านศิลปะการแสดง
 ประดิษฐ์ทำรำประกอบการแสดงของวิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร
 กรรมการพัฒนาหลักสูตรของวิทยาลัยนาฏศิลป์ และคณะนาฏศิลป์และ
 ดุริยางค์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

ชื่อ นางสาวจำเรียง พุฒประดับ
 ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญการสอนนาฏศิลป์ไทย
 สังกัด กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
 ประวัติการศึกษา สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษา โรงเรียนประจำจังหวัดเพชรบุรี
 ประวัติการทำงาน เริ่มรับราชการ เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2496
 สังกัดแผนกนาฏศิลป์ กองการสังคีต กรมศิลปากร
 กรณีเปลี่ยนสังกัด เมื่อ พ.ศ. 2520 สังกัดวิทยาลัยนาฏศิลป์ กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญการสอนนาฏศิลป์ไทย
 ประเด็นการที่เกี่ยวเนื่องกับกิจกรรมวิชาชีพนาฏศิลป์ไทย
 ถ่ายทอดทำรำแบบมาตรฐาน
 เป็นที่ปรึกษาในการบันทึกภาพทำรำโครงการงานวิจัยดนตรีและนาฏศิลป์
 ของกรมศิลปากร
 อำนวยการฝึกซ้อมการแสดง
 สอนนาฏศิลป์ไทย (ละครเรื่องมโนห์รา) ณ ประเทศญี่ปุ่น
 รับโล่เกียรตินิยมจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
 เนื่องในวโรกาสเฉลิมฉลองครบห้ารอบของ พระบาทสมเด็จพระ
 เจ้าอยู่หัว
 ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (นาฏศิลป์ - ละคร)

ชื่อ นางนพรัตน์ หวังในธรรม
 ตำแหน่ง หัวหน้าภาควิชานาฏศิลป์ไทย
 สังกัด กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
 ประวัติการศึกษา ระดับปริญญาตรี จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
 พ.ศ. 2524 คุุณวุฒิ ศษ.บ. (ละคร)
 ประวัติการทำงาน เริ่มรับราชการเมื่อวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2500
 สังกัดวิทยาลัยนาฏศิลป์ กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง หัวหน้าภาควิชานาฏศิลป์ไทย
 ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิชาชีพนาฏศิลป์ไทย
 ลอนวิชานาฏศิลป์ไทยระดับนาฏศิลป์ขั้นต้น และระดับปริญญาตรี
 กรรมการสอบคัดเลือกนักเรียนและนักศึกษา
 กรรมการตัดสินการประกวดนาฏศิลป์ไทยของกรมวิชาการ
 กระทรวงศึกษาธิการ
 กรรมการล้มมนาหลักสูตรนาฏศิลป์ขั้นต้น - ปริญญาตรี
 ที่ปรึกษาศูนย์วัฒนธรรม วิทยาลัยครูพระนคร
 อาจารย์พิเศษสอนวิชานาฏศิลป์ไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 และมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ชื่อ	นางสาวนิตยา จามรมาน
ตำแหน่ง	ผู้เชี่ยวชาญการสอนนาฏศิลป์ไทย
สังกัด	กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
ประวัติการศึกษา	ประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นกลาง วิทยาลัยนาฏศิลป์
ประวัติการทำงาน	เริ่มรับราชการเมื่อวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2492 สังกัดแผนกนาฏศิลป์ กองการสังคีต กรมศิลปากร
กรณีเปลี่ยนสังกัด	เมื่อ พ.ศ. 2521 สังกัดวิทยาลัยนาฏศิลป์ กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิชาชีพนาฏศิลป์ไทย	สอนนาฏศิลป์ไทยระดับปริญญาตรี อำนวยการฝึกซ้อมการแสดงนาฏศิลป์ไทยของวิทยาลัยนาฏศิลป์ จัดทำรายการและคำบรรยายประกอบการแสดงนาฏศิลป์ไทยใน รายการเลาร์ลโมลร่วมกับศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน วิทยากรบรรยายและลาอิตการแสดงนาฏศิลป์ไทย ณ สถาบันราชภัฏ ศรีอยุธยา และสุรินทร์

ชื่อ นายกรี วรตะริน

ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญการสอนนาฏศิลป์ไทย (โขน-ลิง)

สังกัด กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร

ประวัติการศึกษา สำเร็จชั้นมัธยมศึกษา โรงเรียนศรีอยุธยา

ประวัติการทำงาน เริ่มรับราชการ เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2489

สังกัดแผนกนาฏศิลป์ กองการสังคีต กรมศิลปากร

กรณีเปลี่ยนสังกัด เมื่อ พ.ศ. 2518 สังกัดวิทยาลัยนาฏศิลป์ กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญการสอนนาฏศิลป์ไทย (โขน-ลิง)

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิชาชีพนาฏศิลป์ไทย

ประดิษฐ์ทำรำกราวนอก การจัดทันทวนร หนุมานจับนางสุนทรนังญา

หนุมานจับนางเบญจกาย พาลีเดินเกี่ยวนางดารา ลุณายาลิง

ทำรำโคม และทำรำน้าเพื่อนไทย

อำนวยการฝึกซ้อมและควบคุมการแสดง

เป็นที่ปรึกษาด้านการแสดงโขน

ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (นาฏศิลป์-โขน)

ชื่อ นายหยัด ช้างทอง
 ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย
 สังกัด กองการสังคีต กรมศิลปากร
 ประวัติการศึกษา สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนวัดรัชดาภิเษกฐาน
 ประวัติการทำงาน เริ่มรับราชการเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2487
 สังกัดแผนกนาฏศิลป์ กองการสังคีต กรมศิลปากร
 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย
 ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิชาชีพนาฏศิลป์ไทย
 ผู้อำนวยการฝึกซ้อมการแสดงโขน
 ควบคุมการแสดง
 ควบคุมข้าราชการไปต่างประเทศ
 ถ่ายทอดทำรำเพลงหน้าพาทย์ชั้นสูง คือ องค์พระนิพนธ์
 ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (นาฏศิลป์ - โขน)

ชื่อ นายอุดม อังศุธร
 ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 6
 สังกัด วิทยาลัยนาฏศิลป์ กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
 ประวัติการศึกษา ระดับปริญญาตรี จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
 พ.ศ. 2524 อนุมัติ ศษ.บ. (โยน-พระ)
 ประวัติการทำงาน เริ่มรับราชการเมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2503
 สังกัดแผนกนาฏศิลป์ กองการสังคีต กรมศิลปากร
 กรณีเปลี่ยนสังกัด เมื่อ พ.ศ. 2507 สังกัดวิทยาลัยนาฏศิลป์ กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 6
 ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิชาชีพนาฏศิลป์ไทย
 สอนนาฏศิลป์ไทย (โยน-พระ) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
 กำกับการแสดงนาฏศิลป์ไทย
 ฝึกซ้อมการแสดงนาฏศิลป์ไทย
 ประธานไ้ว้ครู โยน-ละคร
 กรรมการปรับปรุงหลักสูตรวิทยาลัยนาฏศิลป์

ชื่อ นายจาตุรงค์ มนตรีศาสตร์
 ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 6
 สังกัด วิทยาลัยนาฏศิลป์ กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
 ประวัติการศึกษา ระดับปริญญาตรี จากวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร
 พ.ศ. 2517 อนุมัติ กศ.บ. (ภาษาอังกฤษ)
 ประวัติการทำงาน เริ่มรับราชการเมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2502
 สังกัดแผนกนาฏศิลป์ กองการสังคีต กรมศิลปากร
 กรณีเปลี่ยนสังกัด เมื่อ พ.ศ. 2513 สังกัดวิทยาลัยนาฏศิลป์ กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 6
 ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิชาชีพนาฏศิลป์ไทย
 กำกับการแสดง
 ประสานงานการแสดงในต่างประเทศ
 บรรยายและสาธิตการแสดงเป็นภาษาต่างประเทศ
 เป็นผู้แทนประเทศไทยในการประชุมทางวิชาการด้านนาฏศิลป์ของ
 SPAFA และ ASEAN
 แต่งตำรานาฏศิลป์ไทย
 อาจารย์พิเศษบรรยายและสอนนาฏศิลป์ไทยในสถาบันอุดมศึกษาใน
 ประเทศและต่างประเทศ

ชื่อ นายเสรี หวังในธรรม
 ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านสังคีตศิลป์
 สังกัด กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
 ประวัติการศึกษา ระดับอนุปริญญา จากวิทยาลัยนาฏศิลป์
 พ.ศ. 2497 คุณวุฒิ ปม.ช.
 ศึกษาวิชาการด้านศิลปะ จากอีสเวลด์เซ็นเตอร์ยูนิเวอร์ซิตี ออฟอวาย
 สหรัฐอเมริกา
 พ.ศ. 2508
 ระดับปริญญาเอก ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จากมหาวิทยาลัยศิลปากร
 พ.ศ. 2531 คุณวุฒิอักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (สาขาวรรณคดีไทย)
 ประวัติการทำงาน เริ่มรับราชการเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2499
 สังกัดกองการสังคีต กรมศิลปากร
 ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิชาชีพนาฏศิลป์ไทย
 ศิลปินปฏิบัติงานในด้านดุริยางค์ไทย และนาฏศิลป์ไทย
 หัวหน้างานดุริยางค์ไทย
 หัวหน้าวิชาการกองการสังคีต กรมศิลปากร
 หัวหน้าฝ่ายศิลปะการแสดง กองการสังคีต กรมศิลปากร
 ผู้อำนวยการกองการสังคีต กรมศิลปากร ระหว่างปี พ.ศ. 2524-2535
 ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ศิลปะการแสดง)

ชื่อ นางเต็มเดือน เกษะโกมล
 ตำแหน่ง หัวหน้าสายนาฏศิลป์สากล ระดับ 3
 สังกัด วิทยาลัยนาฏศิลป์ กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
 ประวัติการศึกษา ระดับปริญญาตรี จาก Royal Ballet School London
 จากประเทศอังกฤษ
 พ.ศ. 2516 Teacher Training Course (T.T.C.)
 (A.D.V., R.A. D. และ I.S.D.)
 ประวัติการทำงาน เริ่มรับราชการเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2521
 สังกัดวิทยาลัยนาฏศิลป์ กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง หัวหน้าสายนาฏศิลป์สากล
 ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพนาฏศิลป์สากล
 จัดการแสดงร่วมสมัยเรื่องพระอภัยมณี
 กำกับการแสดงนาฏศิลป์สากลของวิทยาลัยนาฏศิลป์

ชื่อ นางจริยาวลี ดีภัก
 ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 6
 สังกัด กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
 ประวัติการศึกษา ระดับปริญญาตรี จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
 พ.ศ. 2524 อนุมัติ ศษ.บ. (นาฏศิลป์สากล)
 ประวัติการทำงาน เริ่มรับราชการเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2520
 สังกัดวิทยาลัยนาฏศิลป์ กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
 ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิชาชีพนาฏศิลป์ไทย
 สอนวิชา Classical Ballet, Folk Dance Modern Dance,
 Jazz Dance และ History of Ballet
 กรรมการปรับปรุงหลักสูตรนาฏศิลป์สากล
 แต่งตำรานาฏศิลป์สากล

ชื่อ นายประสิทธิ์ ถาวร
 ตำแหน่ง ศิลปินจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 สังกัด กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
 ประวัติการศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากวิทยาลัยนาฏศิลป์
กรมศิลปากร
 ประวัติการทำงาน เริ่มรับราชการเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2464
 สังกัดกองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
 กรณีเปลี่ยนสังกัด เมื่อ พ.ศ. 2526 สังกัดคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิชาชีพสาขาดุริยางค์ไทย
 ศิลปินประจำสำนักแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ผู้เชี่ยวชาญด้าน
ดนตรีไทย)
 ภาควิชาการราชบัณฑิตยสถาน สาขาศิลปะ
 กรรมการที่ปรึกษาและควบคุมคุณภาพการผลิตศิลปกรรมบัณฑิต สาขา
ดุริยางค์ไทยแห่งคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ที่ปรึกษากรรมการประกวดดนตรีไทยระดับชาติ
 ริเริ่มกระบวนการเรียนการสอนวิชาดนตรีไทยในเชิงวิเคราะห์วิจัย
 สืบทอดเรียบเรียงกฎระเบียบและหลักเกณฑ์ในการบรรเลงดนตรีไทย
 ในลักษณะต่าง ๆ ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร
 ผู้นำในการประพันธ์เพลงเดี่ยวทุกชนิด
 ริเริ่มการบรรเลงวงปี่พาทย์พม่าในประเทศไทยคนแรก
 ประดิษฐ์ทำนองเพลงระบำร่อนแร่, พม่านิมิตร, เทวาประสิทธิ์เถา,
 พม่ารามัญ
 ก่อตั้งวงมหาดุริยางค์ขึ้นเป็นคนแรก
 ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีไทย)

ชื่อ นางทองดี สุจริตกุล
 ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญการสอนเครื่องสายไทย
 สังกัด กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
 ประวัติการศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4
 ประวัติการทำงาน เริ่มรับราชการเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2498
 สังกัดวิทยาลัยนาฏศิลป์ กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญการสอนเครื่องสายไทย
 ประเด็นการที่เกี่ยวกับวิชาชีพครูชาวไทย
 กรรมการประกวดดนตรีไทย มูลนิธิหลวงประดิษฐ์ไพเราะ
 ผู้เชี่ยวชาญการสอนดนตรีไทยที่คณะครุศาสตร์และศิลปกรรม
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 เผยแพร่การแสดงดุริยางค์ไทยทั้งในและต่างประเทศ

ชื่อ นายสิริชัยชาญ ฝักจำรูญ

ตำแหน่ง รักษาการผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์

สังกัด กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร

ประวัติการศึกษา ระดับปริญญาตรี จากสถาบันราชภัฏจันทรเกษม
พ.ศ. 2525 ค.บ. (ภาษาไทย)
ระดับปริญญาโท จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2535 คศ.ม.

ประวัติการทำงาน เริ่มรับราชการเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2505
สังกัดวิทยาลัยนาฏศิลป์ กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง รักษาการผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิชาชีพครูชาวไทย
สอนดนตรีไทยทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมาเป็นเวลา 29 ปีเศษ
ประธานการตัดสินการประกวดดนตรีไทยในระดับมัธยมศึกษา
กรรมการพิจารณาหลักสูตรดุริยางคศิลป์ในระดับปริญญาโท
ของทบวงมหาวิทยาลัย
กรรมการที่ปรึกษาการจัดดนตรีไทยมัธยมศึกษาและดนตรีไทยอุดมศึกษา
แต่งเพลงครีทาน์สินธุ์ ระบายดินสอพอง และระบายใบญวงค์
ร่วมแต่งหนังสือเรียน และคู่มือครูวิชาดนตรีศึกษา ของกรมวิชาการ
อาจารย์สมเด็จพะเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ชื่อ นางจุฑามณี วรวิทย์สัตตญาณ
 ตำแหน่ง ผู้ชำนาญการสอนเครื่องมือนิม
 สังกัด กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
 ประวัติการศึกษา สำเร็จการศึกษาประโยคมัธยมศึกษา จากโรงเรียนสุรวิทยาทาน
 จังหวัดสุรินทร์
 ประวัติการทำงาน เริ่มรับราชการเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2466
 สังกัดกรมการสื่อสารทหารบก กระทรวงกลาโหม
 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้ชำนาญการสอนเครื่องมือนิม
 กรณีเปลี่ยนสังกัด เมื่อ พ.ศ. 2468 สังกัดวิทยาลัยนาฏศิลป์ กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
 ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิชาชีพด้านรำไทย
 ฝึกสอนและร่วมบรรเลงมหรหรรณดนตรี 200 คน
 ฝึกสอนและร่วมบรรเลงงาน 250 ปี หลวงประดิษฐ์ไพเราะ
 กรรมการคัดเลือกผู้ได้รับรางวัลนิมเดี๋ยวดิเด่น มุลนิจิคุณครุ
 หลวงประดิษฐ์ไพเราะ

ชื่อ นายประทักษ์ ประทีปะเสน
 ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายดุริยางค์สากล
 สังกัด กองการสังคีต กรมศิลปากร
 ประวัติการศึกษา สำเร็จการศึกษาจาก Royal Acedemy of Music
 พ.ศ. 2512 คุณวุฒิ G.R.S.M.
 Mannes College N.Y.C.
 พ.ศ. 2514 คุณวุฒิ B.Mus
 Manhattan Sch. Mus.
 พ.ศ. 2517 คุณวุฒิ M.Mus
 Columbia University
 พ.ศ. 2522 คุณวุฒิ Ed.D. (Music)
 ประวัติการทำงาน เริ่มรับราชการเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2511
 สังกัดกองการสังคีต กรมศิลปากร
 ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิชาชีพศิลปะสาขาดุริยางค์สากล
 จัดคอนเสิร์ตของกรมศิลปากร
 เรียบเรียงเสียงประสานของกองการสังคีต กรมศิลปากร
 อำนวยเพลงวงดุริยางค์สากลของกรมศิลปากร
 ควบคุมกิจการวง Fantasia Light Orchestra

ชื่อ นางละเอียด เพราบัตย์
 ตำแหน่ง หัวหน้าภาคศิลปสาข
 สังกัด กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
 ประวัติการศึกษา ระดับปริญญาตรีและโท
 น.ศ. 2503 จาก Guildhall School of Music and Drama
 มหาวิทยาลัยลอนดอน ประเทศอังกฤษ
 คุณวุฒิ A.G.S.M., G.G.S.M.
 ประวัติการทำงาน เริ่มรับราชการเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2504
 สังกัดวิทยาลัยนาฏศิลป์ กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง หัวหน้าภาคศิลปสาข
 ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิชาชีพสาขดุริยางค์สาข
 สอนวิชาดุริยางค์สาขทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
 วิทยาการในการอบรมครู-อาจารย์ สาขาดุริยางค์และคีตศิลป์สาข
 ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินบุคคลเพื่อเลื่อนตำแหน่ง
 กรรมการสอบสัมภาษณ์บุคคลเข้ารับราชการครูสามัญและศิลปะ

ชื่อ นายพจมาน พะลายานนท์
 ตำแหน่ง หัวหน้าหมวดวิชาดุริยางค์สากล วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร
 สังกัด กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
 ประวัติการศึกษา ระดับปริญญาตรี จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
 พ.ศ. 2528 คุุณวุฒิ ศษ.บ. (ดุริยางค์สากล)
 ประวัติการทำงาน เริ่มรับราชการเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2504
 สังกัดกองการสังคีต กรมศิลปากร
 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง หัวหน้าหมวดวิชาดุริยางค์สากล วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร
 กรณีเปลี่ยนสังกัด เมื่อ พ.ศ. 2507 สังกัดวิทยาลัยนาฏศิลป์ กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
 ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิชาชีพชั้นดุริยางค์สากล
 อำนวยเพลงวงดุริยางค์สากล วิทยาลัยนาฏศิลป์
 กรรมการตรวจหนังสือวิชาศิลปะเพื่อชีวิต กรมวิชาการ
 กระทรวงศึกษาธิการ
 อนุกรรมการสอนวิชาปฏิบัติดุริยางค์สากล นักเรียนที่จะเรียนต่อใน
 ระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
 ประธานอนุกรรมการพัฒนาหลักสูตร คณะนาฏศิลป์และดุริยางค์
 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
 กรรมการสอบคัดเลือกเข้าเรียนวิชาดนตรีสากล คณะครุศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชื่อ นายสมชาย ทับพร
 ตำแหน่ง คีตกิลปิน ระดับ 5
 สังกัด แผนกดุริยางค์ไทย กองการสังคีต กรมศิลปากร
 ประวัติการศึกษา ระดับประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นต้น จากวิทยาลัยครู
 บ้านสมเด็จเจ้าพระยา
 พ.ศ. 2510 คุณวุฒิ ป.กศ.สูง
 ประวัติการทำงาน เริ่มรับราชการเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2514
 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง คีตกิลปิน ระดับ 5
 ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพคีตกิลป์ไทย
 ถ่ายทอดและเผยแพร่ศิลปะ สาขาคีตกิลป์ไทย
 บรรจุเพลงในละครต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จคือ เรื่องผู้ชนะสิบทิศ
 ประดิษฐ์ทางร้องเพลงที่ใช้กับการแสดงละครของกรมศิลปากร

ชื่อ นางทัศนีย์ ขุนทอง

ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 6

สังกัด กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร

ประวัติการศึกษา ระดับปริญญาตรี จากสถาบันเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา
พ.ศ. 2529 คุรุวุฒิ ศษ.บ. (คิตศิลป์ไทย)
จากวิทยาลัยครูจันทระเกษม
พ.ศ. 2527 คุรุวุฒิ ค.บ. (ภาษาไทย)

ประวัติการทำงาน เริ่มรับราชการเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2499
สังกัดกองการสังคีต กรมศิลปากร

กรณีเปลี่ยนสังกัด เมื่อ พ.ศ. 2505 สังกัดวิทยาลัยนาฏศิลป์ กองศิลปศึกษา
กรมศิลปากร

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 6

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิชาชีพคิตศิลป์ไทย
เดินทางไปเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมไทยทั้งในและต่างประเทศ
อัดแผ่นเสียงกรมศิลปากร
ได้รับเกียรติบัตรในฐานะเป็นวิทยากรเกี่ยวกับภาษาไทยของ
กรมลามัญศึกษา ปี พ.ศ. 2534

ชื่อ นายแจ้ง คล้ายสีทอง
 ตำแหน่ง คีตกิลปิน ระดับ 5
 สังกัด กองการสังคีต กรมศิลปากร
 ประวัติการศึกษา สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
 จากโรงเรียนโสตถ์คอนลำนพน
 ประวัติการทำงาน เริ่มรับราชการเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2508
 สังกัดแผนกดุริยางค์ไทย กองการสังคีต กรมศิลปากร
 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง คีตกิลปิน ระดับ 5
 กรณีเปลี่ยนสังกัด
 ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพคีตกิลปินไทย
 ถ่ายทอดและเผยแพร่ศิลปะ สาขาคีตกิลปินไทย
 บรรจุเพลงประกอบการแสดงของกรมศิลปากร
 บันทึกเสียงประกอบการแสดงละครของกรมศิลปากร

ชื่อ นางกัญญา โรหิตาจล
 ตำแหน่ง คีตกิลปิน ระดับ 5
 สังกัด กองการสังคีต กรมศิลปากร
 ประวัติการศึกษา สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนวัดส้มเกลี้ยง
 ประวัติการทำงาน เริ่มรับราชการเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2506
 สังกัดแผนกดุริยางค์ไทย กองการสังคีต กรมศิลปากร
 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง คีตกิลปิน ระดับ 5
 ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพคีตกิลปินไทย
 ถ่ายทอดและเผยแพร่ศิลปะสาขาคีตกิลปินไทย
 บรรลุเพลงประกอบการแสดงของกรมศิลปากร
 บันทึกเสียงประกอบการแสดงละครของกรมศิลปากร

ชื่อ นางฉวีวรรณ พันธุ
 ตำแหน่ง อาจารย์สอนขับร้องพื้นเมืองอีสาน
 สังกัด กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
 ประวัติการศึกษา สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนบ้านหนองไหล
 จังหวัดอุบลราชธานี
 ประวัติการทำงาน เริ่มรับราชการเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2523
 สังกัดวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง อาจารย์สอนขับร้องเพลงพื้นเมืองอีสาน
 ประเด็นการที่เกี่ยวเนื่องกับกิจกรรมวิชาชีพศิลปไทย
 จัดตั้งคณะหมอลำเรื่องต่อกลอน รุ่งสีม้น
 ถ่ายทอดการขับร้องพื้นเมืองอีสาน
 วิทยากรเผยแพร่ศิลปะพื้นเมืองอีสานยังสถาบันการศึกษาต่าง ๆ
 แต่งกลอนลำ คิดทำนองหมอลำกลอน ประกอบการแสดงลำเรื่อง
 ต่อกลอน เช่น อูราฟ้าสาग พระชาตุนนมลัม ทำเองลำตั้งหวาย
 และกลอนลำชุดจตุรพร เป็นต้น
 ประดิษฐ์ทำรำและบทร้องชุดแม่อีสาน 48 ท่า มโนห์ราเล่นน้ำ
 เขียงน้อง ภูไทสามเฒ่า ลำศรีทันตร เป็นต้น
 ผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม สาขาศิลปะการแสดงพื้นบ้าน (หมอลำ)

ชื่อ นางอัมพร โลวัตร

ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 6

สังกัด กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร

ประวัติการศึกษา ระดับปริญญาตรี จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
พ.ศ. 2522 ศษ.บ. (คิตศิลป์ไทย)

ประวัติการทำงาน เริ่มรับราชการเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2515
สังกัดวิทยาลัยนาฏศิลป์ กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ 6

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพคิตศิลป์ไทย

บันทึกเสียงถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เช่น เพลงสักรา เพลงเรื่องละครบางเพลงที่เป็นทางของครุฑวาม
ประสิทธิ์กุล

บันทึกเสียงคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บันทึกเสียงศูนย์สังคิตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพ

บันทึกเสียงรายการวิทยุศึกษา

ตัดสินการประกวดประลองเพลงบรรเลงมโหรี ศูนย์สังคิตศิลป์
ศูนย์เยาวชนแห่งประเทศไทย

เผยแพร่วงบรรเลงเพลงไทย 200 ปี ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย
ณ ประเทศญี่ปุ่น

ชื่อ นางประกอบ ลากเพชร
 ตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านภาษา เอกสาร และหนังสือ
 สังกัด กรมศิลปากร
 ประวัติการศึกษา ระดับปริญญาตรี จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 พ.ศ. 2502 คุณวุฒิ อ.บ. และ ค.บ. (เกียรตินิยมอันดับ 2)
 ระดับปริญญาโท จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 พ.ศ. 2515 คุณวุฒิ ค.ม. (บริหารการศึกษา)
 Dip. in Ed. (Sydney University)
 ประเทศออสเตรเลีย
 ประวัติการทำงาน เริ่มรับราชการเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2503
 สังกัดวิทยาลัยนาฏศิลป์ กองศิลปศึกษา กรมศิลปากร
 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านภาษา วารสาร และหนังสือ
 ประเด็นการที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิชาชีพศิลปะ
 ประธานร่างหลักสูตรนาฏศิลป์ขั้นสูงและระดับปริญญาตรีของ
 วิทยาลัยนาฏศิลป์
 ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์ระหว่าง พ.ศ. 2518-2527
 คณะบดีคณะนาฏศิลป์และดุริยางค์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
 ระหว่าง พ.ศ. 2524-2528
 หัวหน้าคณะนาฏศิลป์ไปเผยแพร่ต่างประเทศ 11 ครั้ง
 หัวหน้าคณะผู้แทนไทยไปประชุมระดับชาติด้านวัฒนธรรม ณ ต่างประเทศ
 5 ครั้ง

ภาคผนวก จ

คุณภาพของแบบสอบถาม

คุณภาพของแบบสอบถาม

1. แสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ

ด้านความเป็นครู		ด้านความเป็นศิลปิน		คุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขา	
ข้อ	t	ข้อ	t	ข้อ	t
1	3.47	25	4.52	<u>สาขานาฏศิลป์ไทยหรือสากล</u>	
2	3.70	26	7.86	44	8.71
3	4.23	27	1.62	45	10.21
4	4.81	28	3.78	46	4.09
5	2.87	29	2.99	47	5.68
6	5.32	30	2.48	48	4.12
7	3.47	31	4.36	49	4.84
8	6.03	32	5.38	50	4.24
9	4.00	33	6.15	51	3.41
10	5.02	34	4.56	<u>สาขาดุริยางค์ไทยหรือสากล</u>	
11	4.75	35	5.56		
12	6.24	36	7.38	52	0.89
13	5.45	37	10.25	53	2.06
14	5.46	38	7.41	54	2.75
15	6.99	39	6.87	55	3.46
16	5.43	40	3.02	56	4.02

ด้านความเป็นครู		ด้านความเป็นศิลปิน		คุณลักษณะทางวิชาชีพเฉพาะสาขา	
ข้อ	t	ข้อ	t	ข้อ	t
17	6.69	41	4.86	57	5.20
18	4.25	42	3.11	58	0.85
19	4.36	43	3.55	59	3.02
20	4.78			60	3.84
21	3.49			<u>สาขาจิตศิลป์ไทยหรือสากล</u>	
22	3.73			61	3.13
23	5.06			62	3.46
24	7.27			63	5.00
				64	2.12
				65	1.41
				66	2.12
				67	2.50
				68	5.00

2. ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.89

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นางรจนา ลุนทรานนท์
 เกิดวันที่ 16 มิถุนายน พุทธศักราช 2499
 สถานที่เกิด จังหวัดสตูล
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 72/143 หมู่บ้านกลาโหมนิเวศน์ ซอย 7
 ถนนพหลโยธินสาย 5 อำเภอสามพราน ตำบลไร่ขิง
 จังหวัดนครปฐม 73110
 ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน อาจารย์ 2 ระดับ 5
 สถานที่ทำงานปัจจุบัน วิทยาลัยนาฏศิลป์ อำเภอพระนครศรีอยุธยา กรุงเทพมหานคร 10200
 ประวัติการศึกษา

- พ.ศ.2511 สำเร็จประกาศนียบัตรประถมศึกษาตอนต้น
 จากโรงเรียนเมืองสตูล จังหวัดสตูล
 พ.ศ.2522 สำเร็จประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง
 จากวิทยาลัยนาฏศิลป์
 พ.ศ.2524 สำเร็จ ศษ.บ. (ศึกษาศาสตร์บัณฑิต)
 จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
 พ.ศ.2536 สำเร็จ กค.ม. (การอุดมศึกษา)
 จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

คุณลักษณะทางวิชาชีพของบัณฑิตวิทยาลัยนาฏศิลป์ตามที่คณะของผู้เชี่ยวชาญ

อาจารย์ วัฒนิต และผู้บังคับบัญชา

บทคัดย่อ

ของ

รจนา สุนทรานนท์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการอุดมศึกษา

กุมภาพันธ์ 2537

งานวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทักษะของอาจารย์ นักนิเทศ และผู้บังคับบัญชาต่อคุณลักษณะทางวิชาชีพของนักนิเทศวิทยาลัยนาฏศิลป์กับเกณฑ์ทักษะของผู้เชี่ยวชาญ 2 ด้าน คือ ด้านความเป็นครู และด้านความเป็นศิลปิน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 25 คน อาจารย์จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ จำนวน 40 คน นักนิเทศจากวิทยาลัยนาฏศิลป์ จำนวน 161 คน และผู้บังคับบัญชาของนักนิเทศวิทยาลัยนาฏศิลป์ จำนวน 84 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 68 ข้อ การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ได้รับกลับคืนทั้งหมดและมีความสมบูรณ์ทุกฉบับ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และที-เทสต์

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้เชี่ยวชาญ มีความเห็นว่า นักนิเทศวิทยาลัยนาฏศิลป์ควรมีคุณลักษณะทางวิชาชีพด้านความเป็นครู และความเป็นศิลปิน เป็นรายด้านและรวม 2 ด้าน ในระดับมากที่สุด
2. อาจารย์ นักนิเทศ และผู้บังคับบัญชา มีความเห็นว่า นักนิเทศวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นครูและความเป็นศิลปิน เป็นรายด้านและรวม 2 ด้าน ในระดับมาก
3. อาจารย์ นักนิเทศ และผู้บังคับบัญชา มีความเห็นว่า นักนิเทศวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณลักษณะทางวิชาชีพที่ได้ปฏิบัติจริงด้านความเป็นครูและความเป็นศิลปิน เป็นรายด้านและรวม 2 ด้าน ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ของผู้เชี่ยวชาญ
4. การแสดงเหตุผลประกอบเพิ่มเติมจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ นักนิเทศ และผู้บังคับบัญชาของนักนิเทศวิทยาลัยนาฏศิลป์เป็นไปในเชิงสร้างสรรค์ในวิชาชีพ

เพื่อให้การปฏิบัติจริงใน 2 ด้านของนักนิเทศวิทยาลัยนาฏศิลป์มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตามเกณฑ์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ควรส่งเสริมในเรื่องต่อไปนี้ คือ พัฒนาหลักสูตรการสอนของวิทยาลัยนาฏศิลป์ให้ทันสมัยอยู่เสมอ พัฒนาบุคลากรให้มีความชำนาญทางวิชาการ ในวิชาชีพที่ตนสอน ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นและ

ความสามารถด้านการจัดการแสดง จัดสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยนาฏศิลป์ให้เอื้อต่อการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความเป็นครูหรือศิลปินที่มีประสิทธิภาพ และจัดวางรูปแบบการถ่ายทอดความรู้ด้านศิลปะ สาขานาฏศิลป์ ดุริยางค์ ดัตศิลป์ไทยหรือสากลให้มีความเป็นเอกภาพอย่างมีประสิทธิภาพ

THE PROFESSIONAL CHARACTERISTICS OF GRADUATES AT THE DRAMATIC
ARTS COLLEGE AS PERCEIVED BY EXPERTS INSTRUCTORS
GRADUATES AND SUPERVISORS

AN ABSTRACT

BY

ROJANA SUNTHARANON

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Higher Education
at Srinakharinwirot University

February 1994

The purposes of this research were to study and compare the perceptions of experts, instructors, graduates during 1977-1991 of the Dramatic Arts Colleges, and graduates' supervisors towards two dimensions of professional characteristics : as being instructor and as performing artist at the Dramatic Arts Colleges' graduates. The sample consisted of 25 experts, 40 instructors, 161 graduates of the Dramatic Arts Colleges, and 34 graduates' superiors. The instrument employed to gather data was a set of questionnaires of 68 items with five rating-scale answers and open-ended questions. The questionnaires were mailed to the sample and all of them which were completely answered were returned. The data analysis was conducted by using arithmetic means, standard deviations and T-test as the statistical hypothesis testing technique.

The major findings were as follows:

1. The experts perceived that each and two dimensions of the professional characteristics should be accumulated by the Dramatic Arts College graduates at the highest level.

2. The Dramatic Arts College instructors, the Dramatic Arts College graduates and the graduates' superiors perceived that each and the two dimensions of the actual professional characteristics of the Dramatic Arts College graduates were at a very high level.

3. The Dramatic Arts College instructors, the graduates and the graduates' superiors perceived that each and the two dimensions of the actual professional characteristics of the Dramatic Arts College graduates were lower than the experts' criteria.

4. Some additional opinions of the experts, the graduates and the graduates' superiors had different emphasis were in the creative style.

In order to fulfill the efficiency and effectiveness to the standard given, the Dramatic Arts College should encourage the following activities : improving the Dramatic Arts College education curriculum to date improving instructors' instruction and competency in their professional field, encouraging the instructional activities leading to improve the students' participation and the art performance management competency. The environmental modification is encouraged to promote the instruction atmosphere in the Dramatic Arts College. These encouragements will enable the students as well as the instructors to be more efficient in the artist performance. The pattern of teaching of the art subjects in Thai Drama, Western Ballet, The Music, Western Music, Thai Singing or Western Singing should be carefully and effectively unified.